

DZIENNIK BYDGOSKI

Wychodzi codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt.
Do „Dziennika“ dołącza się co tydzień „TYGODNIK SPORTOWY“.
Redakcja otwarta od godziny 8—12 przed południem i od 5—6 po południu.
Redaktor naczelny przyjmuje od godziny 11—12 przed południem.
Rękopisów niezamówionych nie zwraca się.
Redakcja i Administracja w Bydgoszczy, ulica Poznańska 29/30.
Filje: w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 2 — w Toruniu, ul. Mostowa 17
w Grudziądzu, ul. Grobłowa 5.

Przedpłata wynosi w ekspedycji i agenturach 3.15 zł. miesięcznie, 9.45 zł. kwartalnie; przez pocztę w dom 3.54 zł. miesięcznie, 10.61 zł. kwartalnie.
Pod opaską: w Polsce 7.15 zł., za granicę 9.65 zł. miesięcznie.
W razie wypadków, spowodowanych siłą wyższą, przeszkód w zakładzie, strajków itp., wydawnictwo nie odpowiada za dostarczanie pisma, a abonenci niemają prawa do odszkodowania.

Telefony: Redakcja 326, Naczelny redaktor 316, Administracja 315, Buchalterja 1374. — Filje: Bydgoszcz 1299, 699, Toruń 800, Grudziądz 294.

Numer 98.

BYDGOSZCZ, niedziela dnia 27 kwietnia 1930 r.

Rok XXIV.

Wyjaśnienie, które było potrzebne.

Z poważnej strony otrzymujemy następujące uwagi:

Wielką i fatalną siłę posiada plotka, nietylko w stosunkach wzajemnych poszczególnych ludzi, ale również i w stosunkach między państwami, odnośnie do całych narodów i ich rządów. Plotkę porównać można z kulą śniegową, która, tocząc się bez przeszkody, zwiększa swe rozmiary, nabiera rozpędu i w końcu obalić może tego, przeciw komu jest skierowana. **Polska ma ciągle do czynienia z rozmaitemi złośliwymi plotkami**, nieraz graniczącymi z potwarzą; stwarzają je i puszczają w obieg nasi wrogowie — a niestety mamy ich niemało — aby szkodzić Polsce w opinii świata i utrudniać wszelkie poczynania na arenie międzynarodowej, np. zabiegi o pożyczki zagraniczne. Nie zawsze bywa celowym zachowywać milczenie; lepiej jest przeciw plotce zawczasu z całą stanowczością wystąpić i **grę fałszywą przeciwników zdemaskować**. Pozostawiona bez odpowiedzi, szerzona bezkarnie, plotka wzbudza posłuch i pozory prawdy; może też istotną krzywdę wyrządzić, w myśl znanego francuskiego zdania: „calomniez, calomniez toujours, il en restera quelque chose” — potwarzajcie, potwarzajcie ciągle, a zawsze z tego coś zostanie.

Taką złośliwą plotką jest szerzona od paru miesięcy, w prasie i opinii zagranicznej, **pogłoska, jakoby rząd polski przygotowywał się do zbrojnego wystąpienia przeciw Sowietaom**. Najgorliwiej i bez ustanku o tych rezkomych zamiarach rządu polskiego, **głosi prasa sowiecka**, t. j. w rzeczywistości, sam rząd sowiecki, albowiem cała prasa rosyjska jest teraz wyłącznie organem rządu. Pobudki są do pewnego stopnia zrozumiałe; alarmami zewnętrznymi chce rząd sowiecki odwrócić uwagę swych poddanych od piętujących się kłopotów wewnętrznych i zagrać na strunie patriotyzmu, który w Rosji bolszewickiej tak samo, jak w Rosji carskiej, kieruje się przede wszystkim przeciw Polsce. Z drugiej strony, w prasie zachodnio-europejskiej zjawiają się **tajemnicze pogłoski o jakichś zjazdach, w Paryżu i Berlinie, finansjery międzynarodowej**, która, wobec powszechnego ciężkiego kryzysu ekonomicznego, obraduje nad sposobami zlikwidowania Rosji bolszewickiej, stworzenia na jej miejscu nowej i wciągnięcia tej nowej Rosji w orbitę międzynarodowej wymiany handlowej, co musiałoby poprawić wszechświatową sytuację gospodarczą. W tych projektach **czynną rolę przeznaczają się Niemcom i Polsce**, głównie zaś Polsce, w charakterze nowego żandarma Europy, opłacanego czy to pożyczką zagraniczną, czy też darem, graniczących z Polską, zachodnich obszarów dzisiejszej Rosji. Pogłoski te, jakkolwiek mocno fantastyczne i nierealne, chociażby z tego względu że jednocześnie z niemi, **Anglja zawiera traktat handlowy z**

Prezydent Mościcki w Łodzi na uroczystości poświęcenia nowego szpitala.

Łódź, 25. 4. (PAT). Przyjazd p. Prezydenta Rzplitej ze Spały do Łodzi odbył się wśród wielkiej owacji mieszkańców okolicznych powiatów, którzy gromadzili się wzdłuż drogi, aby oddać hołd pierwszemu Obywatelowi Rzplitej. Na granicy województwa łódzkiego powitał p. Prezydenta Rzplitej **wojewoda Jaszczolt**.

Entuzjastyczne przyjęcie zgotowała dostojnemu gościowi ludność **Rudy Pabjanickiej**, która zebrała się tłumnie przed bramą tryumfalną, wznosząc entuzjastyczne okrzyki.

Od granicy miasta Łodzi ulice, które przejeżdżał orszak p. Prezydenta Rzplitej zaległy **wielotysięczne rzesze mieszkańców**. Mimo ferji świątecznych młodzież szkół powszechnych i średnich tworzyła szpaler. Chwilę wjazdu p. Prezydenta Rzplitej w mury miasta obwieścił **gwizd syren fabrycznych oraz bicie dzwonów kościelnych**. Orszak przejechał ulicami Rzgowską, Piotrkowską i Nawrot. Przed gmachem nowo wybudowanego szpitala przy ul. Zagajnik ustawiły się poczty sztandarowe, organizacje i związki społeczne. Oczekiwal na przyjazd również **przedstawiciele duchowieństwa wszystkich**

wyznań, władz cywilnych, wojskowych, sądownictwa i władz szkolnych, delegacje miejscowego społeczeństwa, prasy i t. d.

Samochód p. Prezydenta Rzplitej stanął przed **gmachem nowego szpitala**. P. Prezydent Rzplitej wysiadł z samochodu przy dźwiękach hymnu narodowego i wśród entuzjastycznych okrzyków zgromadzonych delegacji przeszedł w towarzystwie p. **ministra Prystora**, generała Małachowskiego i wojewody Jaszczolta przed frontem kompanji honorowej 28 pułku strzelców kaniowskich. Przed gmachem szpitala przywitał Głowę Państwa **prezydent miasta p. Ziemięcki**, wyrażając radość, że uroczystość dzisiejsza daje sposobność pokazania p. Prezydentowi **doniosłego dorobku społeczeństwa**, jakim jest szpital. W kaplicy szpitalnej **ks. biskup Tymieniecki** odprawił krótkie modły, poczem wygłosił przemówienie, w którym złożył hołd Włodarzowi narodu. Następnie ks. biskup Tymieniecki dokonał **poświęcenia szpitala**.

Szpital przedstawia się imponująco, obliczony jest na **320 do 400 łóżek** i urządzony jest według najnowszych wzorów techniki.

Wizyta Rauschera u min. Zaleskiego.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Warszawa, 26. 4. Wczoraj o godz. 12 w południe został przyjęty przez ministra spraw zagranicznych Zaleskiego pełnomocnik niemiecki Rauscher. O szczegółach tej rozmowy nic dokładnego nie zostało podane do wiadomości publicznej. Można jednak wnioskować, że celem wizyty posła niemieckiego było uspokojenie rządu polskiego w związku z przykrem wrażeniem, jakie wywołała w Polsce podwyżka niemieckich

ceł na ziemiopłody. Stanowisko polskie w tej sprawie od początku jest zupełnie jasne. Rząd polski uważa, że konwencja genewska została wskutek podwyżki ceł naruszona. Sytuacja w Niemczech jest niejasna. Nie wiadomo, jakie będą skutki dla naszych stosunków handlowych. Polska musi zachować zrozumiałą rezerwę i z **niedowierzaniem odnosi się do wszelkich nowych zarządzeń ze strony Niemiec**.

Hugenberg przeciwko traktatowi z Polską.

Osobliwa rezolucja na temat rozdwojenia w obozie Niemców narodowych.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 26. 4. Wczorajsze posiedzenie partji nacjonalistycznej zakończyło się **naogół zwycięstwem Hugenberga**. Stronictwo wyraziło mu swoje zaufanie, jak również pomocnikowi jego, przewodniczącemu frakcji parlamentarnej Niemców narodowych dr. Oberfohrenowi. W sprawie rozłamu partji podczas ostatniego głosowania uchwalono **rezolucję, wyrażającą żal z powodu tego, co zaszło, ale nic więcej**.

Natomiast bardzo ważne jest stanowisko Niemców narodowych pod przewodnictwem Hugenberga w stosunku do rządu oraz do spraw polskich. Jak

wiadomo, zależy rząd kanclerza Brüninga w dużej mierze od poparcia lub conajmniej od neutralności nacjonalistów. Wczoraj uchwalono m. in. rezolucję, protestującą **przeciwko polityce handlowej rządu**, która rzekomo przeszkadza poprawie stosunków gospodarczych. W tym proteście wyraźnie występują nacjonalisci **przeciwko traktatowi handlowemu z Polską** oraz przeciwko umowie genewskiej o wolnym handlu. Poza tem sprzeciwiają się nacjonalisci, rzekomo ze względów gospodarczych, dalszemu istnieniu rządu socjalistycznego w Prusach. B.

Sowietai, — budzą zrozumiałą **niepokój w społeczeństwie polskim**, zdezorientowanym nieustającą walką między rządem a sejmem, rozmaitemi niespodziankami i niezawsze szczęśliwymi improwizacjami. Dziwić się też nie można, że ludzie powtarzają sobie pocichu trwożne wieści o możliwości wojny, o ewentualnych zdobyczach terytorjalnych na

Wschodzie, o zagrożonych granicach zachodnich itp.

Niewątpliwie jest zasługą p. Dmowskiego, że wszystkie te plotki, wypełzające z politycznych i gazetarskich zakamarków, wyciągnął na światło dzienne, próbował, według swego rozumienia, wytłumaczyć ich istotne źródło i cele i ostatecznie spowodował **wyjaśnienie sytuacji**, które, wo-

bec dotychczasowego milczenia ze strony polskiej, było koniecznym.

Jakąż odpowiedź dały nasze miarodajne czynniki i całe społeczeństwo na złośliwą plotkę o polskich wojowniczych nastrojach i zamiarach? Minister Spraw Zagranicznych, p. Zaleski, dał wyraźną odpawę w wywiadzie dla pisma amerykańskiego „New York Times”, zapewniając, że **Polska nie weźmie udziału w żadnej wojennej awanturze**, a zamierza nadal pozostać czynnikiem pokoju, który jest niezbędnym Polsce dla dokonania dzieła odbudowy państwowej. W tym samym sensie wypowiedziała się cała prasa, zarówno prorządowa, jak i opozycyjna. Organ rządowy („Gazeta Polska”) nazwał artykuły p. Dmowskiego nikomu niepotrzebnym wyważaniem drzwi otwartych, albowiem „dosłownie nikt w Polsce” nie wysuwał tezy wojny i zdobyczy terytorjalnych na Wschodzie i nikt „tak bezmyślnych projektów nie żywił”.

Jak widzimy, atmosfera się oczyściła; niema już pozorów dla plotki, ani gruntu, podatnego dla prowokacji. Oświadczenia, złożone teraz w imieniu rządu i społeczeństwa „powinnyby przekonać opinie świata, że **Polska, będąc sama daleka od myśli o wojnie zaborczej, nie da się do niej skusić żadnymi ofertami** i nie będzie wyciągała dla obcych kasztanów z ognia. Stanie jednak, jak jeden mąż, w obronie swych granic i swego stanu posiadania, gdyby zaszła tego potrzeba. Pragnienie pokoju w Polsce jest szczerem; nie pobrzękiwaniem szabłą, nie awanturą wojenną, ale wzmoczoną pracą nad rozwojem swych sił duchowych i gospodarczych i **pokojowym wzmocnieniem swej państwowości**, Polska odpowiadać będzie na zakusy swych nieprzyjaciół, zmierzające do jej osłabienia, a być może nawet, do sprowokowania na czyn nieopatrzny.

Zakusy te mnożą się z Zachodu i Wschodu. Niemcy, pomimo podpisanego już traktatu handlowego, podnoszą cła na nasze produkty rolnicze, aby uniemożliwić ich wywóz. Sowiety, stosując system „dumpingu”, t. j. ustanawiając ceny na artykuły eksportowane poniżej kosztów własnych zaczynają zasypywać rynki polskie, (a nawet i zachodnio-europejskie) swymi towarami, jako to: drzewo, produkty naftowe, wyroby przemysłu chemicznego, towary włókiennicze itp., aby podkopać przemysł polski, zwiększyć bezrobocie i wywołać rozruchy wewnętrzne. Jednocześnie, konieczna jest czujność na obu frontach: niemieckim i rosyjskim. Opinia, wypowiedziana przez p. Dmowskiego, że Rosja, mająca teraz kłopoty z Chinami, stała się dla nas mniej niebezpieczną, — nie znajduje poparcia w wypadkach chwili obecnej: w stosunku do Polski. Rosja bolszewicka pozostaje wierna tradycji, odziedziczonej po Rosji carskiej.

* * *

Powyższe uwagi poważnego a bezstronnego pisarza, wypowiedziane z właściwym mu umiarem i bezstron-

nością, chętnie zamieszczamy, godząc się na zasadniczy tok wypowiedzianych powyżej myśli. Nie podzielamy jednak poglądu szanownego autora na celowość wystąpienia p. Dmowskiego, a nadewszystko na formę podniesionego przezeń alarmu. Twierdzenie jego, że w pewnych zakamarkach rządowych znajdują się zwolennicy awanturniczej wojny z Rosją, choćby nawet odpowiadało prawdzie — a tak nie jest — było w każdym razie dla interesów Polski szkodliwe i dało bolszewikom do ręki broń, z której bardzo wydatny zrobili użytek.

Mieliśmy nowy dowód, że gniew (w tym przypadku p. Dmowskiego) przeciw rządowi marsz. Piłsudskiego) bywa zawsze złym doradcą.

Endecja znów pod inną firmą.

Endecja (Narodowa Demokracja — dziś Stronnictwo Narodowe) ma specjalne skłonności i zdolności metamorfozy (przeobrażeń). Przy każdorazowych wyborach, czy to do ciał ustawodawczych czy też do ciał samorządowych, **przyjmuje inną firmę**, ażeby tym sposobem zmylić czujność wyborców i łapać ich na zdradziecką wędkę.

Jak wiadomo, w niedzielę, dnia 11 maja odbędą się wybory do sejmiku śląskiego. Endecja, która na Górnym Śląsku żadnych nie posiada wpływów politycznych, idzie do wyborów śląskich pod zmienną firmą: „**Śląskie Centrum Katolickie**”.

Kulać by się można ze śmiechem, gdyby sprawa ta nie była zarazem smutną. Endecja, która na każdym kroku zwalcza tzw. centrum polityczne, do którego w pierwszym rzędzie zalicza się Chrześcijańska Demokracja, będąca szczególnie solą w oku polityków endeckich, ni stąd ni zowąd tak wielką zapłonęła miłością do tegoż centrum, że na ołtarzu wielkiej sprawy poświęciła nawet swe ulubione mlano „narodowy” i przyjęła piękną nazwę „Śląskie Centrum Katolickie”.

Endecja sądzi widocznie, że społeczeństwo śląskie nie pozna się na jej dwulicowości w stosunku do spraw katolickich i państwowych. Tymczasem każdy, kto ma głowę na karku, uświadomi sobie odrazu, że jest to zwykłe łapichłostwo wyborcze, praktykowane nie od dziś przez endecję.

Litwini własnej floty nie mają, a polską bojkotują.

(PAT). Litwini odwołali trzy wycieczki amerykańskie, obejmujące tysiąc osób, podając jako powód, że nie chcą podróżować linją transatlantycką Gdynia—Ameryka, pod polską banderą.

Posel litewski w Waszyngtonie wydał okólnik do wszystkich konsulatów litewskich, zaznaczając, że **nie należy wydawać paszportów na polskie terytorium**, a więc i na polską linię okrętową, która winna być uważana za terytorium polskie.

Drugi dzień obrad T. N. S. W. w Gdańsku.

Gdańsk, 25. 4. (PAT). Przez cały dzień dzisiejszy toczyły się tu w sali Domu Polskiego obrady dorocznego walnego zjazdu towarzystwa nauczycieli szkół średnich i wyższych Rzplitej Polskiej. W ciągu przedpołudnia obradowały komisje, po południu odbyło się zebranie plenarne zjazdu, na którym przeprowadzono dyskusję nad sprawozdaniem zarządu głównego, poczem wysłuchano sprawozdań i wniosków poszczególnych komisji i sekcji. Po przegłosowaniu tych wniosków dokonano wyborów uzupełniających do zarządu głównego towarzystwa. **Prezesa wybrano ponownie prof. uniwersytetu warszawskiego dr. Siępińskiego**. Po dokonaniu wyborów przewodniczący zamknął obrady zjazdu walnego.

Niemcy wykupują prasę wiedeńską.

Wydawnictwo Ullsteina na usługach idei Anschlussu.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 26. 4. Komunistyczna prasa krytykuje niezwykle ostro istniejący ostatnio projekt zakupienia produkującego pisma wiedeńskiego „Neue Freie Presse” przez Ullsteina, przyczem rząd Rzeszy zamierza ponieść część kosztów zakupu. Wydawca „Neue Freie Presse” dr. Benedikt bawił niedawno w Berlinie i odbył szereg konferencji zarówno z dyrektorami Ullsteina jak też z władzami niemieckimi. Pisma komunistyczne uważają za wielki skandal wydawanie funduszy rządowych, a więc po-

datników, na popieranie prywatnych interesów Ullsteina.

Dzisiejsza „Berlin am Morgen” zapytuje, **jakie gwarancje da Ullstein rządowi**, aby spełniać życzenia władz w stosunku do „Neue Freie Presse”. Dla uzupełnienia tej wiadomości trzeba wiedzieć że zmarły **minister Stresemann utrzymywał bardzo bliskie stosunki z „Neue Freie Presse”,** która straciła swoją dawną niezależność polityczną już przed szeregiem lat. B.

Fala drożyzny w Niemczech.

Fatalne skutki podwyżki ceł i taryf.

(Telefonem od własnego korespondenta).

Berlin, 26. 4. W związku z ostatnimi podwyżkami celnymi następuje teraz w Niemczech wielka fala drożyzny, która odbija się na uboższej ludności, tem bardziej, że panuje w Niemczech **kryzys gospodarczy i olbrzymie bezrobocie**. Drożyzna daje się zauważyć w szeregu artykułów codziennej potrzeby. Specjalnie irytują się Niemcy z powodu podwyżki ceny piwa, tego narodowego napoju. Małe piwo bowiem kosztować będzie o 5 fenigów więcej. Również kawa i herbata mają ulec podwyżce, tak że kupcy nawołują publiczność, aby zaopatrzyła się w zapasy po dotychczasowej stosunkowo niskiej cenie. Od wczoraj kosztuje **benzyna o 5 fenigów drożej na litrze**.

Statystycy niemieccy obliczają, że wskutek podwyżki cen na zboże każda rodzina niemiecka wydaje rocznie **60 marek więcej niż dotychczas**. Również wieprzowina i mąka wykazują tenden-

cję ku drożyznie. **Planowane podwyższenie taryf kolejowych** wywołuje już dzisiaj popłoch, tem bardziej, że ostatnio stwierdzono w Berlinie, iż niedawna podwyżka taryf komunikacyjnych w mieście jak również cen za elektryczność, gaz i wodę stanowią dla każdego z 1,3 milionów gospodarstw domowych stolicy Niemiec obciążenie dodatkowe 20 marek rocznie.

Podczas gdy z jednej strony prawie wszędzie wzrasta drożyzna, nie można tego samego powiedzieć o placach. **Place bowiem pozostają w najlepszym razie na tym samym poziomie względnie ulegają pośredniej niższe przez ograniczenie godzin pracy w przemyśle i temu podobne zarządzenia**. Sytuacja gospodarcza w Niemczech przedstawia się więc naogół, **przynajmniej dla szerokich warstw pracujących, niewesoło**. B.

Komendant garnizonu w Pińsku o liście ks. biskupa Łozińskiego.

Warszawa, 26. 4. (Tel. wł.) W odpowiedzi na list otwarty ks. bisk. Łozińskiego wystosowany do korpusu oficerskiego w Pińsku, dowódca 84 pp. w Pińsku rozesłał do pism rządowych pismo z odpowiedzią.

Dowódca 84 pp. ppłk. Zawisła donosi w swej odpowiedzi ks. bisk. Łozińskiemu, że wydał **zakaz rozpowszechniania jego listów w garnizonie pińskim** i że doręczone mu egzemplarze zatrzymał u siebie.

Potem pisze: „Jako komendant garnizonu nie mogę dopuścić, aby strawa

duchową podwładnych mi oficerów stanowiła broszura, która pomimo religijnego zewnętrznego charakteru posiada wszelkie znamiona ulotki politycznej, mającej za cel podważanie w szeregach wojska autorytetu konstytucyjnego wojska polskiej siły zbrojnej”.

Kronika telegraficzna.

Warszawa, 26. 4. (Tel. wł.) Wiceminister spraw wewnętrznych Pieracki wystosował do wszystkich urzędów podległych temu ministerstwu pismo, w którym powołując się na okólnik rady ministrów z dnia 5. 4. br. komunikuje, że ze względu na zamknięcie sesji izb ustawodawczych **interpelacje poselskie i senatorskie wniesione podczas sesji należy uważać za niebyłe i pozostawić je bez odpowiedzi**. Niezależnie od tego urzędy mają obowiązek zbadania zawartego materiału w interpelacjach i wyzyskania go w wewnętrznym urzędowaniu.

B. B. coś przeczuwa.

Warszawa, 26. 4. (Tel. wł.) W poniedziałek 28 bm. rozpatrywać będzie najwyższy sąd protesty wyborcze przeciw wyborom do sejmiku **okręgu Lwów-powiat** i kilku powiatów przyległych. Okręg ten liczy 7 mandatów poselskich, z których 4 przypadły Ukraińcom, a liście Nr. 1 (BB) — 3 mandaty.

Przy wyborach uzupełniających w Lidze wycofano już oficjalnie listę nr. 1. Onegdaj odbyło się w Wilnie zebranie mężów zaufania BB z udziałem b. premiera Świtalskiego i na zebraniu tem wypowiedziano się za wycofaniem listy również w okręgu święciańskim.

Zawiadamiamy

naszych Klientów i Zastępców, że wdrożone przed miesiącem przeciw Ludowemu Bankowi Spółdzielczemu i Polskiemu Bankowi Spółdzielczemu we Lwowie postępowanie — spowodowane anonimowym zawiści konkurencyjnej pochodzącym, doniesieniem — **zostało zastanowione**.

W krótki czas po faktach opisanych w Komunikacie Wydziału Śledczego w prasie Prokuratura Okręgowa we Lwowie po uprzedniej przeprowadzonej ścisłej kontroli przez Władze Skarbowe i wyczerpującym zbadaniu całokształtu sprawy, umorzyla postanowieniem z dnia 23. IV. 1930 lic. V Ds 291/30 postępowanie karne przeciw naszym Członkom Zarządów i Bankom a to dla braku znamion jakiegokolwiek karygodnego działania.

Stwierdzamy, że wszystkie sprzedane na raty papiery wartościowe tj. dolarówki i premiiówki **znajdują się w naszym posiadaniu** i zostaną wydane P. T. Nabywcom bezwzględnie po spłaceniu przez nich ceny nabycia w umówionym lub wcześniejszym czasie.

Wszelkie roszczenia przeciw nam ogłoszone mające niewątpliwie swe źródło w zawiści konkurencyjnej, są nieprawdziwe, a osoby rozgłaszające je pociągamy do odpowiedzialności karno-sądowej.

Lwów, 26 kwietnia 1930 r.

(10563)

Polski Bank Spółdzielczy

z ogr. odp. we Lwowie

(—) Teodor Onyszków (—) Władysław Herman

Ludowy Bank Spółdzielczy

z ogr. odp. we Lwowie

(—) Z. Brill (—) Edmund Onyszków

Skauści angielscy w Poznaniu.

(PAT). Skauści angielscy, zwiedzający Polskę, spędzili dzień 25 kwietnia w Poznaniu. Goście angielscy udali się autobusami celem zwiedzenia miasta, poczem odbyło się śniadanie w sali ratusza. Po południu zwiedzono wspólnie izbę harcerską oraz przypatrywano się popisom harcerskiej drużyny poznańskiej, a po zwiedzeniu Bazaru goście udali się na przedstawienie do Teatru Wielkiego. Po przedstawieniu harcerze angielscy odjechali, żegnani serdecznie przez poznańskich harcerzy i społeczeństwo do Berlina.

Na Jasną Górę!

(PAT). Dnia 27 bm. p. Prezydent Rzplitej wraz z małżonką udaje się samochodem ze Spaly do Częstochowy celem zwiedzenia klasztoru Jasnogórskiego.

Proces komunistów w Sosnowcu.

25 oskarżonych — 50 świadków.

Sosnowiec, 25. 4. (PAT) Przed sądem okręgowym w Sosnowcu rozpoczął się dziś wielki proces przeciwko 25 komunistom, oskarżonym o działalność antypaństwową i propagandę komunistyczną, prowadzoną z polecenia centralnego komitetu komunistycznej partii polskiej na terenie Zagłębia Dąbrowskiego i G. Śląska. Oskarżeni zakładali szereg komitetów okręgowych związku młodzieży komunistycznej, organizowali szkoły instruktorów oraz sekcje kobiece itd. Na rozprawę wezwano około **50 świadków**. W pierwszym dniu rozprawy po odczytaniu aktu oskarżenia przewodniczący przesłuchał

oskarżonych, którzy gremjalnie **nie przyznali się do winy**. Następnie rozpoczęło się przesłuchiwanie świadków. Główny świadek oskarżenia Moszek Zinger z Sosnowca cofnął całkowicie zarzuty, postawione przeciwko oskarżonym w śledztwie, oświadczając, że poprzednio kierowany był rzekomo zemstą osobistą wobec głównych oskarżonych. Wskutek takiego obrotu sprawy przewodniczący zarządził odczytanie poprzedniego zeznania świadka Zingera, które następnie świadkowie funkcjonariusze policji potwierdzili w całości. Dalszy ciąg rozprawy odbędzie się jutro.

Ciągłe niesnaski wśród Polonii gdańskiej.

Niedawno odbyły się na terenie Wolnego Miasta Gdańska, tj. zarówno w gminach wiejskich jak i w samym mieście, wybory do władz Gminy Polskiej, łączącej wszystkich prawomysłnych Polaków mieszkających w Wolnym Mieście. Prezesem wybrano znanego działacza dr. Kubacza. Nie podobało się to jednak posłowi do Volkstagu dr. Moczyńskiemu, który zresztą już niejednokrotnie szerzył zamieszanie wśród społeczeństwa polskiego w Gdańsku i obecnie wszczął ożywioną agitację przeciwko dr. Kubaczowi.

Dziwimy się, że w łonie Polonii Gdańskiej nie może raz nastąpić spokój. Uważamy, że choćby nawet dr. Moczyński miał pewne słuszne zastrzeżenia przeciwko dr. Kubaczowi, to jednak, skoro już odbyły się prawomocne wy-

bory, agitację przeciwko nowemu prezesowi uważać musimy za robotę warcholską, szkodliwą dla Polonii gdańskiej.

Jest to tem smutniejsze, że Niemcy stanowiący większą część ludności Wolnego Miasta, postępują zupełnie odmiennie, tak że nawet — jak o tem donosiliśmy — prezydent Sahn z okazji otwarcia wystawy gdańskiej w Wiedniu napisał w jednym z tamtejszych pism artykuł wyraźnie przyznający się do tendencji przyłączenia Wolnego Miasta do Rzeszy niemieckiej. Prezydent Sahn mógł to uczynić tylko dlatego, ponieważ opiera się na dobrze zorganizowanym i solidarnie za swoim przywódcą stojącym społeczeństwie niemieckim.

Co się dzieje w Indjach?

Dzienniki przynoszą w ostatnim czasie sensacyjne telegramy z Indji angielskich. Ze swej strony spokojniej patrzymy na te sprawy. A to na podstawie rozważań następujących.

Telegramy zagraniczne do Polski idą przez Berlin. Trzeba wiedzieć, że jak jest kartel zbożowy czy cukrowy, podobnie agencje prasowe, owe hurtownie wiadomości, mają umowę między sobą w sprawie towaru, czyli wiadomości. Niemcy doskonale zrozumieli wagę agencji prasowych, to też żadna stolica europejska nie ma takiej sieci kabli, łączących ją z całym światem, jak Berlin. Nie na to jednak rząd niemiecki przygotował ten drogi aparat techniczny aby służył prawdzie. Przygotowano cały sztab redaktorów, którzy jak fryzjer teatralny głowę aktora, tak oni treść każdej wiadomości fryzują do potrzeb rządu niemieckiego.

W tym pikantnym sosie i opakowaniu niemieckim wiadomości idą w świat, między innymi do Polski. Nieraz przypadek odkryje instrukcje, jakie otrzymują niemieckie agencje prasowe. I tak przedostało się do wiadomości publicznej, że wszelkie rozruchy, względnie nawet najmniejsze objawy niezadowolenia w kolonjach mocarstw, należy rozdmuchać, aby przy rozdziale następnym terenów mandatowych opinia poparta przygotowane zawczasu żądanie niemieckie zwrotu kolonii. Ale nie tylko na taką ośległość przygotowana jest propaganda niemiecka. Wiadomość prawdziwa czy zmyślona o rozruchach w Indjach odwraca uwagę od Niemiec, które w tym okresie mogą wyteżyć nielegalną działalność — osłabia ponadto wiarę w kredyt angielski, tak, że kapitały niemieckie, umieszczane w bankach angielskich, wracają do Niemiec. Wiele jest innych jeszcze powodów, dla których Niemcy sięją panikę o stosunkach w Indjach.

Natomiast my Polacy mamy wszelki powód, aby jak najmniej korzystać z informacji prasy niemieckiej. Niestety prasa wszelkich odcieni, endecka i sanacyjna, warszawska czy krakowska, przepelniona jest tłumaczeniami z prasy niemieckiej. Prawie wcale nie cytuje się w dziennikach polskich fachowej prasy naukowej polskiej, ale czy to będzie rak, reumatyzm, lotnictwo czy architektura, całkiem niepotrzebna i ku hańbie polskiej wychwała się urojone często powagi niemieckie.

Jeśli czytamy w prasie niemieckiej, że w Bydgoszczy bije się Niemców na

ulicy, prześladuje za język niemiecki, to chyba powinno nam to nasunąć najprymitywniejszy wniosek, że zapewne nie wiele więcej prawdy jest w doniesieniach niemieckich o wielkim niebezpieczeństwie indyjskim dla Anglii. Powinniśmy się zdobyć na własną służbę informacyjną o Indjach; na początek zaprowadzić trzeba kontrolę telegramów berlińskich przez osoby, jako tako obeznane z literaturą polityczną o Indjach.

Aby fantastyczne plotki sprowadzić do właściwego wymiaru, należy, tylko stwierdzić, że Indje angielskie, obejmujące 28 34 237 km² obszaru. (Polska 386.000 km² i 31 milj. ludności) oraz 247.033.293 ludności mają tylko 35.000 armje angielską, okupującą najważniejsze objekty, natomiast 177.673 regular-

nej armji to sami krajowcy. W sztabach tylko służą Anglicy.

A więc widzimy, że żadną miarą nie można porównywać władzy angielskiej w Indjach z systemem okupacji, jaka za rozbiórów ciążyła nad Polską w trzech zaborach.

Nie może więc być mowy o rewolucji w Indjach na modłęj tej, jaka powstała w 1918 r. Kiedy zbrodnia rozbiórów Polski naprawiona została, przeprowadzaniem okupantów.

Z samej Bydgoszczy wyszło w latach powojennych więcej Niemców do faterlandu niż służy Anglików w armji indyjskiej.

Ruch narodowościowy w Indjach zmierza do uzyskania przez Indje statutu Dominium na wzór Australji, Kanady czy ostatnio Irlandji. Akcja przybiera nieco odmienną formę zgodnie z narodowym charakterem Hindusów, ich

Zamiast Banku Reparacyjnego

Niemcy woleliby Geograficzny Instytut Reparacyjny.

Pola Negri
UŻYWA STALB

DO NABYCIA W APTEK, DROG. I PERFUMERJACH

odrębną religją, obyczajami, temperamentem, ale zawsze opierają się na przyrzeczeniach formalnych, jakie w 1917 r. dał im rząd angielski w zamian za wysłanie wojsk indyjskich przeciw Niemcom.

Zaznaczyć należy, że Partja Pracy, będąc w opozycji, przyrzekała Hindusom niemal wszystko, na złość rządzącym konserwatystom, jak wogóle zagadnienie mniejszości narodowych wciągnęła do swego programu. Z tej przyczyny tak dawniej jak dziś posłowie z Labour Party odwiedzały Polskę, aby studjować sprawę żydowską, ukraińską czy niemiecką.

Ponieważ Anglicy w polityce są brutalnie szczerzy i nie wahają się po praktycznym zapoznaniu jakiejś idei przyznać się do błędu, co widać ze stopniowego wycofania się Mac Donalda z naiwnej sympatii do Niemiec, np. i coraz poprawniejszego stosunku do Polski, możemy być przekonani, że Partja Pracy nie zostawi Hindusów własnemu losowi. Może nie pójdzie Mac Donald na takie ustępstwa, jakie Hindusom dawała Partja Pracy w czasie swej opozycji do ówczesnego rządu konserwatywnego, ale załagodzi sprawę z pewnością, jak z Egiptem, jak z Ameryką i jak kilka lat temu z Chinami. A jak wówczas będzie wyglądała ta prasa europejska, która w pogoni za sensacją bez cienia odpowiedzialności za słowo drukowane fabrykuje sensacje, obniżające powagę Anglii? Anglicy są narodem systematycznym; notują nastroje za i przeciw Anglii w danym państwie, wyciągając odpowiednie wnioski. Wiemy, jak dokładnie śledzili propagandę antyangielską w Niemczech. Polska chyba ma najmniej powodów, aby dać się w nos wodzić niemieckiej propagandzie antyangielskiej.

A. P. B.

Nowy mord polityczny w Brazylii.

W Petropolis (Brazylja) pełnomocnik b. brazylijskiej rodziny cesarskiej Silva Costa został zamordowany przez niewiadomych sprawców.

Aleksander Zajdlisz.

11

Duch i Krew

Powieść z czasów, które idą.

(Prawa własności zastrzeżone.)

(Ciąg dalszy).

Na Leonie ta semicka przyjaciółka Lili wywarła nader odpychające wrażenie. Raził go jej strój, nieco za modny, jak na jego gust, przytem, jak mu się zdawało mocno krzykliwy i niegustowny. Oburzyła go też hałaśliwa nahałność tej panny Miry. Pożegnał się i wsiadł do autobusu elektrycznego, zjeżdżającego bulwarem gubałowskim do śródmieścia. Gubałówka, poprzecinana na różnych poziomach kilkoma równoległymi bulwarami, z których gubałowski był centralnym, stanowiła najnowocześniejszą i najdroższą część Zakopanego. Bulwary były zabudowane tylko od strony zbocza — a z drugiej strony, ponad dachami zabudowań niższego bulwaru, rozciągał się przecudny widok na panoramę Zakopanego i Tatr. To też autobus zjeżdżał powoli, ażeby każdy miał sposobność napawać się widokiem. Leon patrzył na pół przytomnie na te cuda przyrody, myślą będąc zupełnie gdzieindziej. Dreczyła go myśl o własnej słabości i o złamaniu danej sobie obietnicy. Czyż jednakże mógł wyjechać bez pożegnania? Czy to było dopuszczalne? Czuli, że to są czcze wymówki, że powinien był usłuchać tego głosu wewnętrznego. Co najgorsze jednak, widział, że teraz jest to już niemożliwe, że więzy te wzmocniły się o gromnie — zresztą i upozorować wy-

jazd nie byłoby łatwo. Szarpał się ze sobą — a mimo to z rozkoszą myślał o zapowiedzianym telefonie i o tem, co z tego wyniknie. Czuli się uwikłanym w jakąś sieć pajęczą, szarpał się w niej a bał się przytem, by jej czasem nie zerwać.

W takim nastroju Leon wrócił do „Chrześcijańskiego Schroniska” na Bystrzem.

Rozdział trzeci. Tajemnice Cyrhli.

Wśród gęstej śnieżycy jechało drogą do Chocholowa małym dwuosobowym samochodem dwóch policjantów. Maszyna posuwała się w ciemnościach, rozświetlanych tylko nieco reflektorami, brnąc powoli w świeżym, sykim śniegu prawie po same osie. Wreszcie wóz stanął przy rozstajnej drodze.

— Lichonie. Zapchało się coś. Ale nie szkodzi. Zobaczymy ich...

— Kogo?

— Czy nie wiecie nic o tych schadzkach, które się tu odbywają?

— Jakie schadzki?

— Żebym wiedział, byłbym rad.

— To wy jako policjant wiecie coś o schadzkach tajnych, a nie badacie tego bliżej.

— Pst... nie wolno.

— Jakto?

— Stary nie pozwala. Jest zły, gdy ktoś o tem wspomni. Raz wyraźnie powiedział: nie troszczyć się.

— Nic nie wiecie?

— Tyle, że jest tam, może kilometr od szosy, jakiś duży gmach, otoczony murem. Mam nerwy niezłe — ale tu mi zawsze jakoś nieswojo...

— Zabobony, czy co?

— Nie wiem... — Ale ot jadą. Słuchajcie — jadą.

W tej chwili błysnęło światło. Sapiąc ciężko, przesuwała się wielka limuzyna z zasłoniętymi oknami i skręciła na tajemniczą drogę. Zaraz za nią przejechała druga. Nasi policjanci zaczęli na gwałt reperować swój wóz, który po chwili szczęśliwie ruszył. Odjeżdżając w stronę Chocholowa, słyszeli jeszcze, że coraz to nowe samochody nadjeżdżały i wszystkie w kierunku tajemniczego domu.

* * *

W tajemniczym domu działy się tymczasem rzeczy wiele dziwniejsze, niż się to śnić mogło prostodusznym stróżom porządku publicznego.

Dom ten leżał istotnie o kilometr mniej więcej od szosy, w małej leśnej kotlinie, na stoku Cyrhli. Otoczony był wysokim na jakie 4 metry murem z głazów, słabo ociosanych. Mur ten był otoczony gęstym, nieprzebytym lasem iglastym i tylko drogą, dobrze utrzymaną, można było się tu dostać. Przez ciężką, okutą bramę wjeżdżało się do wnętrza. Budynek sam był dosyć obszerny, z kamienia ciosanego, z niedużą wieżą i szpiczastym dachem oraz krytym zajazdem dla samochodów. Okien było dziwnie mało i były niezwykle wysoko umieszczone i widocznie zasłonięte, bo choć z budynku dochodził nieokreślony gwar — ani jedno światło nie przenikało mroku. Jedynie przed zajazdem płonęły dwie małe, elektryczne latarnie. Mury zewnętrzne nawewnątrz były obudowane garazami, z których dochodził pewien szmer. W ponurą, śnieżystą noc zimową całość wywierała wrażenie jakiejś tajemniczej, nieuchwytniej grozy. Powiedzieliby się. średniowieczne zamczysko, gdy-

by nie te latarnie elektryczne i samochody.

W obitej czerwonym adamaszkiem niedużej salce panował dziwny mrok. Z ukrytych gdzieś zręczności lamp padało wielobarwne, przytłumione światło, które zlewała się w zupełnie nieokreślone tony. W pośrodku stał okrągły stół, a dookoła niego siedem wysokich krzesel z poręczami i jeden dziwny bardzo fotel, z bogato rzeźbioną ornamentyką w formie węży; fotel ten miał poręcz zakończoną szpiczasto, a nad nią wisiała złota korona z dużą pięcioramienną gwiazdą. Za fotelem stały na postumentach trzy jedenastoramiennie świeczniki w stylu wschodnim. Płonęły na nich świece, ale jakimś słabym płomieniem. Pokój ten nie miał wogóle okien i tylko jedne małe drzwi, ukryte w ścianie. Naprzeciw wejścia wisiała ciężka kotara.

Na krzesłach siedzieli mężczyźni w czarnych powłóczystych płaszczach z białymi fartuszkami, przewieszonymi na szarfie przez prawe ramię. Fotel był pusty. Krzesło, które stało naprzeciw fotelu, było nieco wywyższone i większe. Siedział na nim ów tajemniczy nieznamy z „Tatra Palace-Hotelu”, wyróżniał on się obramowanym purpurową bortą fartuchem. Nieruchoma jego postawa zdradzała wielkie skupienie umysłu. Zostali zachowywali się z większą nieco swobodą.

— Zagadnienie jest istotnie trudne, mówił prawy sąsiad sztywnego prezesa, brat Bromberger, przedwczesne zerwanie konkordatu może zbytnio ułatwić grę klerykałom. Masy jeszcze nie są pewne.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Nauka — Literatura — Sztuka.

Nowa sztuka Perzyńskiego.

Włodzimierz Perzyński napisał komedię na temat jednej z najpiękniejszych i najmądrzejszych bajek Andersena pt.: „Niewidzialna Szata”. Nowy utwór Perzyńskiego wystawiony będzie w początku jesieni w Warszawie.

Jubileusz Ignacego Dygasa.

Próby z opery Władysława Zelenkiego pt.: „Konrad Wallenrod”, która poraz pierwszy ukaże się w dniu 17 maja rb. na jubileuszowym przedstawieniu Ignacego Dygasa, dobiegają końca. W wykonaniu bierze udział cały zespół opery, przyczem najmniejsze nawet partje śpiewają tuzy zespołu operowego.

Wszepolski zjazd polonistów.

W dn. 6 — 7 czerwca br. odbędzie się w Krakowie ogólnopolski zjazd polonistów.

80-lecie Dziennika budapeszteńskiego.

Najstarszy dziennik węgierski „Pesti- naplo” obchodził w tych dniach 80-lecie swego istnienia

Claudel autorem Libretta Operowego.

Ambasador francuski w Waszyngtonie Paweł Claudel, również znany jako poeta jak i mąż stanu, napisał libretto do opery, skomponowanej przez Dariusa Milhauda, na tle życia Krzysztofa Kolumba. Opera ma być wystawiona poraz pierwszy w Berlinie.

Wycieczka 90 samochodów.

Przez Belfort przejeżdżała karawana złożona z 90 samochodów niemieckich, zdążających do Madrytu.

Kursy dla cudzoziemców w Anglii.

W wielu uniwersytetach angielskich, między innymi w Cambridge, Oxfordzie i Londynie zorganizowany zostanie cały szereg specjalnych kursów dla cudzoziemców, na których wykładane będą nie tylko literatura i historia lecz również przedmioty społeczne i gospodarcze.

Nie planeta, ale kometa.

Dyrektor obserwatorium astronomicznego Lowella dr. Slipher, który od kilku miesięcy zajmuje się dokładnymi obserwacjami planety transneptuńskiej Pluto, ogłosił obecnie wyniki swoich obserwacji, na podstawie których dochodzi on do wniosku, że Pluto prawdopodobnie nie jest planetą, lecz kometa.

Odchylenie orbity tego ciała niebieskiego wynosi 1/10, t. zn., że posuwa się ono po znacznie więcej wydłużonej elipsie, niż inne planety.

Niedawno jeden z angielskich astronomów wyraził już przypuszczenie, iż Pluto nie jest planetą, a obecnie dr. Slipher usiłuje udowodnić tę hipotezę na podstawach rachunkowych.

Należy zaznaczyć, że obserwatorium krakowskie już przedtem dokonało obliczenia drogi Transneptuna, przyczem na podstawie stosunku drogi tego ciała niebieskiego do drogi ziemi, wyraziło przypuszczenie, że nowo odkryte ciało mogłoby być kometa.

Odbiór radiowy pod ziemią.

Jeden z radjosluchaczy w Maniton w stanie Colorado upewnił się, iż po umieszczeniu swego odbiornika w pobliskiej kopalni na głębokości 600 m. pod powierzchnią ziemi, miał zawsze doskonały odbiór i nie odczuwał żadnych przeszkód atmosferycznych w czasie odbioru.

Wolność Tomku, w swoim domku.

Wolność Tomku w swoim domku!
Przechwalamy się co krok,
Ale zapominasz, Tomku
Jakie życie twe ma tok.
Chociaż gnębi cię podagra,
Choć o ciszy nerwy śnią,
Tańczysz tak, jak żona zagra
Lub jak dzieci twoje chcą.
Siatkę trosk swych wiecznie przędzisz,
Życie jest jak ciasny but —
W własnym domu wolnym będziesz,
Ale musisz umrzeć wprzód!

Prawda owa się powtarza,
Choć za progi wyjdiesz swe.
Kto mocniejszy, ten obraża,
Kto silniejszy dusi cię.
Gdy masz własny kąć widzenia
Ze spokojem bywaj zdrów —
Boisz się własnego cienia,
Szeptem skrywasz sens swych słów.
Próżno sny jałowe przędzisz,
Ze już zwolnił ciasny but.
W wolnej Polsce wolnym będziesz,
Ale musisz umrzeć wprzód!

Henryk Zbierzchowski.

Marconi zapala światło na odległość.

OSWIATA

SZYLLER-SZKOLNIK
Ze słynnym medium
EWIGNY-RARA
w Krakowie

Tajemnica Fakirów
Kto feke wywołuje wielkie zaturbowanie. Kto chce wstąpić w ten czas i być mile widzianym w Towarzystwie, musi posiadać tajemnicę. Kto ją posiada, ten jest bogaty. Kto ją posiada, ten jest silny. Kto ją posiada, ten jest mądry. Kto ją posiada, ten jest szczęśliwy. Kto ją posiada, ten jest...
Cena za egzemplarz 1 zł. Cena za 10 egzemplarzy 10 zł. Cena za 50 egzemplarzy 50 zł. Cena za 100 egzemplarzy 100 zł.

MISTRZ WACŁAW BYFELLO
Widzi przyszłość każdego człowieka

**Drewno do...
KTO**

Możeby i u nas zapalił tę żarówkę!

DYWANY ŻYWIECKIE NA TARGACH POZNAŃSKICH.

architekta Szuko, zajmie przestrzeń 7,1 hektarów na skrzyżowaniu 4-ch ulic w pobliżu Kremla. Wszystkie sale i pracownie w nowym gmachu będą mogły pomieścić jednocześnie 1.730 osób. Technika wydawania i odbierania książek zostanie całkowicie zmechanizowana. W nowym gmachu urządzonych będzie 35 gabinetów pracy z poszczególnych dziedzin nauki, sztuki, literatury etc.

Samolot na usługach astronomów.

Podczas całkowitego zaćmienia słońca, które widoczne będzie w dniu 28 bm. w Kalifornii, znajdą po raz pierwszy zastosowanie samoloty wojskowe, które armja Stanów Zjednoczonych odda do dyspozycji w dowolnej ilości dla obserwowania zjawiska zaćmienia słońca. W razie zachmurzonego nieba obserwatorzy, znajdujący się w samolotach, będą mogli przebić się przez chmury, celem przeprowadzenia obserwacji naukowych i dokonania fotografii.

Całkowite zaćmienie słońca trwać będzie tylko 1—2 sekund. Cały czas trwania spostrzeżeń rozciągnie się na 105 sekund. Głównym celem obserwacji naukowych ma być przede wszystkim zbadanie elektromagnetycznego wpływu eksplozji gazowych, widocznych na krawędzi słońca, na radio, telefon i telegraf.

Nie łamiące się płyty gramofonowe.

Wielki niemiecki koncern przemysłowy I. G. Farben-Industrie zaczął wytwarzać masę, z której produkowane są nielamiące się i dające się zginać płyty gramofonowe. Do wyrobu płyt z tego materiału mogą być używane zwykłe, dotychczasowe matryce. Płyty, nagrywane z obu stron, ukazały się już na rynku niemieckim. Są one ogniotrwałe, nieczułe na światło słoneczne i na wodę. Gra nowych płyt w niczym nie ustępuje dawnym, a przytem mają one ten wielki plus, że pozwalają na używanie nawet stępionych igieł. Waga sześciu-siedmiu nowych płyt wynosi tyle, co waga jednej płyty dotychczasowego typu. Wynalazek ten ma przed sobą niewątpliwie wielką przyszłość.

Miłość głowy mąci..

— Jeden całuś od ciebie, najdroższa, a czuję, że straciłbym rozum!
— Wiesz, mój kochany, patrząc na ciebie, mam wrażenie, iż pocałowałam cię już kilka razy.

Kapłan-literat, wróg obłudy.

Najróżnorodniejszemi drogami kroczy myśl ludzka. W którąkolwiek stronę zmierz, szuka wiecznie dróg ukojenia dla zmęczonych walcą z życiem ludzkości. Dziwne są te drogi — i smutne. Człowiek nie wypełnił z siebie zupełnie jeszcze dwulicowości; ciągle mu się zdaje, że ta obłuda, która z wiekami przywarła do niego, zdobędzie dla siebie to, co w ziemskim języku nazywa się szczęściem. Ta obłuda, to kłamstwo duszy, którą otrzymał od Stwórcy czystą i nieskałaną, stała się w narodach ludzkich drugą religią, która pod maską prawdziwej sacy jad nienawiści i zazdrości wywołując najstraszniejsze kataklizmy dziejowe.

Walcę toczyli i toczą z obłudą poeci wszystkich czasów. Mają oni wielki wpływ na umysły młodociane, które z latami jednakże wtłoczone zostają w orbitę codziennego życia. Głosy literatów i poetów zostają u nich w pamięci tylko jako głosy literatury, które dopełniały ich wiedzy.

Największy wpływ na narody ma ich wychowanie religijne. Spełniają to zadanie kapłani wszystkich narodów wedle swej wiedzy i mocy. Jeżeli jednak który z nich chwyci za pióro, to myśli swoje opiera na dogmatach; rozwijając je, lub rozmyślając dochodzi do tego samego punktu, z którego wyszedł. Szuka on — jednym słowem — religii samej w sobie. Dla ogółu jest jego życie wieczną kontemplacją. O życiu jego jako

człowieka żywego, jego wzlotach i upadkach nie wiemy nic. O walkach tych nieprzeciętnych jednostek z brutalną rzeczywistością nie mamy najmniejszego pojęcia. Jest on skrupowanym tysiącem skrupułów, które czynią z niego tylko głosiciela dogmatów.

Takim kapłanem, który postanowił w imię tych niezachwianych prawd religijnych wystąpić na arenę publicystyczną i z najgłębszego przekonania rozpocząć walkę z obłudą w sposób jasny i zrozumiały, jest ksiądz Feliks Czerski, piszący pod pseudonimem Mieszki. Mieszka ten cichy wiejski proboszcz w Mielniku nad Bugiem; na małej wiosce w wieczornej ciszy, po spełnieniu swych obowiązków chwycił ten kapłan za pióro i daje zakłamanemu społeczeństwu twory swych samotnych godzin, chłostując z najboleśniejszą ironją to, co spłucza duszę człowieka — obłudę.

Genezą tych natchnionych książek są obserwacje polityki państw, wojen, walk wewnętrznych, rewolucji. W „Rewolucji” lancetem bezwzględności analizuje jej zjawiska. Wie o tem, że czynu rewolucji dokazać może tylko człowiek, któremu bliźni są zupełnie obojętni, których bez skrupułu może zabić, nie czując w sobie żadnej odpowiedzialności za swoje czyny — człowiek niewierzący. Ks. Mieszki analizuje i szuka źródeł tej niewiary, i z odwagą najwyższą, na jaką tylko zdobyć się może, mówi: „Ten człowiek

nie wierzy, bo widział, jak tych świętych symbolów używano do celów, które profanowały jego przyrodzone uczucie wiary”. Uważa on, że ewolucja „jest rewolucją rozłożoną na drobne etapy”. Kto powstrzyma ewolucję, ten rewolucję stwarza. Jest to nagły wybuch nagromadzonych sił, nie mogących się równomiernie z czasem rozprzeżnić.

Należy, zdaniem ks. Czerskiego, uczciwie wyznać masom, że ostoją ładu i porządku w świecie jest kapitał, trzeba mu dać oświatę i zdolność uczciwego zdobywania tego kapitału, a nie obłudnie odwracać jego umysł w stronę duszy, która się trzępoce w głodnym cielem. To obłudne odwracanie jego pędu do życia w inną stronę, jest główną przyczyną wszystkich rewolucyj. W rozprawie „Noc nad Europą” rozprawia się autor bezwzględnie ze skrajnym nacjonalizmem, odmaiwając mu szczerości uczuć, wykluczając wszelką wzniosłość, która jest tylko fałszywą grą. Ks. Mieszki uważa, że są chwile w życiu narodów, gdzie słowo „ojczyzna” może być także demagogią, i gromi te służki kościelne, które zbyt daleko posunęły się w służbie dla nacjonalizmu. Żąda on, by zamiast bogobojnej stagnacji, prowadzili naród swój do światła. Chce w kapłanach polskich widzieć Staszców i Kollatajów.

W „Upadku mśczeństwa” charakteryzuje autor świetnie przejawy zagubienia indywidualności u jednostki. Czuje ks. Czerski, jak obłudnie przystosowuje się przeciętny i nieprzeciętny w znaczeniu materialnym

mieszczanin do jakiegoś szablonu, który go czyni zwykłym darmozjadem, kończącym życie swoje na niestrawność.

Najbardziej natchnionem dziełem i zarazem bojowym jest „Wojna”. Nie wyczerpuje ono wszystkich zagadnień wojennych i jej stosunku do ludzkości, lecz jest ona imponującym protestem przeciwko nadużywaniu wiary i religii dla celów niechrześcijańskich. Każda wojna jest — zdaniem ks. Czerskiego — wynikiem, splotem czynów niechrześcijańskich. Nie wolno w tym celu nadużywać Krzyża. A tymczasem „Odwadźni i mężni są odznaczani krzyżem, by odróżnić ich od reszty chrześcijan, tych, co nie mają odwagi lub sposobności zabijania. Płaszczce rycerskie znaczący się dawniej krzyżami, rękojeście mieczów miały kształt krzyża. Część sanitarna ma za godło krzyż czerwony, dobroczynna — biały, samoloty — czarny, trujące gazy — żółty. Każdy nowo wynaleziony gaz też się odznacza krzyżem innego koloru, aż się wyczerpie, a z nią cierpliwość Ukryzowanego!” Wspaniale ironizuje autor obłudną modlitwą do Boga o celność dla armat i innych narzędzi wojny.

Cechuje twórczość ks. Mieszki, uznana bez zastrzeżeń przez przełożone władze duchowne jakieś ogromne uczucia. Wyczuwa się w niej jak w żadnym może pisarzu-kapłanie wielkie apostołstwo wzniosłych i nieskazitelných celów. Literaturze polskiej przybyło niezwykle ciekawe zjawisko, społeczeństwu polskiemu wielki obywatel o nieustraszonej cywilnej odwadze

Tygodniowy przegląd polityki zagranicznej.

Zakończenie konferencji morskiej w Londynie. — Francja zaprowadza ubezpieczenie społeczne.

We wtorek 22 bm. odbyło się uroczyste zakończenie konferencji morskiej w Londynie po 3-miesięcznym trwaniu. Z 5 mocarstw, uczestniczących w konferencji, tylko 3 podpisały pakt, ale ponieważ owa trójka: Anglja, Stany Zjednoczone i Japonja reprezentują 75% sił zbrojnych na morzu, a do tego posiadają najważniejsze cieśniny i podstawy operacyjne na morzu, więc osiągnięto najważniejszy cel, tj. powstrzymanie gwałtownych zbrojeń na morzu do 1936 r., pozatem ustalono termin nowej konferencji w 1935 r. Przebieg konferencji był w prasie mocno atakowany. Ze swej strony zwracaliśmy uwagę, że jeśli np. **redukcja konnej policji w Polsce**, dokonana ostatnio przez Sejm, budzi wiele zastrzeżeń, ponieważ Kraków zatrzymuje 50 koni, Poznań 25 a Bydgoszcz, miasto obszarom największe po Warszawie, tylko 10 — to jakże spodziewać się, aby przewstawiciele 5 mocarstw ustalili redukcję okrętów wojennych po myśli wszystkich. Sądzymy jednak, że dla Mac Donalda wynik konferencji jest poważnym sukcesem, gdyż wypełnił w ten sposób zadanie, jakie zapowiedziała Partja Pracy w sprawie pacyfikacji i zmniejszenia wydatków na uzbrojenie. Nie należy lekceważyć uczuciowej strony. Dłmę Anglików poglaskała zapewne oknicznosc, że Londyn był znów siedzibą konferencji tak ważnej, na którą — po raz pierwszy w historii — przybył amerykański sekretarz stanu, którego stanowisko odpowiada roli kanclerza czy premiera. Konserwatyści angielscy oczywiście nie okazują entuzjazmu, gdyż konferencja londyńska formalnie położyła kres przewadze angielskiej na morzu, faktycznie jednak nie istniejącej już od konferencji waszyngtońskiej w 1921 r.

W 1914 r. Anglja miała 2 438 869 ton okrętów wojennych. Potem zaraz szły Niemcy — 990 485 ton. Gwałtowne zbrojenie wojenne Niemiec na morzu wniosły niepokój do polityki. Obecnie Anglja ma 1 889 760 ton, a Stany Zjednoczone 1 858 911 ton. Po nich idzie Japonja 1 074 355, Francja 708 366, Włochy 497 729 ton. Niemcom według traktatu wersalskiego wolno mieć tylko 144 000 ton.

Wystarczy to, aby opanować Bałtyk i zagrozić Gdyni, ale **kórsarstwu, jakie Niemcy uprawiali na Atlantyku i Morzu Północnym w latach 1914—18** położono kres. Rozwój floty wojennej Stanów Zjednoczonych, a także Francji i Włoch i stopn. narastanie w przyszłości polskiej floty wojennej są gwarancją przeciwko podobnemu zaskoczeniu świata cywilizowanego przez Niemcy, jak się to stało w 1914 r.

Niemcy prace konferencji londyńskiej oczywiście świadomie przedstawiają w fałszywym świetle, zarzucając przeciwnikom obłudę, ponieważ koalicja ich rozbroiła, a sama się wzmacnia. Jest to rozumowanie, godne przestępców, którzy nigdy nie zgodzą się, aby policja doskonalila swą broń. Mocarstwa mają armję i flotę dla obrony cywilizacji, Niemcy natomiast jak gentleman-włamywacz wyposażyli się w arsenał dla ograbiania cywilizacji. O tem nie należy zapominać.

Tem więcej, że republikańskie Niemcy okazują ten sam zanik zmysłu moralnego, jak cechował rządy cesarskie. Pojęcia podstawowe moralności — zło i dobre — dla Niemców w polityce nie istnieją. Jest gatunek przestępców kryminalnych, którzy rozprawę sądową chcieliby traktować jako dyskusję i żadną miarą sędziom nie przyznają prawa moralnego do wydania wyroków, określając całą procedurę jako przemoc.

Żadną miarą społeczeństwo cywilizowane nie może się zgodzić na wykluczenie moralności z życia publicznego. Stawiać zbrojenia morskie Ameryki lub Włoch na równi z dawnymi zbrojeniami Niemiec, oznaczałoby zrównanie roli sędziów i policji w stosunku do przestępców jako walki konkurencyjnej. Nie należy zapominać, że skoro siema mie-

dzynarodowej żandarmerji, rolę tę spełniają mocarstwa.

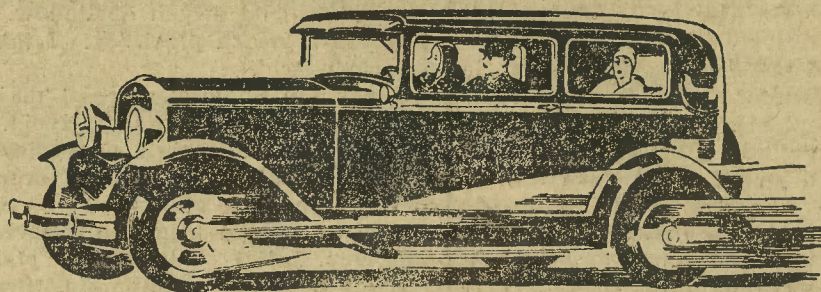
Doniosłe zmiany dokonały się we Francji. Parlament przyjął ustawę o ubezpieczeniu społecznem ludności pracującej na wypadek choroby i niezdolności do pracy. Zadziwiająca rzecz, że naród, który dokonał Wielkiej Rewolucji politycznej, w dziedzinie społecznych reform został wyprzedzony przez inne narody, nawet przez Polskę. Ze zdziwieniem na takie zacofanie patrzyli polscy robotnicy, których setki tysięcy znalazły się we Francji. Ubezpieczenia społeczne ostatnio napotykają surową krytykę, a jednak, jak stwierdza prof. Dyboski w ostatniej swej książce o Stanach Zjednoczonych, w tym kraju najbogatszym 75% ludzi, umierając, zostawia rodziny bez centa zasobów. W takim razie ubezpieczenia społeczne wydają nam się zastosowaniem przymusowem zasad, jakie stosuje kapitał. Kapitalista odrzuca „na zużycie” pewien prócent od wartości konia, maszyny, domu, które po kilku czy kilkunastu latach figurują w bilansie jako „odpisane” do wartości 1 zł. Składki ubezpieczeniowe pracowników są zastosowaniem powszechnem zasad naukowej organizacji pracy. Z tych względów, a choćby ze względu na polskich robotników we Francji, zaprowadzenie ubezpieczeń społecznych we Francji jest wielkiem wydarzeniem dla kultury Europy. A. P. B.

Prowokujące zachowanie się socjalisty podczas procesji.

Bezbożnik otrzymał nauczkę.

W czasie procesji koło kościoła parafjalnego w Białej Krakowskiej spoliczkowano miejscowego działacza socjalistycznego Kuźmę, ponieważ rozmyślnie zachował się w sposób prowokujący uczucia religijne ludności. Gdy ksiądz przechodził z Przenajświętszym Sakramentem, włożył on na głowę kapelusz i włożył do ust papierosa. To prowokatorskie zachowanie się wywołało natychmiast oburzenie publiczności. Policjant upominał Kuźmę, by zdjął kapelusz, albo oddalił się z miejsca, gdzie przechodzi procesja. Na upomnienie policjanta Kuźma zareagował drwinami. Wobec tego kilku obok stojących mężczyzn wymierzyło Kuźmie kilkanaście mocnych policzków. Zaznaczyć należy, że rozgorzcony tłum byłby popelniał samosąd nad rozwydrzonym socjalistą, gdyby nie interwencja policji, która uchroniła go przed linzczem. Kuźma jest urzędnikiem Kasy Chorych i urzędnikiem miejskim w Białej Krakowskiej. Sprawę przeciw Kuźmie skierowano do prokuratury.

Trzeba się samemu przekonać

o wartości ESSEX'A

Wystarczy usiąść przy kierownicy i włączyć motor, aby poznać wartość Essex'a. W zamęcie ulicznego ruchu, pod najbardziej strome wzniesienia, na prostej czy krętej drodze, zawsze Essex wyjdzie zwycięsko i zasłuży na powszechny okrzyk zachwytu: „Co za wspaniały samochód”. Zależy jego jednak nie ograniczają się

tylko do niezwyklej sprawności. Wytworny wygląd i komfort, piękne karoserje o oryginalnej linii - to dalsze zalety, których nikt nie spodziewał się przy wozie o tak niskiej cenie. By o tem wszystkim się przekonać, wystarczy zwrócić się do któregośkolwiek z przedstawicieli Essex'a i zażądać próbnej jazdy.

ESSEX THE CHALLENGER

TAJEMNICA TANIOŚCI ESSEX'A:

Samochody ESSEX montowane są w kraju i w ten sposób zaoszczędzone są ogromne koszty cła i transportu. Dlatego też ESSEX jest wozem pełnowartościowym.

Rudolf Jachmann, Bydgoszcz, Mostowa 5

Poznań: Szafarkiewicz i Menzel Gniezno: Sz. Basiński Ostrów: A. Bojarski.

10559

Pan

Jacek Furdyga

donosi:

Belweder, 25 kwietnia.

Szanowna Redakcjo!
Przynoszę Dziadkowi artykuł Dmowskiego i mówię:
— Czytaj, Dziadziu. Tak umie pisać tylko rzetelny patriota!
Dziadek założył na nos szkła — czyta — czyta — i coraz mocniej sapie.
Aż rąbnie pięścią w biurko i woła:

W kwietniu odkryto osiem nowych gwiazd.

Mars (do Wenery) Nie martw się, koleżanko. Mnie i Tobie nikt panowania nad światem nie odbierze!

Do czarta z Dmowskim i z jego bajdurzeniem! Co on się rozumie na wojnie, kiedy ma być, a kiedy nie powinna być. O tem ja tylko rozstrzygam, a nie takie osiwałe niemowlę! taki szmugler patrijotyczny! Siedzi w tym obozie Wielkiej Polski jak reumatyk na wiaderku i chce z niego kierować losami Europy. Ładnie byśmy wyglądali, gdyby lada gazetowy papracz, lada gomółkarz atramentowy wojnę robił albo jej zabraniał. Wojna to moja sprawa. Zakomenderuję hurra — to hurra! A powiem stop — to stop!

— Masz rację, Dziadziu. Na to Pan Bóg dał Ci język, abyś nim komenderował i gadał. Ale tak myślę, że mądry komendant, nim coś postanowi, powinien przedtem opinę publiczną wysondować i zbadać, czy się na niej będzie mógł oprzeć. Może to być, że Dmowski jest sobie taki tylko chlastacz prasowy, taki narodowy kabotyn i polityczny kręciślak. Ale on tę opinję publiczną jednak reprezentuje, i tego mu wszyscy Twoi pułkownicy nie odbiorą. To jest, widzisz Dziadziu, taki endecki Stipiczyński, z tą tylko różnicą, że jeszcze w kryminale nie siedział. I jak on coś powie albo napisze, to liczyć się z tem trzeba.

— Wiesz co, Jacuś? Ja Dmowskiemu wyzną replikę. Dawaj papieru!

— Niewiem, Dziadziu, co będzie mniejszym złem: znowu Twój artykuł, czy jaka mała wyprawa na sowiety. Bo jedno i drugie w opinji zagranicznej porównano nas pograży. Twoje pióro jest akurat tak samo niebezpieczne, jak i Twoja szabla. Już się tyle krwi opileś, że mógłbyś atramentu poniechać.

— Zdaje mi się, Jacku, że przez ciebie zardzość przemawia. Bo to i ty skrybą jesteś, i żółta cholera cię ponosi, że moje artykuły więcej zwracają uwagi, niż twoje wycpiny w „Dzienniku Bydgoskim”.

— Zawsze dobrze strzelasz, ale tym razem chybiłeś, Dziadziu. Gdzie mnie się równać z Twoim talentem literackim. Wyglądam przy Tobie jak robaczek świętojański przy japońskim wulkanie Hau—Hau—Wau. Inna rzecz, że na pióra nie pomieniabym się z Tobą, bo czuje, że Twój ogień i zapach pisarski rozsadziliby mnie jak bańkę mydlaną. Trzeba mieć mocną konstytucję, aby się oprzeć tej energii twórczej, jaka Ciebie ponosi. Także ja gramatyki i ortografji trzymać się muszę, czego Ty, w piśmiennictwie narodowem wyjątkowo postawiony, robić nie potrzebujesz. Za każde Twoje zdanie mnie by krytycy zaraz psa wybrali. Na co mi ryzykować tej trochę reputacji, jakiej się mem piórem dorobiłem. Dobrze to jest, być jak Ty ewangelistą narodowym. Ja jednak wolę zostać sobą, i grzać się tylko w Twojej chwale jak borsuk w słońcu.

Dlaczego poszedłem do Canossy?

(Zamiast Kroniki Niedzielnej).

Bydgoszcz, 25 kwietnia.

Nie uważajcie tego za hipokryzję albo karierowiczostwo, jeżeli Wam powiem, że od pewnego czasu stałem się większym sanatorem od samego marszałka Piłsudskiego. Zatwardzialemu, jak ja, opozycjonście nie przyszło to łatwo. Ale oto czytając od paru dni, że rządy zbiera materiały statystyczne do nędzy urzędniczej. Że zwołuje ankietę, celem zainicjowania ruchu budowlanego. Zamierza wystąpić przeciw drożyznie. Chce wspomóc rolnictwo, handel, przemysł, rękodziela, import, eksport, emigrację, imigrację, turystykę, żeglugę awiatykę, kolejnictwo, automobilizm, radjofonję, gramofonję, szkolnictwo, sztuki piękne, i sztuki stosowane. Robi starania o wzmocnienie kapitału krajowego kapitałem zagranicznym. Planuje reformę podatkową i administracji, i dążyć będzie do uszlachetnienia prasy przez zakładanie tak zw. wzorowych dzienników, podobnie jak zakłada się wzorowe obory i chlewy.

Gdy w przeciągu tygodnia tyle słonecznych promieni skupiło się na mej głowie, mózg mój, dotychczas zatwardziały, musiał rozmiękczyć się i przystoczyć w czysto sanacyjną substancję. Ogarnęła i mnie radość twórcza, pęd do wielkich koncepcji państwowych i wyczynów społecznych. Jednym słowem stało się, że w pułkownika Sławku uznałem Ałacha, którego jedynym i prawdziwym prorokiem jest Prystor, a ja postanowiłem w tej kompanii zostać wyjącem z uciechy derwiszem sanacyjnym. Póki tamci nie zginą, nie zginę i ja.

A cieszyć się jest z czego. Bo od 1 maja podrożeje spirytus o 10%. Można by sądzić, że tem samym zmniejszy się pijaństwo. Tymczasem dyrekcja monopolu, usprawiedliwiając podwyżkę cen, oświadcza, oparta na długoletnim doświadczeniu, że dochody monopolu mimo to nie doznają uszczerbku. Ludzie i ten spirytus będą pić, jak go pili dotychczas.

Ja też wierzę mocno, że społeczeństwo nasze panu Matuszewskiemu zawodu nie robi. Polonus semper est fidelis — powiadają o nas Francuzi. A jak tu się dopiero sprzeniewierzyć takim 98 procentowym ideałom, ubranym w najdziwniejsze formy, kolory i smaki. Ideały czyszczone, wzmocnione, z kropką i bez kropki. Pan Matuszewski może zatem na nas liczyć. Jak na Zawiszę — choć Zawisza podobno trunków nie nadużywał.

Rzecz ma jeszcze i tę dodatnią stronę, że taką drogą vel droższą wódkę będziemy odtąd pić z pewnym nabożeństwem. Nie było nigdy wśród nas barbarzyńców, którzyby wylewali za żołnierza. Nowy cennik do reszty odstraszy każdego, kto by chciał uczynić. W narodzie podniesie się obowiązkowość i sumienność, na czem skarb państwa najlepiej wyjdzie.

Drugi temat do uciechy ten, że urzędnicy dostaną mundury. Jest to dostojny paradny pomysł, bo chodzi tu przecie o parady tych republikańskich głodomorów. Na razie jest tajemnicą, w czyjej głowie wylęgła się ten koncept. W każdym razie musi to być kombinatorska głowa. Głowa nie od parady, choć właśnie na parady spekuluje.

Szkoda, że nie wiemy jeszcze, jakiego to kroju i pokroju będą te mundury. Wykluczam, aby wszystkie miały jeden fason i jeden kolor. Gdyby mnie kazano coś zaprojektować, to dyplomatów naszych ubrałbym w kanarkowe fraki. Podatkowcom i egzekutorom przeznaczyłbym szerokie czarne płaszcze i stosowane kapelusze a la Rinaldo Rinaldini. Ministerstwo oświecenia — toga i długi warkocz z tyłu. Ministerstwo sprawiedliwości — kuse spencerki i stylowa binda na oczach. Ministerstwo reform rolnych — kaftany z bardzo długimi rękawami do wiązania. Redaktorzy rządowi — pancerze i przyłbice z wizyrami do zakrycia twarzy. Ministerstwo rolnictwa — majtki kąpielowe, symbolizujące położenie naszych ziemian. I tak dalej.

Na zakończenie rzecz nowa, która może nam się przydać. Anglja wprowadza u siebie podatek od starości.

Kto osiągnie 70 lat życia, musi płacić 1% podatku od swych dochodów. Po dalszych 5 latach płaci 2%. I tak stopniowo więcej.

U nas ten podatek starości można by wprowadzić już od 30 roku życia. W tym czasie oficerowie i urzędnicy bywają posyłani na emeryturę, ergo jest to dla nich wiek starczy, do opodatkowania w naszym klimacie zupełnie się nadający. Jeżeli jednak od starości, która jest tylko ułomnością fizyczną życia, zaprowadza się podatek, to czemu w równej mierze nie opodatkować i głupotę, która jest przeciw defektem moralnym. Był ten podatek u nas surowo i sprawiedliwie stosować, to w starczy on na opędzenie wszystkich naszych potrzeb państwowych. Moglibyśmy wtedy nawet pana Deveya odesłać z powrotem do Ameryki, jako państwo gospodarzo już silne i zupełnie zdrowe.

St. B.

Clemenceau i Foch.

(Ciekawe szczegóły z ogłoszonych pamiętników).

Pamiętniki zmarłego niedawno francuskiego męża stanu Clemenceau podawane są w niektórych amerykańskich pismach bez skrótów, jakie poczyniono z pewnych względów w Paryżu.

Okazuje się, że Clemenceau i Foch różnili się między sobą niemal pod wszystkimi względami. Clemenceau był masonem i wrogiem Kościoła, Foch zaś praktykującym katolikiem. Łączyła ich tylko miłość ojczyzny.

Clemenceau przed 25 laty, jako premier Francji, gdy jeszcze nie myślano o wojnie powszechnej, wydobyl Focha z niższej szkoły oficerskiej i mianował go komendantem sławnej na cały świat *Ecole de Guerre* (szkoły wojennej) w Paryżu.

Wybijający się swoim talentem i niezłomnym charakterem Foch nie znalazł laski u masonów. Pomimo jego wspólnego pociągnięcia pod okiem Joffre'a

w pierwszej bitwie nad Marną, prezydent Poincaré usunął Focha ze służby czynnej! Zaraz po tej bitwie Foch miał się wyrazić, że mniejsza o to, jak długo jeszcze będzie trwała wojna, wynik jej jest wiadomy.

Clemenceau odnalazł. w roku 1917 Focha w Paryżu w sztabie generalnym i postanowił oddać mu dowództwo nad wszystkimi armjami bez różnicy narodowości. Clemenceau przyznaje w swoich pamiętnikach, że sam nic a nic się nie rozumiał na wojnie, lecz miał jakieś specjalne zaufanie do Focha. Wierzył w jego genjusz i jego wytrwałość.

Kiedy po niepowodzeniach oręża aljantów z powodu braku jednolitego kierownictwa w polu, w styczniu 1918 r. Clemenceau zaczął mówić o potrzebie wspólnego wodza naczelnego z wodzem angielskim Douglasem Haig, Anglik posłyszawszy, że tym wodzem może być tylko Francuz, porwał się z miejsca i krzyknął:

— Panie Clemenceau! Ja mam jednego tylko wodza i nie mogę mieć innego. Jest nim mój król!

„Stary tygrys“ zaklął pod wąsem na taką odpowiedź, lecz nie ustąpił i kiedy Niemcy w marcu przełamali front angielski, Clemenceau odbył z angielskim wodzem drugą naradę i zmusił go do uznania Focha. Dopiero 14 kwietnia 1918 r. nadszedł telegram od Lloyda Georgea tej treści, że rząd angielski nie ma żadnych zastrzeżeń przeciw przybraaniu przez generała Focha „tytułu“ wodza naczelnego wszystkich sił zbrojnych na froncie zachodnim. Tegoż dnia amerykański generał Bliss podał premierowi Francji telegram od prezydenta Wilsona: Gwarantuję, że rząd Stanów Zjednoczonych widzi tylko korzyść jednolitego dowództwa.

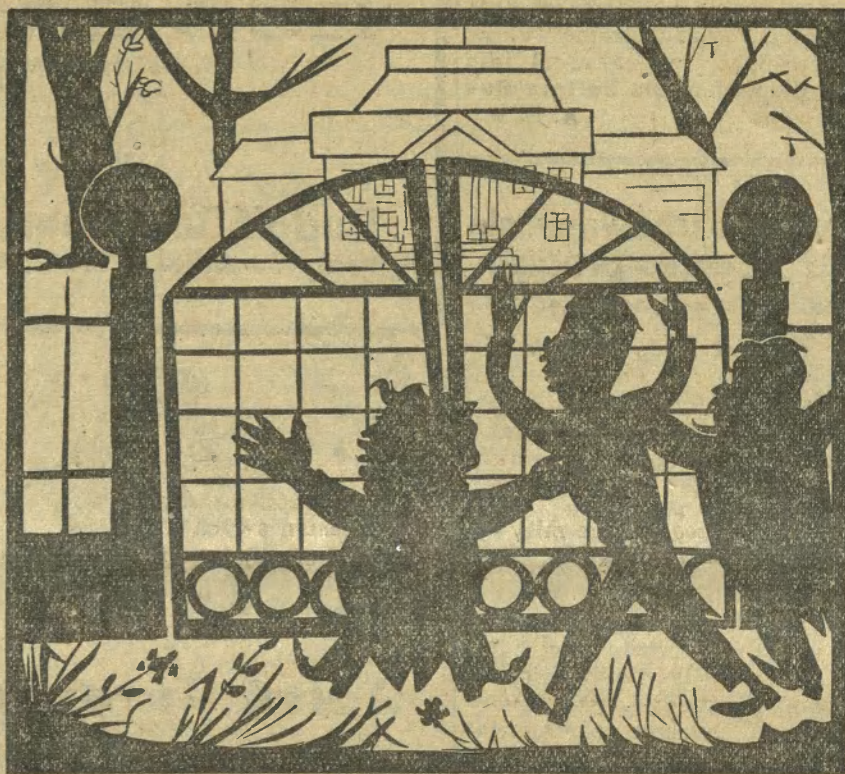
Była później chwila, gdy parlament francuski, ulegający podstępom wrogiej propagandy, próbował odebrać Fochowi naczelną dowództwo. Było to po zwycięstwie niemieckim pod Chemin des Dames, gdzie aljanci stracili 60 000 jeńców i 700 armat. Ale Clemenceau obronił marszałka przed izbą, wierząc w daleko zakreślony plan działania Focha, oczekującego posiłków amerykańskich.

Później przyszło do niejednego ostrego starcia pomiędzy Fochem a Clemenceau — o wyzyskanie owoców zwycięstwa. Foch chciał pomaszerować do Berlina i tam podyktować Niemcom warunki pokoju. Clemenceau, Lloyd George i inne masłni stanowczo temu byli przeciwni.

Stalin liczy się z Ojcem św

Prasa sowiecka otrzymała nakaz z sekretariatu generalnego partji komunistycznej, aby nie ogłaszała listy świętych, zamykanych i przemienianych na kluby bezbożników, o ile przy zamykaniu tych świątyń mają miejsce starcia z tłumem. Okólnik Stalina podkreśla, że nie należy dostarczać nieprzyjaciółom Sowietów, zagnieżdżonym w Watykanie, materiału do propagandy antysowieckiej.

Wiosna w polityce.

Opozycja (u bram Belwederu:) Trawka puszcza, puść i Ty, Dziadku!...

Najdzielniejszy żołnierz amerykański.

W jednym z rozlicznych tygodników amerykańskich ukazał się w tych dniach artykuł, w którym głoszona jest sława Colonela Alvina Yorka, podobno najdzielniejszego żołnierza amerykańskiego. Podczas wojny światowej bowiem unieszkodliwił on całą niemiecką kompanję karabinów maszynowych, zabijając podczas jednego ataku 25 chłopca, zajął 35 maszynówek i wziął do niewoli 132 Niemców. Swego czasu podniósł jego zasługi sam generał Pershing i nazwał go najdzielniejszym żołnierzem Stanów Zjednoczonych.

Dziwne są koleje życia tego pułkownika Yorka. Jako młodzieniec był przywódcą jakiejś bandy rabusłów i słynął jako rzeźmieszek. Ale nagle zmienił się, stał się pobożny i wyrzekł się zupełnie swojego dotychczasowego trybu życia. Z początku nie chciał pójść na wojnę, bo tam „mordują ludzi“, ale

wkońcu dał się namówić. Podczas jednej z walk w Argonach dokonał zatem swego bohaterskiego czynu...

Nie trzeba jednak wywodów pisma amerykańskiego wziąć zbyt serjo. Wszak wiadomo, ile w takich opisach jest przesady i gonitwy za sensacją. Sprawa pułkownika Yorka tem bardziej budzi zastrzeżenia, że opis tych bohaterstw przypomina poprostu w swoich szczegółach powieści Karola Maya. Jest też pozatem sprawą niebardzo miłą, że obecnie, w kilkanaście lat po tych zjściach, bohater ich zyskuje rozgłos, podczas gdy cały świat tęskni za wiecznym pokojem.

Cała rodzina w poszukiwaniu nazwiska.

Skomplikowana sprawa kupca genewskiego.

Od 20 lat żyje w Genewie kupiec poczciwy i uczciwy nazwiskiem Miguel Colas y Garcia. Posiada swój sklep i nigdy jeszcze nie zadart z władzami. Niedawno jednak musiał zadośćuczynić jakimś formalnościom i z tej racji przedłożył swoje papiery. Okazało się przy tej sposobności, że Colas y Garcia wcale się tak nie nazywa a papiery ma od jakiegoś ślepego zebraaka hiszpańskiego.

Władze interesowała naturalnie przede wszystkim sprawa, dlaczego kupiec ów zmienił swoje nazwisko, jak również to, w jaki sposób uzyskał nieswoje papiery. Colas y Garcia twierdzi, że własnych metryk nie miał i aby móc swego czasu dostać się do Francji, zmienił nazwisko stosownie do nowych za jakąś sumę kupionych dokumentów. Władze szwajcarskie poszły jednak dalej w swoim badaniu — i tu okazało się, że

poczciwy kupiec pozostawił w Hiszpanji żonę, a w Szwajcaryi ożenił się z jakąś Francuzką — więc dopuścił się dwużeństwa. Z tą Francuzką miał dzieci...

Cała rzecz nie byłaby znowu taka nadzwyczajna, gdyż w takim wypadku dzieci pochodzące z drugiego, a właściwie nielegalnego małżeństwa przyjmują po wykryciu bigamji nazwisko swojej matki — cóż, kiedy tym razem również matka nie posiada ustalonego nazwiska, ponieważ i jej wszystkie papiery zginęły i podobno również ona nosiła kiedyś inne nazwisko.

Dzieci jest kilkoro, a z pośród nich najstarszy syn już się ożenił i ma syna, który otrzymał przy chrzcie św. dzwiczne imię Alfonsa Colas y Garcia. Władze szwajcarskie głowią się teraz, jakie nazwisko nadać całej rodzinie, względnie komu pozostawić dotychczasowe. Skomplikowana historia!

Telefon, przy którym się widzi abonenta.

W biurach American Telephone and Telegraph Company demonstrowano najnowszy wynalazek telewizyjny, umożliwiający obu rozmawiającym przez telefon stronom widzieć się wzajemnie. Wynalazek ten otrzymał nazwę „ikonofonu“. Rozmiary przestrzeni między obu rozmawiającymi osobami nie wywierają wpływu na dokładność transmisji. Twarz osoby mówiącej ukazuje się na małym szklanym ekranie kwadratowej stopy kwadratowej. Dokładność obrazu nie pozostawia nic do życzenia

Żyd-lekarz znieważył krzyż i obraz Matki Boskiej Częstochowskiej.

Do jakiego stopnia bezczelności potrafią dojść Żydzi, niech posłuży poniższy fakt. W Warszawie w 11 Wydz. Cywilnym sądu okręgowego rozpatrywana jest skarga b. pielęgniarki szpitala Ujazdowskiego p. Katarzyny Kozakówny, wydalonej ze szpitala za to, że stanęła w obronie krzyża i obrazu Matki Boskiej Częstochowskiej. Krzyż i obraz został sprofonowany, znieważony i pohabiony, wyrwany ze ściany razem z gwoździem i wyrzucony do śmieci pod szafę. Na takie sponiewieranie rzeczy świętych pozwolił sobie Żyd dr. Sterling. Pielęgniarka wyjęła krzyż i obraz ze śmieci i po wytarciu kurzu i brudu zawiesiła z powrotem na ścianie. Żyd Sterling zrobił pielęgniarkę straszną awanturę, że się odważyła podnieść krzyż oraz obraz i na nowo zawiesić. Nazwał ją „łajdaczką”, „draniem” itd. Tego samego dnia wydalono ją z pracy. Chciała oddać sprawę prokuratorowi, lecz powstrzymał ją od tego członek zarządu szpitala, płk. Gilewicz, obiecując jej dać z powrotem posadę. Jakoś do tego nie doszło. Nawet na rozkaz gen. Rouperta nie otrzymała utraconej posady. Mało na tem, gen. Hubicki wydał taki sam rozkaz, jak gen. Roupert. P. Kozakówna pracy nie dostała. Polecono jej wreszcie skarżyć szpital o odszkodowanie.

Tylko 20 małżeństw unieważniono.

W „Acta Apostolicae Sedis” znajdujemy statystykę prac Trybunału św. Roty w ciągu 1929 roku. Trybunał ten rozpatrzył 67 spraw, z których 58 o unieważnienie zawartych małżeństw. W 20 wypadkach przychylił się do prośby, uznając zawarte małżeństwa za unieważnione.

Kobiece rządy w mieście amerykańskim.

Miasteczko Yellville w stanie północno-amerykańskim Kansas poszło dalej w kierunku równouprawnienia kobiet, niż jakiegokolwiek inne miasto w Ameryce. Oto przy ostatnich wyborach na wszystkie urzędy miejskie, zacząwszy od majora (burmistrza) a skończywszy na prefekcie policji, wybrano wyłącznie same kobiety.

Brak faktycznie słów na napiętnowanie powyższej sprawy. Sądymy jednak, że prokurator zajmie się Sterlingiem, który wszedł w konflikt z kodeksem karnym. Czekają go najmniejsza kara 4 miesiące więzienia.

Polka-chrześcijanka musi dostać pracę w Polsce, a Żyd po odsiedzeniu kary może jechać do Palestyny — tam nie będą go drażniły obrazy świętych i nie będzie obrażał uczuć katolickich, które naród polski nie da sobie wydrzeć i na drwiny potrafi dać odpawę. Niech o tem pamięta dr. Sterling, Żyd!

Urowadzenie kobiety w sposób amerykański.

W mieście Kaseel zdarzył się niezwykły wypadek uprowadzenia kobiety z restauracji, który żywo przypomina scenę z filmu amerykańskiego. Pewien robotnik, żyjący z żoną w rozłące, kilkakrotnie próbował zbliżyć się do niej. Ona jednakże bardzo uparta kobieta, nie chciała się z nim pojednać. Zazdrosny małżonek pragnął się zemścić. Widząc ją w lokalu z innym mężczyzną, zbliżył się do niej z rewolwem w ręku, krzyżąc donośnym głosem: „Kto się ruszy z miejsca, tego za-

Film dźwiękowy wypiera muzyków kinowych.

W Bydgoszczy trzy kina wprowadzają filmy dźwiękowe, — 40 muzykom wypowiedziano pracę.

Przed tygodniem radzili w Warszawie delegaci 40 kół Związku Zawodowego Muzyków Rzeczypospolitej Polskiej. Koło Bydgoszcz-Pomorze zastępowali na zjeździe prezes p. Paweł Wybrański z Bydgoszczy i zastępca prezesa p. prof. Ignacy Słowkowski z Grudziądza. Koło bydgoskie, mające oddziały w Inowrocławiu i Grudziądzu, liczy 118 członków, przeważnie muzyków kinowych i kawiarnianych. Cały związek obej-

muje przeszło 2000 muzyków zawodowych. Kierownikiem związku jest W. Elektorowicz w Warszawie.

W obradach zjazdu, które poświęcone były zagadnieniom bezrobotności muzyków kinowych wobec zaprowadzenia w Polsce nowych filmów tzw. dźwiękowych, wypierających żywą muzykę, uczestniczyli ze sfery urzędowych przedstawiciele departamentu kultury i sztuki Min. Oświaty, zastępcy Min. Pracy i Opieki Społecznej i Min. Spraw Wewnętrznych.

Uchwały zjazdu osobna delegacja przedstawiła dnia 25 bm. premierowi Sławkowi. Delegacja zwróciła rządowi uwagę na konieczność usunięcia konkurencji orkiestr wojskowych i reprezentacyjnych tam, gdzie „cywile” pozostają bez chleba. Co się zaś tyczy filmów dźwiękowych, w interesie bilansu handlowego w obecnym czasie nie jest wskazane sprowadzanie z zagranicy nowych aparatów, które kosztują około 15.000 dolarów za sztukę. Filmy dźwiękowe, nazywane się polskimi, powinny być nakręcane w kraju. Synchronizacja muzyczna jest wskazana.

Jak nas muzycy zawodowi informują, trzy najpoważniejsze kina bydgoskie wypowiedziały swoim muzykom na dzień 1 czerwca wzgl. 1 lipca pracę, zaprowadzając bowiem „nowość” — dźwiękowiec.

Publiczność spodziewa się, że to nie będą płyty gramofonowe ani inne skrzekadła, na których się już raz zawiodła.

Jeżeli to istotnie będą kosztowne aparaty zagraniczne, początkowe powodzenie jest zapewnione. W tym czasie trzeba jednak będzie pomyśleć o bezrobotnych muzykach. Zarząd oddziału bydgoskiego Zw. Muzyków Zawodowych zwróci się m. i. z prośbą do władz miejskich i do kómdy garnizonu o zastąpienie orkiestry wojskowej w Teatrze Miejskim orkiestrą zawodową. Nie jest wykluczone, że te kina, które dźwiękowców nie zaprowadzają (chcąc odczekać ich doskonałości) wzmacnią swoje orkiestry żywe — na życzenie miłośników kina i muzyki.

Swatki.

Gdy nic nie mają do roboty
Czcigodne wielce starsze panie,
Chcąc czas wypełnić co do joty,
Najchętniej bawią się — w swatanie.

A gdy już coś postanowiły,
O zgodę żadną cię nie pyta:
Czy chcesz czy nie chcesz bracie miły —
Ożenią cię raz, dwa — i kwita!

Przyjemna całkiem perspektywa,
Mniejsza, że przytem nieco mglista —
Toć czasem szczęście mgłą ukrywa.
Kto chce się żenić — niech korzysta!

Dla waszej pracy, zacne panie,
Wyrazić gotów jam szacunek,
Najgłębszy podziw i uznanie,
Lecz jeden stawić śmiem warunek:

Kojarzcie bez wszelakich wstretów
Bodajby małżeństw sto na dobę,
Ale z rejestru swych klientów
Wykreślić chcecie — mą osobę.

Może to słowa zbyt zuchwałe,
Lecz trudno — jam nie pięciolatek
I stworzyć sobie szczęście trwałe
Potrafię — bez pomocy swatek.

Józef Leliwa Daszkiewicz.

Przegląd kobiecy.

Coś niecoś o wiosnie, o jej krasie i niebezpieczeństwach dla dzieci. Nie bać się powietrza! Kobieta i kwiaty. Przedewszystkiem krajowe witaminy. Letnie kursy gospodarstwa domowego.

Bydgoszcz, dnia 26. 4.

Piękna wiosna przyszła do nas w całej pełni swej przepysznej krasie. Od kilku dni mamy tak ciepłe słoneczne dni, iż mogą dorównać najpiękniejszemu okresom pogody upalnych miesięcy lipcowych i sierpniowych.

Pogoda, którą otrzymujemy z szczerobliwością natury „za darmo” — stwarza jednak poważne niebezpieczeństwo dla dzieci, ich mało rozważnych matek, które jakby nie chcą wiedzieć, iż mimo ciepła, mimo słońca tak wspaniałego — mamy jeszcze m. kwiecień. Ziemia bardzo obficie wyparowuje ze siebie zimową wilgoć, która dla organizmu ludzkiego jest zabójczą. Tymczasem co widzimy: oto w niedziele i w dni powszednie wybierają się w wielkiej liczbie matki z dziećmi do lasu i tam dzieci spędzają dłuższy czas, siedząc i leżąc na ziemi. Naturalnie dziecko na drugi dzień dostaje conajmniej dużego kaszlu.

Również duże niebezpieczeństwo stanowi dla tych małych istot zbyt powiewne ubieranie dzieci. Przez zbyt lekkie ubieranie dziecko się przeziębiamy, organizm staje się podatnym na zarazki jak odrę, szkarlatynę, dyfteryt, koklusz itd. O tych niebezpieczeństwach

wiosny nie wolno zapominać żadnej matce.

Z drugiej jednak strony nie chcemy, żeby kobiety bały się powietrza, jeśli tak można powiedzieć. Właśnie z nastaniem wiosny, obowiązkiem kobiety jest dbać o to, aby nasze mieszkania były często wietrzone, aby nie tolerować stęchłego powietrza w naszych domach. Świeże powietrze bowiem jest warunkiem zdrowia, pracy i radości życia. A więc nie trzymajmy okien zabitych gwoździami i uszczelnionych szmatami. Świeże powietrze naturalnie przez zamknięte okna przedostać się nie może.

Jeśli niema dobrej wentylacji, należy jaknajczęściej otwierać okna i to szeroko, aby świeże powietrze zalało nasze mieszkania. — Wiosna. — Czuć ją wszędzie. Powietrze jest ciepłe, miękkie, pachnące, nie bójmy się go. Domy mieszkalne wiosną i latem nie są do pomysłienia bez kwiatów, ale... nie u nas. Arabskie przysłowia dają kobiecie, która jest odpowiedzialną za dom swój nast. radę: gdy masz grosz na chleb, kup sobie kwiat narcyza, bo czem chleb dla ciała, tem kwiat dla duszy jest. Jakże dosadnie powiedzenie to charakteryzuje piękno kwiatów i codzienną ich konieczność w życiu domowym, co powinno być jedną z poważnych trosk domowych kobiety. Wiosna nakazuje nam pamiętać o naszych ogródkach, o kwiatkach doniczkowych, o ustrojeniu balkonów i uzelenieniu nazewnątrz ścian naszych willi i domków. Każde mieszkanie doprasza się o zieleń, o rośliny doniczkowe.

Godną uwagi i jaknajwiększego pole-

cenia jest książka p. Mazurkiewicza p. t.: „Hodowla kwiatów w mieszkaniu”, którą można dostać we wszystkich księgarniach. Autor bardzo szczegółowo i dość popularnie opowiada w tej książce o tem, jak należy obchodzić się z kwiatami i roślinami doniczkowymi.

Mimo niesprzyjających ku temu warunków, jakże pięknie przedstawiają się domy np. miasta Grudziądza, gdzie kobiety tak chętnie idą za wezwaniem bardzo poważnej i wielce ruchliwej organizacji Tow. Upiększania Miasta i przystrajają okna balkonów w piękne kwiaty. Rok rocznie odbywa się tam premjowanie najpiękniej ukwieconych balkonów i ogródków. Dlaczegoż i o Bydgoszczy tego powiedzieć nie można?

Bardzo ciepła i słoneczna wiosna, jakże wiele otwiera miłych perspektyw dla gospodyń, które należy oceniają — czem dla organizmu naszego są witaminy, jak wielce pożyteczną rolę odgrywają dla naszego zdrowia. Pisaliśmy już o tem czem są witaminy wogóle i że najwięcej tych środków odżywczych posiadają owoce i jarzyny. Dzięki życiodajnemu słońcu, na naszych stołach znów się pojawia i to oby jaknajwięcej i jaknajczęściej i jaknajbardziej — jarzyny.

O ile tylko ceny na to pozwalają będą zastawiały nasze stoły do obiadu i kolacji zielonym szpinakiem, sałatą rzymską, szczypiorkiem, szczawiem, itd. itd., gdyż jarzyny te posiadają moc do życia koniecznych witaminów, soli mineralnych i innych odżywczych substancji. Dbając o zdrowie całej rodziny, kobieta - gospodyni winna wypowie-

dzieć zdecydowaną walkę zbyt licznym u nas potrawom mięsnym na rzecz jarzyn, owoców, masła, jaj itd.

*

W Poznaniu zawiązało się koło studjów dookola ulepszenia gospodarstwa domowego. Członkinie tego stowarzyszenia zbierają się na pożyteczne pogawędki w poniedziałek każdego miesiąca. Ruch ten świadczy o zrozumieniu należytem faktu, iż dla dziedziczenia nauki z dziedziny gospodarstwa domowego są tak samo ważne jak te z historii, geografji itd.

Na Pomorzu Izba Rolnicza rok rocznie otwiera kilkomiesięczne, letnie kursy gospodarstwa domowego dla dziewcząt. Taki pięciomiesięczny kurs w bież. roku otwiera się w Samplawie pow. Lubawa i w Pawłowie pow. Chojnice.

Dziewczęta i kobiety chcąc nauczyć się gospodarować, szyć, gotować, umiejętnie pracować i prać, smażyć konfitury, przygotować zapasy i konserwy na zimę itp., muszą zgłaszać się do Pomorskiej Izby Rolniczej ul. Sienkiewicza 40 w Toruniu. Wymagany wiek i świadectwo ukończonych lat 14. — 1) świadectwo moralności, 2) świadectwo chrztu, 3) ostatnie świadectwo szkolne i 4) deklaracje rodziców, że opiotę za kurs uiszczą będą. Opłata za kurs wynosi jednorazowo 30 zł. jako czesne za naukę za cały kurs, 2 zł. na wpisowe, oraz 10 zł. na porządki w szkole. Uczennice, które mieszkać będą w internacie szkolnym muszą opłacać miesięcznie 40—45 zł. za swoje utrzymanie i mieszkanie.

Jaxa.

Z amerykańskim rozmachem...

Olbrymie przygotowania do wszechświatowej wystawy w Chicago, mającej się odbyć w roku 1933. Na 9 mieszkańców w Ameryce przypadają dwa samochody. — 26 milionów samochodów wypija dziennie 136 milionów kwart gazoliny. — Patriarcha żydów polskich w Ameryce pozostawił 146 potomków.

Wszystko co Amerykanie podejmują, odznacza się niebywałym rozmachem. Dopiero za trzy lata ma się odbyć w Chicago wystawa wszechświatowa pod hasłem „wiek postępu”, a już obecnie 400 najwybitniejszych inżynierów, geologów, botaników, chemików i antropologów w całym kraju zajmuje się różnymi projektami i przygotowuje urządzenia poglądowych wystaw. Między innymi takich, które wyobrażają prawa przyrody. Na wystawie wszechświatowej będzie więc można zobaczyć potężny model systemu słonecznego ruchu, kulę ziemską i jej warstwy geologiczne, potężne inżynieryjne konstrukcje, jak plan kontroli powodzi rzeki Missisipi, zmniejszony Kanał Panamski i tamy ogromne. W dziale historii naturalnej modele różnych okazów owadów, wielokrotnie powiększonych; będą wystawione gąsienice, koniki polne w kolosalnych rozmiarach, a różne rośliny i jarzyny będą poglądową lekcją dla farmerów. Nawet atom (pyłek) powiększony do rozmiarów skrzyni, będzie pokazany na wystawie.

Dyrektorowie kolei, architekci, inżynierowie i agenci reklamy już rozpoczęli swoją pracę. Narazie zalecają, aby zawistny Nowy Jork pozbył się obaw i przybył do Chicago w 1933 roku. Wszyscy europejscy królowie i władcy republik będą zaproszeni i wielu z nich odwiedzi wystawę. Większość posągów i obrazów z Louvru paryskiego ma być przewieziona do Chicago.

Największy kłopot mają Amerykanie z tem, czy do tego czasu zniesiona będzie prohibicja czyli zakaz picia alkoholu, bo bez tego interesy będą kruche. Przedstawicielom prasy chicagoskiej powiedziano na konferencji, że... jakoś to będzie.

Najnowsza statystyka amerykańska wykazuje liczbę samochodów w Stanach Zjednoczonych wprost horendalną: 26½ miliona, czyli dwa samochody na 9 osób. Weszliśmy roku samochodu zabili 31 000 osób, to znaczy, że co 17 minut ginął jeden człowiek wskutek wypadków samochodowych.

Zapotrzebowanie gazoliny czyli benzyny wobec takiego ruchu samochodów i samolotów jest niesłychane. Rafinerje dostarczają dziennie 34 miliony galonów (galon po 4 kwarty). Z pewnych względów rafinerje ropy zamierzają ograniczyć produkcję. Proponują więc zaprowadzenie „niedzieli bez gazoliny”, jak to było podczas wojny.

Tydzień gospodarczy.

Okres świąt wielkanocnych przyniósł tak bardzo pożądane ożywienie w handlu: kasy znowu się raz zapelnily. Również pewne gałęzie wytwórczości odżyły i zrobił się „ruch w interesie”. Ale wzmógł się ten ruch miał tylko charakter przejściowy, gdyż po świątach walka o byt dalej się zaostrzyła i piękne nadzieje wielkanocne przysły. Najdotkliwiej odczuwają się znowu śrubę podatkową, która wyciska najlepsze soki z naszego organizmu gospodarczego. Kroplę odżywcza stanowi jednak ostatnie zarządzenie ministra skarbu Matuzewskiego,

obniżające odsetki zwłoki.

za zaległe podatki z 24 na 18 procent. Rząd jednakowoż w miarę możliwości liczy się z słusznymi żądaniem szerszych mas. Niebawem zresztą i kupiectwo otrzyma nieco spóźnione jako wielkanocne w formie obniżenia stawek podatku obrotowego. Rząd — jak wynika z urzędowych komunikatów — szczerze się tą sprawą zajął i w najbliższym czasie będzie można się spodziewać w tym kierunku pewnych zmian na lepsze — aczkolwiek najbardziej demagogiczne elementy wśród kupiectwa, robiące najwięcej krzyku i wrzawy, jak stwierdzono, przerzucają ten podatek na barki konsumenta. Więc nieco, nieco cierpliwości.

Na czoło różnych zagadnień gospodarczych wybija się dzisiaj sprawa racjonalizacji w przemyśle.

Pomimo tego, że bezrobocie jest takie, jakiego od wielu lat nie pamiętają, a robotnikom w niektórych fabrykach obciążono o 10% i czas pracy skrócono o połowę, dobrobyt pewnych warstw jest wprost zdumiewający. Robione są tak bajeczne kombinacje finansowe, jakich nigdzie dotąd na kulę ziemską nie było. Ostatnio połączyły się trzy banki w Nowym Jorku w jeden trust z zasoba-

Angielsko-sowieckie stosunki gospodarcze bardzo ożywione.

Przewodniczący sowieckiej delegacji handlowej w Londynie oświadczył przedstawicielom tamtejszej prasy, iż w tych dniach podpisał w Londynie układ z brytyjskim koncernem chemicznym Monda na przeciąg 2 lat. Układ ten oparty na zasadach kredytowych dotyczy dostawy Sowiecom nawozów, barwników i półproduktów metalowych na sumę 3 miliony funtów szterlingów. Poza to układ przewiduje pomoc techniczną dla przemysłu chemicznego sowieckiego. Rząd sowiecki zawarł również poważną umowę na dostawę traktorów przez firmę Armstrong et Winckers. W okresie pier-

mi trzech miliardów dolarów. Największy bank na świecie!

Wszystko największe zdarzyć się może tylko w Ameryce, tak rozumują Amerykanie i dlatego wyolbrzymiają wszystko. Donoszą np., że w Hoboken (naprzeciwko Nowego Jorku) zmarł w 109 roku życia Kupper Bier, patriarcha żydów polskich w Ameryce. Bier pochodził z okolic Lwowa. Pozostawił on po sobie 146 żyjących potomków. Do śmierci Biera przyczyniła się jego duża, siwa broda, która przypadkiem zapaliła się od fajki, przyczem Bier doznał bolesnych poparzeń. Wypadek ten przyprawił go o atak serca.

Atrakcja działu maszyn rolniczych Targów w Poznaniu.

Z pośród pewnych atrakcyj działu maszyn rolniczych na tegorocznych Targach w Poznaniu, wymienić należy polski siewnik, przy którym zastosowany jest, jako nowość, hektaromierz, pozwalający na zupełnie dokładne kontrolowanie zasilanej przestrzeni pól. Następną nowością jaką ujrzymy na Targach w tym dziale, to nowa serja plugów kolejnicowych. Nowe

plugi różnią się od dawnych przede wszystkim okładnicami, które są pancerne. Prócz tego plugi te posiadają następujące ulepszenia: kółka o szczerlnych piastach, grządziel ze stałej i wysokiej wytrzymałości, os przedkową dzieloną, co pozwala na wypionowanie kół przy wszelkich głębokościach orki.

Plan przewozów kolejowych na maj.

W dniu 15. bm. odbyło się w Ministerstwie Komunikacji okresowe posiedzenie Komisji Międzyministerjalnej w sprawie opracowania planu przewozów za okres miesiąca maja br.

Norma przewozów na miesiąc maj na podstawie danych za lata ubiegłe ustalona została w ilości 16.450 wagonów 15-tonowych średnio dziennie w dniu kalendarzowym, z tego naładunek na P. K. P. 14.500 wagonów, naładunek w

obrębie Wolnego Miasta Gdańska 300 wagonów, przyjęcia od kolei zagranicznych 600 wagonów i tranzyt przez Polskę 1050 wagonów. W tej liczbie norma naładunku węgla pozostawiona na miesiąc maj w wysokości 8100 wagonów na dzień roboczy.

Kontyngent wywozu węgla przez Gdańsk i Gdynię pozostawiono w dotychczasowej wysokości t. j. 730.000 ton miesięcznie.

Kapitały amerykańskie zainteresowały się polskimi listami zastawnymi.

Wobec stałej w Ameryce zwykłej kursu papierów polskiej pożyczki stabilizacyjnej, która z 79 osiągnęła w ostatnich dniach kurs 88 z ułamkiem, rynek amerykański zainteresował się lokatą kapitałów w polskich listach zastawnych. Zwrócono się bowiem ze strony amerykańskiej do Towarzystwa Kre-

dytowego Ziemińskiego w Warszawie z propozycją umieszczenia na rynku amerykańskim 7 proc. listów zastawnych na sumę 2 milionów dolarów. Jednakże Towarzystwo Kredytowe Ziemińskie w Warszawie zastanawia się jeszcze nadal nad przyjęciem wspomnianej propozycji.

Co rozumiemy właściwie przez racjonalizację? Jak jest cel racjonalizacji? Oznacza ona krótko: postęp techniczny. To znaczy osiągnięcie możliwie najtańszej produkcji, a przez to zwiększenie możliwości zbytu i stworzenie większej ilości wytworów. Z natury sam proces racjonalizacji wymaga zatem zwolnienia pewnej ilości rąk roboczych, które zastępują maszyny. Później dopiero jako dalszy skutek racjonalizacji, a mianowicie przez zwiększoną wytwórczość, stopniowo zwolnione siły robocze powolnie zostaną znowu wciągnięte do pracy. Celem ostatecznym racjonalizacji zatem jest zatrudnienie możliwie jaknajwiększej ilości sił roboczych w interesie całego gospodarstwa narodowego.

Jakkolwiek, jak to wykazuje zachód Europy, pierwsza część procesu racjonalizacji t. j. udoskonalenia maszyn i zwolnienie setek tysięcy robotników już nastąpiło, to druga część tego procesu racjonalizacji a mianowicie wchłonięcie zwolnionych robotników chwilowo zawiódła. Inaczej np. w Czechosłowacji, gdzie proces racjonalizacji skutecznie przeprowadzono, osiągając właściwy cel gospodarczy i potaniecie produkcji. Trudno też nam w Polsce, gdzie nie zastosowujemy jeszcze najnowszych metod produkcji, konkurować z przemysłem czeskim. Najdotkliwiej odczuwają tę bolączkę

przemysł obuwniczy w Polsce.

Mianowicie czeską obuwie Bata za wojowało niemal cały rynek środkowo-

europejski dzięki tej racjonalizacji a ostatnio zakłada się sklepy obuwia „Baty” w każdym większym mieście polskim. Aczkolwiek obuwie polskie pod względem jakości jest lepsze od zagranicznego a nawet nieznacznie droższe, to jednakowoż fabryki polskie zmuszone będą u siebie racjonalizować przy pomocy finansowej rządu. Pomoc winna się znaleźć. Niemcy w ten sposób skutecznie zwalczają konkurenta czeskiego. Tak samo w Anglii racjonalizuje się na gwałt przemysł, ażeby nie dać się zagranicy.

Bardzo piękny i celowy będzie niewątpliwie

tydzień propagandowy wyrobów krajowych

branży włókienniczej urządzony w różnych większych ośrodkach przez kupiectwo polskie. Myśl dobra zapewne też odniesie pożądany skutek. Tak samo jak każda Polka winna popierać tylko wyroby przemysłu krajowego, tak samo obowiązkiem każdego kupca, przemysłowca, wytwórcy i pośrednika będzie zwiędzić

Międzynarodowego Targi w Poznaniu, które trwać będą od 27 kwietnia do 4 maja. Przemysł polski, mimo pogorszenia się stosunków gospodarczych w kraju, stawia się w komplecie. Dlatego każdy zainteresowany kupiec i przemysłowiec winien zwiędzić tegoroczną wielką rewję gospodarczą w Poznaniu. A więc: na Tarsi do Poznania.

A. K-ski.

Kronika gospodarcza.

Anglia zwiększa plantację buraków.

Przewodniczący Brytyjskiego Związku Plantatorów Buraków oświadczył, iż w bieżącym roku obszar terenów, będących w uprawie buraków cukrowych zwiększył się o 54.000 ha i osiągnął 232.000 ha. W przyszłym roku przewiduje się zwiększenie plantacji o 88 tys. ha i w związku z tem podpisano już szereg kontraktów. W przyszłym roku przewidywana jest produkcja cukru w ilości 350.000 ton.

Polski cukier idzie przez Gdynię.

Polski cukier dla zaopatrywania statków handlowych, który szedł dotychczas przez Gdańsk i Londyn, puszczony został w tych dniach po raz pierwszy bezpośrednio przez Gdynię z inicjatywy firmy eksportowej i importowej Kasprzycki i Tworowski. Cenę tego cukru obniżono o 25 proc.

Stan bezrobocia na Górnym Śląsku.

Śląski urząd wojewódzki komunikuje, że w czasie od 9 do 15. bm. liczba bezrobotnych na terenie województwa śląskiego zwiększyła się o 782 osoby i wynosiła 35.302 osoby.

Polska stocznia w Gdyni w pełni rozwoju.

Jak wielką była potrzeba posiadania własnej stoczni w Gdyni, widzimy z pracy doku pływającego który poza naprawą obcych statków handlowych, naprawia całą flotę polską. Jutro zostają spuszczone na wodę gruntownie odnowione statki „Gdańsk” i „Jadwiga”. Do naprawy oddany będzie statek wojenny „Krakowiak”, który przyszedł z uszkodzonym dziobem. Prócz tego przerabiany jest prom oksywski na statek wodny, który będzie zaopatrywał okręty w słodką wodę. Jednocześnie buduje się dla Stoczni Gdańskiej w porcie rybackim Nabrzeże przy którym urządzone będą nowe warsztaty. Liczba robotników w maju powiększyła się do 90 osób.

Inwestycje budowlane w Gdyni.

Poważne towarzystwo budowlane z kapitałem mieszanym polsko-amerykańskim zamierza poczynić w Gdyni poważne inwestycje, wobec tego zwróciło się do władz o wyznaczenie terenów pod budowę domów dla 10.000 mieszkańców.

Zmniejszenie się liczby bezrobotnych w Gdyni.

Według danych państwowych urzędów pośrednictwa pracy za czas od 5—12. bm. liczba bezrobotnych zmniejszyła się o 2255 osób i obecnie wynosi 289.004 bezrobotnych.

Nie umieją się obchodzić z traktorami.

Pisma sowieckie podają, że prawie połowa traktorów, dostarczonych kolektywnym gospodarstwom t. zw. kolhozom, dla wiosennych zasiewów, przez nieumiejętne obchodzenie się z nimi, została doprowadzona do stanu nieużywalnego.

Przypomnienie dla podatników.

Urzędy Skarbowe podatków i opłat skarbowych Bydgoszcz miasto I i II przypominają raz jeszcze, że

1) 15 kwietnia upłynął termin płatności państwowego podatku przemysłowego od obrotu osiągniętego w miesiącu marcu 1930 r. przez przedsiębiorstwa handlowe I i II kategorii oraz przedsiębiorstwa przemysłowe I do V kategorii prowadzące prawidłowe księgi handlowe, pozatem przez przedsiębiorstwa sprawozdawcze.

2) Do 1 maja włącznie płatny jest państwowy podatek dochodowy na rok podatkowy 1930 w wysokości połowy tej kwoty, która przypada od wykazanego w zeznaniu dochodu, osiągniętego w roku 1929, względnie połowy podatku wymierzonego za poprzedni rok podatkowy, o ile zeznanie o dochodzie nie zostanie złożone w terminie to jest do 1 maja rb.

3) Podatek dochodowy od uposażeń służbowych, emerytur i wynagrodzeń za najemną pracę, w ciągu 7 dni po dokonaniu potrącenia podatku.

4) Nadto płatne są zaległości odroczone i rozłożone na raty z terminem płatności w kwietniu rb. tudzież podatki, na które płatnicy otrzymali nakazy płatnicze również z terminem płatności w kwietniu rb.

Pozatem przypomina się, że dnia 1 maja rb. upływa termin złożenia zeznania o dochodzie na rok podatkowy 1930. Formularze zeznania otrzymać można bezpłatnie w miejscowych Urzędach tj. dla I Urzędu wokół 32, dla II Urzędu pokój 30.

Z WIELKOPOLSKI i POMORZA

Kursy żeńskie na Uniwersytetach Ludowych T. C. L.

Z dniem 4 maja rozpoczynają się tak w macierzystym zakładzie Uniw. Lud. T. C. L. Dalki pod Gniezmem i w Odolanowie — nowe kursy żeńskie, cieszące się zasłużoną reputacją wśród szerokich sfer naszego społeczeństwa i podziwu godnym przywiązaniem dawniejszych słuchaczek.

Opiata za naukę i utrzymanie 4 miesięcznego kursu wynosi 350.— zł. Płacić można ratami. Do podania o przyjęcie dołączyć należy poświadczenie miejscowego ks. proboszcza, dokładny życiorys, ostatnie świadectwo szkolne i podpisane zobowiązanie wzgl. zgodę rodziców lub opiekunów. Przyjmuje się kursistki od lat 18 do 40.

Samochód rozszarpał 11 owiec.

Z Poznania donoszą: Pod Poznaniem dorożka samochodowa wpadła na stado owiec, czyniąc wielkie spustoszenie. Na szosie legło jedenaście owiec, rozszarpanych w nielitościwy sposób przez maszynę. Wnętrznosci zabitych zwierząt zasłały drogę na dość znacznej przestrzeni. Auto uległo również uszkodzeniu. Jadący taksówką pasażer, kupiec Wacław Łuczak odniósł ciężkie okaleczenia.

Zjazd okręgowy „Piasta” w Poznaniu.

W Poznaniu odbędzie się dn. 27 bm. doroczny zjazd okręgowy delegatów P. S. L. Piasta.

PAKOŚĆ. Zawody piłki nożnej rozegrane będą w niedzielę dn. 27 bm. o godz. 2, na boisku sportowym między drużynami Klubu Sportowego Młodzieży Inowrocław a Młodzieżą Pakość.

KORONOWO. Miesięczne zebranie Tow. Powstańców i Wojaków odbędzie się w sobotę dn. 26 bm. o godz. 8 wieczór w sali p. Gollnikowej. Z powodu ważnych spraw, związanych z obchodem 3 Maja i zawodów, zarząd prosi członków o jak najliczniejszy przybytek.

MOGILNO. Tow. Robotników Polsko-Katolickich urządza w niedzielę dn. 27 bm. w sali Domu Katolickiego przedstawienie amatorskie p. t. „Posąg w kominie”. Po przedstawieniu zabawa taneczna. Czysty zysk przeznaczony na zakup nowego sztandaru. Początek przedstawienia o godz. 7,30 wiecz. Bufet na miejscu. O jak najliczniejszy udział prosi zarząd.

Nakło.

Osobiste. Adwokat p. Zygmunt Gąsiorowski dekretem Ministerstwa Sprawiedliwości został mianowany notariuszem.

Zebranie Stow. Młodzieży odbędzie się dnia 27 bm. punktualnie o godz. 5 w ognisku. Z powodu ważnych spraw wszyscy winni się stawić. Gości! Ed. Chyliński, prezes S. M. P.

Zawody niedzielne pomiędzy Ib Polonja Bydgoszcz a I. N. K. S. „Czarni” Nakło zakończyły się wynikiem 5:3 na korzyść Nakła.

Wystawę robót ręcznych żeńsk. Tow. Ginn. „Sokół” odłożono z powodu odbyć się mającego zjazdu Rady Dzielnicowej z dn. 27 bm. na 17 maja br. — Zarząd.

Kolejowe Przesposobienie Wojskowe w Kapuścisku Małym.

Kolejowego P. W. nie docenialiśmy; uważaliśmy je za niepożądanego konkurenta istniejących u nas organizacji p. w. Przekonaaliśmy się jednak, że wobec rozproszkowania społeczeństwa i bezwładu niektórych rozpolitykowanych stowarzyszeń o zadaniach podobnych — Kolejowe Przesposobienie Wojskowe, współdziałające z władzami rządowymi w kierunku pomnożenia sił obronnych Państwa przez wzięcie czynnego udziału w pracach przesposobienia wojskow., jest potężnym, szczerze demokratycznym zrzeszeniem bezpartyjnym i dlatego nie wolno nam odmawiać mu poparcia.

Siedziba okręgu pomorskiego K. P. W. jest Bydgoszcz. W Bydgoszczy samej istnieje dość silny batalion K. P. W. Z pobliskich „ognisk” na wyróżnienie zasługuje Kapuścisko Małe, a raczej Bydgoszcz 5. Ognisko to zawdzięcza swój rozwój zasłużonemu prezesowi p. A. Naruckiemu.

Dnia 24 kwietnia br. odbyło się walne zebranie roczne K. P. W. w Kapuścisku Małym, w wieży ciśnień. Przewodniczył walnemu zebraniu, na życzenie członków, przedstawiciel „Dziennika Bydgoskiego”, red. Nowakowski. Sprawozdanie z czynności zarządu wypadło

Ujście.

Rzadki jubileusz w Bractwie Strzeleckim. Członek Bractwa Strzeleckiego p. Franciszek Dzierbiński obchodzi w bież. roku bardzo rzadki jubileusz a mianowicie 50-lecie aktywnego członkostwa w Bractwie Strzeleckim. Liczy on już 79 lat. Jubileusz jego będzie obchodził Bractwo Strzeleckie w niedzielę, dnia 11 maja.

Bołaczki właścicieli gruntów przy Gdździe. Właściciele gruntów przy rzece Gdździe narzekają na ostry i kołujący się prąd rzeki, który podrywa brzegi i zalewa coraz dalej grunta w dość szybkim tempie. Swego czasu podjął Magistrat starania, aby zapobiec dalszemu niszczeniu gruntów, lecz — niestety, warunki stawiane przez Insp. Dróg Wodnych były nie do przyjęcia.

W dniu 3 maja zbiórka wszystkich towarzystw na Nowym Rynku i odmarsz do kościoła na uroczyste nabożeństwo. Po mszy św. zbiórka na placu, przemówienie burmistrza, defilada i rozwiązanie pochodu. Po południu odbędzie się strzelanie Bractwa Strzeleckiego o godność króla 3 maja, wieczorem zabawa taneczna.

Z Klubu Wędkarzy. W dniu 25 maja urządzi tuż. Klub Wędkarzy zabawę z konkursowym łowieniem ryb o nagrody. W konkursie wezmą udział także okoliczne kluby wędkarzy z Czarnkowa i Chodzieży. Zbiórka w lokalu zebrań p. Strońskiego, gdzie odbędzie się zebranie. Po południu koncert w Strzelnicy z różnymi niespodziankami. O godz. 7 wiecz. odmarsz do lokalu zebrań, ogłoszenie wyniku konkursu i rozdanie nagród. Wieczorem zabawa taneczna w sali pp. Strońskich.

Strzelno.

Osobiste. Starszy pocztyljon p. Gałęzewski Ludwik otrzymał z Ministerstwa Spraw Wewnętrznych medal za wyratowanie dziecka z pływającego domu.

Zawody w piłkę nożną odbędą się w niedzielę, dnia 27. bm. o godz. 3 po poł. na boisku P. W. przy ul. Stodólnej pomiędzy Klubem Sportowym Młodzieży a Klubem Sport. „Zdrój” z Inowrocławia.

Zebranie miesięczne Tow. Powst. i Wojaków

Uroczystości kalwaryjskie w Pakości w dniach 2, 3 i 4 maja.

Dnia 2 maja po południu o godzinie 2 Droga krzyżowa; o 4 niespory na Kalwarji z kazaniem, następnie zakończenie drogi krzyżowej. Wieczorem o 7,30 majowe nabożeństwo w kościele poklasztornym.

Dnia 3 maja przed południem o godz. 7-ej pierwsza msza św. w kościele poklasztornym. O godz. 8 uroczysty pochód z drzewem krzyża św. na Kalwarję z przystankiem w kaplicy Wieczorniku, msza św. na intencję Ojczyzny. O godz. 10 wotywa na Kalwarji; o godz. 11,30 suma z kazaniem, potem niespory, całowanie krzyża św. i procesja do kościoła poklasztornego.

Po południu o godz. 5 akademja uroczysta

odbędzie się w niedzielę, dnia 27. bm. o godz. 1 po południu w lokalu p. Piątkowskiego.

Pożar powstał na strychu domu mieszkalnego w majątku p. Zofji Stelmachowskiej w Zofijówce. Przyczyną pożaru było wadliwe urządzenie komina, gdzie zapaliła się belka i zniszczony został sufit. Straty pokrywa ubezpieczenie.

Kradzież popełniono przy ulicy Polnej u p. Sulinowskiego Piotra. Złodzieje zabrali poszkodowanemu różne rzeczy, nie ustalonej dotąd wartości.

Rogoźno.

Osobiste. Pobogostawiony został związek małżeński p. Katarzyny Walkiewiczówny z p. Marjanem Korybelskim. Nowożeńcom „Szczęść Boże”.

Cyrk. W ub. środę i czwartek gościł w naszym mieście cyrk Dworskiego. Przedstawienia cieszyły się liczną frekwencją publiczności. Program był bardzo urozmaicony.

10-lecie Związku Straży Pożarnych Województwa Poznańskiego.

Mineło 10 lat od chwili przemianowania Prowincjonalnego Zw. Straży Pożarnych — na Wielkopolski Związek Straży Pożarnych i przyjęcie go pod kierownictwo władz korporacyjnych polskich. Przegląd 10-lecia wykazuje bardzo żywotną działalność Związku w minionym okresie, o czym świadczy znaczny przyrost członków i wzrost ochotniczych straży pożarnych. Gdy w chwili przejścia przez nowy Zarząd Związek liczył 150 członków, dziś wykazuje on liczbę 658 członków (powiaty, miasta, gminy i straż). W roku 1920 działało na terenie Województwa 109 ochotniczych straży pożarnych, w dniu 1. I. 1930 r. zarejestrowanych było 383 straż. Okręgi, których pierwotnie liczył Związek 7, powiększono stopniowo do 25 okręgów, działających sprawnie na terenie całego Województwa.

O systematyczności i ciągłości pracy Związku świadczy ilość zebrań, odbytych w okresie 10-lecia. Urządzono mianowicie: 10 rocznych zebrań walnych, 30 zebrań Rady Związku oraz 95 zebrań Zarządu.

Celem podniesienia stanu obrony przeciwpożarowej oraz należytego wyćwiczenia straży pożarnych urządzono w okresie 10-lecia 81 kursów pożarnictwa, które obejmowały 440 dni, a w których brało udział 3528 kandydatów na przyszłych kierowników straży.

Z ważniejszych wydarzeń należy wymienić pierwszy Zjazd Wojewódzki, połączony z

pierwszymi zawodami dn. 20 lipca 1924, który zgromadził 20 drużyn. Drugi Zjazd połączony ze zjazdem ogólnopolskim, odbyty w czasie od 26—29 czerwca 1927 r. zgromadził 26 drużyn konkursowych. Trzeci Zjazd Wojewódzki, połączony również z Ogólnopolskim Zjazdem od 13—16 czerwca 1929 r., zgromadził 16 drużyn do ćwiczeń konkursowych.

Wyróżnić należy udział drużyny ćwiczebnej Wielkopolskiego Związku od 3 do 5-go lipca 1925 we Lwowie, gdzie 105 delegatów Straży wykonało pokazowe ćwiczenia pochodniami i toporkami. Wysłano delegację całkowicie na koszt Krajowego Ubezpieczenia Ogniwego. Niemniej liczny był udział Wielkopolskiego Związku Straży Pożarnych na Zjeździe pomorskim od 4—5 września 1926 r., w którym brało udział 158 delegatów Wielkopolskiego Związku.

Pierwszym przewodniczącym Wydziału (Zarządu) był pozasłużbowy burmistrz Jahnke, zastępcą jego p. burmistrz Scholl z Szamotuł. W roku 1921 wybrano prezesem Związku p. Karola Rzepeckiego, zastępcą generalnego dyrektora Krajowego Ubezpieczenia Ogniwego p. Baranowskiego, który piastował ten urząd do 25 roku. Po ustąpieniu p. Rzepeckiego prezesem wybrano p. wojewodę Borkowskiego w styczniu 1929 r. Wiceprezesem jest od 23 września 1928 r. p. burmistrz Scholl z Szamotuł, który należy do nielicznych członków Zarządu Związku, piastujących mandat bez przerwy od dnia 11 stycznia 1920 r. Dnia 15 stycznia 1930 r. wybrano prezesem Związku generała brygady p. St. Taczaka.

Postęp prac wymagał przyjęcia zawodowego pracownika, wobec czego Związek w maju 1922 roku przyjął jako inspektora pożarnictwa p. Górniaka, który sprawował urząd do września 1927 r. Po jego ustąpieniu Rada Związku wybrała jako inspektora byłego burmistrza p. Tadeusza Buszę. Jako zastępcą inspektora zatrudniony jest w Związku od marca 1925 r. podinspektor p. Bednarek.

Finansowo Związek opierał się w okresie 10-lecia w głównej mierze o Kraj. Ubezp. Ogn., które w pierwszych latach ponosiło niemal wszelkie wydatki Związku, w ostatnich zaś latach w wysokości 80% wydatków ogólnych. Subwencja w czasie od 1924 do 1929 r. przekroczyła 200.000 zł. Przy tak wydatnym poparciu Związek mógł tenże rozwijać bardzo pożyteczną działalność i obok wspomnianych wyżej kursów i zawodów przeprowadzić kilka tysięcy lustracji.

Związek cieszył się w okresie 10-lecia stałym poparciem władz państwowych i samorządowych, co wydatnie wpłynęło na polepszenie stanu obrony przeciwpożarowej na terenie Województwa, pozostawionej przez władze niemieckie, mimo wychwalanej „dobrej” gospodarki, w najgorszym stanie. Świadczą o tem wymownie pobudowane zamiast dawniejszych ruder, masywne strażnice oraz zakupione nowoczesne sprzęty pożarnicze.

Zarząd Związku tworzą obecnie: p. generał St. Taczak — prezes, p. burmistrz K. Scholl — wiceprezes, p. nacelnik J. Kiedacz — skarbnik, p. inspektor T. Busza — sekretarz, p. starosta F. Kasprzak, p. naceln. okr. J. Eckert i p. naczn. okr. I. Richter — członkowie Zarządu oraz dwóch delegatów Kraj. Ubezpieczenia Ogniwego w Poznaniu.

Komisję rewizyjną stanowią pp.: burmistrz Holland z Buku jako przewodniczący oraz komisarz magistracki p. Bloch z Główny i powiatowy nacelnik pożarnictwa p. Badyńska z Wroniek jako członkowie.

Do Rady Związku wchodzi 32-ch przedstawicieli powiatów, miast i okręgów oraz przedstawiciele Krajowego Ubezpieczenia Ogniwego.

Doświadczenie nabyte w okresie ub. 10-lecia oraz pomyślny rozwój są dla Związku dalszym bodźcem do intensywnej pracy nad rozbudową organizacji obrony przeciwpożarowej. Troska o zmniejszenie strat wyrządzanych przez pożary jest jednym z zasadniczych warunków naszego życia gospodarczego i dlatego ogół społeczeństwa we własnym interesie powinien jej poświęcić jak najbaczniejszą uwagę.

Wynik działalności Straży Granicznej w okręgu wielkopolskim.

W miesiącu marcu br. na terenie Wielkopolskiego Okręgu Straż Graniczna przytrzymała z towarem 51 osób, bez towaru 200 osób i towar bez przemytnika w 6 wypadkach.

w sali p. Rafińskiego na pamiątkę Konstytucji 3 Maja. O godz. 7 majowe nabożeństwo z kazaniem w kościele poklasztornym.

Dnia 4 maja o godz. 7 i 9 msze św. w kościele poklasztornym. O godz. 11 na Kalwarji poświęcenie sztandaru Bractwa Kurkowego; tamże o godz. 11 suma z kazaniem i całowanie drzewa krzyża św. Wieczorem o godz. 6 w kościele poklasztornym: niespory, majowe nabożeństwo z kazaniem.

Kazanie przez wszystkie dni wygłaszać będzie O. Dominik, S. J. z Warszawy.

Wszystkich miłośników Kalwarji z bliska i daleka na powyższe uroczystości serdecznie się zaprasza.

Oprócz tego Straż Gran. zajęła 150.755 kg. smalcu amerykańskiego, który drogą przez Gdańsk z omińnięciem polskich przepisów sanitarnych nielegalnie został wprowadzony do Polski.

Ogólna wartość przytrzymanego i zakwestjonowanego towaru wynosi sumę 472.358 zł, więc około pół miliona złotych.

W dniu 7 kwietnia w czasie obławy nocnej został przez Str. Gr. zastrzelony zawodowy przemytnik ze Skomlina, Wierzbą Józef, który nie chciał zatrzymać się na wezwanie Str. Gran., lecz uciekał z przemytem tytoniu, mając przy sobie siekiere, której prawdopodobnie użyłby w bezpośrednim starciu ze strażnikiem.

W obecnym czasie najwięcej przemycałami są specyfiki i sztuczne wytwory słodzące, oraz naturalnie, nie ustaje przemykanie wyrobów tytoniowych.

Rozpoczął się już ruch przemykania ludzi z Polski do Niemiec na roboty letnie. Pomimo istniejącej konwencji polsko-niemieckiej Niemcy prawie wcale nie cofają za granicę naszych robotników sezonowych, którzy nielegalnie do Niemiec przeszli i ci robotnicy od wiosny do jesieni przebywają w Niemczech bez dokumentów, a w jesieni znowu starają się na drodze nielegalnej powrócić do kraju. Ciekawa rzecz, w jaki sposób „praworządność” niemiecka umie przez cały szereg miesięcy nie zauważyć nielegalnie w jej kraju przebywających cudzoziemców, ale równocześnie zatrudniać ich w pracy rolnej.

bardzo pomyślnie. Ognisko w Kapuściskach liczy 102 członków. Ćwiczeń wojskowych i lekkoatletycznych odbyło się razem 23, w ćwiczeniach brało udział 76 członków. Własna orkiestra, kilka mandolinistów, biblioteka, obejmująca 1200 tomów — są dziełem teraźniejszego zarządu. Przystąpiono teraz do budowy własnej strzelnicy dla broni małokalibrowej. Kasa wykazała nadwyżkę 624 zł. Komisja rewizyjna uznała gospodarkę za wzorową i wniosła o udzielenie absolutorium dla zarządu. Gorącymi oklaskami podziękowano wszystkim członkom zarządu za ich bezinteresowną, owocną pracę. W dowód wielkiego uznania wybrano jednogłośnie cały zarząd z dzielnym prezesem pulk. rez. Naruckim na czele. Sekretarzem pozostaje nadal p. Iwański, skarbnikiem p. Lubiszewski. Do wydziału należą oprócz tego p. Brajer i Jankowski. Komisja rewizyjna pozostaje w tym samym składzie: p. Braun i zawiadowca stacji p. Szubrich z Łęgową.

Słowami zachęty do dalszej pracy zakończył przewodniczący harmonijne zebranie. Przed rozejściem się wznieśli okrzyk na cześć Naczelnego Wodza, przyczem orkiestra odegrała hymn narodowy.

Z Torunia.

Nocny dyżur ma do dnia 2 maja włącznie apteka „Pod Lwem”, Rynek Nowomiejski.

Z TEATRU POMORSKIEGO.

W sobotę, dnia 26. bm. o godz. 20,15 wystąpi gościnnie zespół operetkowy Teatru grudziądzkiego z przemilą operetką w 3 aktach (4 obrazach) K. Millöckera p. t. „Palestrant”, która obiegła wszystkie sceny europejskie z olbrzymim powodzeniem. Dobarowa obsada, kompletne chóry oraz orkiestra 65 p. p. pod batutą kapelmistrza W. Sioty, każą wróżyć temu występowi nieprzeciętne powodzenie. Ceny miejsc od 50 gr do 5,30 zł.

W niedzielę, dnia 27. bm. o godz. 16,15 po cenach najniższych od 30 gr do 2 zł „Gołgota”. O godz. 20,15 po cenach od 40 gr do 3,30 zł wodewil ze śpiewami i tańcami L. Anczyca pt. „Robert i Bertrand”.

W. A. K. S. „Gryf” zawiadamia, że z początkiem maja br. sekcja sportów wodnych rozpoczyna intensywną pracę to jest: naukę pływania dla początkujących i treningi dla zaawansowanych pływaków, oraz wiosłarkę w początkach na kajakach i łodziach wycieczkowych. Naukę pływania i treningi poprowadzą najlepsze siły fachowe Torunia kapitan Józefowicz i bismar Przewłocki, przy poparciu i w myśl programu Ośrodka W. F. oraz Miejskiego Komitetu W. F. i P. W. Na członków sekcji zgłaszać się mogą wszyscy tak panie jak i panowie u pik. Prokopa, Komenda Placu od godz. 10 do 12, i w sekretarjacie klubu Kadra 8 Baonu Sanit. od godz. 8 do 15 codziennie za wyjątkiem niedziel i świąt. Treningi odbywać się będą w porcie zimowym, gdzie klub posiada własne urządzenia.

Dnia 23. bm. odbyło się pożegnanie prokura-

Cele i zadania Związku Teatrów Ludowych w Toruniu.

Związek Teatrów Ludowych z siedzibą w Toruniu ma na celu szerzenie polskiej kultury ludowej, a w szczególności żywego słowa, które tak intensywnie było zwalczane przez zaborców przy pomocy t. zw. „Volksbühne”. Realizuje on swoje cele przez organizowanie kół teatralnych na całym obszarze woj. pomorskiego oraz sąsiednich powiatów innych województw, w szczególności zaś w miejscowościach nadgranicznych. Związek powstał w r. 1921 i od tamtąd rozwijał działalność swą intensywnie, co możemy stwierdzić w ostatnim sprawozdaniu, które daje przegląd działalności lat ostatnich. Zorganizowano na prowincji 143 samodzielne zespoły teatralne, 49 sekcji teatralnych, 3 towarzystwa kulturalno-oświatowe, 3 teatry żołnierskie oraz jeden oddział w Kartuzach.

Związek posiada 417 kompletów kostjumowych oraz 312 części kostjumowych. Wypożyczeń kostjumów uskuteczniło 114 (987 kompletów). Dzieł teatralnych wypożyczono 46. Praca Związku szła w kierunku instrukcyj organizacyjnych, których udzielono 73.

Działalność Związku cieszy się nadzwyczajnym uznaniem i poparciem ze strony władz wyższych, w pierwszym rzędzie Starostwa Krajowego, które udziela stałej subwencji, Woje-

UNISLAW. Tow. gimn. „Sokół” urządziło dnia 21. bm. w sali p. Ehlertha pierwszą zabawę wiosenną, zorganizowaną przez gniazdo męskie. O godz. 22 odbył się pokaz ćwiczeń gimnastycznych, który udał się doskonale. Przy dźwiękach orkiestry 66 p. p. bawiono się ochoczo do rana.

Zjazd okręgowy Towarzystw Powstańców i Wojaków powiatu chełmińskiego.

W niedzielę, dnia 27. bm. o godz. 9 rano odbędzie się w Chełmnie w sali hotelu „Dwór Chełmiński” w Rynku, zjazd okręgowy Tow. Powstańców i Wojaków powiatu chełmińskiego. Każde Tow. Powst. i Wojaków wydeleguje na zjazd przynajmniej dwóch członków zarządu, którzy złożą zarządowi okręgowemu krótki raport pisemny o stanie towarzystwa. Obecność delegatów wszystkich towarzystw obowiązkowa.

Aresztowanie niebezpiecznego opryska.

Kartuzi, dnia 25. 4.

Z Kartuz donoszą: Została napadnięta w lesie 4 kilometry od Kartuz 20-letnia niezamężna A. R., zam. w Ostzycy, pow. Kartuzy przez nieznane sprawcę, który pod groźbą użycia broni dokonał na niej gwałtu, odebrał jej 5 zł w gotówce, poczem zbiegł. W toku dochodzeń ujęto jako silnie podejrzanego o napad Czaję Juljusza z Kartuz lat 41, który skonfrontowany z napadniętą przyznał się do czynu. Zabrane napadniętej 5 zł w srebrze znalezione przy nim, natomiast broni nie odnaleziono, gdyż porzucił ją po dokonanym napadzie w lesie.

tora apelacyjnego p. Janickiego, który po dziesięcioletniej pracy na Pomorzu, odjeżdża do Lwowa, gdzie obejmuje stanowisko wiceprezesa Sądu Apelacyjnego. Uroczystość ta zgromadziła cały szereg przedstawicieli sądownictwa z Pomorza, którzy żegnali kolegę i przełożonego. W czasie uczytu pożegnalnej zebrano 100 złotych z których 50 zł na życzenie p. prokuratora Sądu Apelacyjnego Janickiego, przekazano na okręt „Pomorze”, resztę zaś na bezrobotnych m. Torunia.

Z zebrania cechu rzeźnickiego. Na ostatnim zebraniu cechu rzeźnickiego, które odbyło się dnia 23. bm. w sali „Dworu Artusa” po odczytaniu protokołu z ostatniego zebrania przyjęto do cechu pięciu nowych uczniów, trzech zaś wyzwolono na czeladników. Tak uczniom, jak i nowym czeladnikom, starszy cechu p. Głiszczyński udzielił wskazówek, jak postępować mają w czasie nauki i praktyki zawodowej, poczem p. Fr. Noga zaprezentował nowozakupiony sztandar Tow. Czeladzi Rzeźniczej przy Cechu rzeźnickim. Sztandar ten kosztuje około 1700 zł. Po omówieniu spraw zawodowych i wewnętrznych cechu wybrano delegatów na zjazd do Gdyni, który się odbędzie dnia 18 maja. Jako delegaci na zjazd wybrani zostali pp.: starszy cechu Głiszczyński, Raciniewski, Michliński, L. Zadrowski, Lizewski, Strynał, Cz. Noga, Lewiński, J. Gułkowski, Spuchlewski i Zwychniewski.

Z urzędu stanu cywilnego. W czasie od 13 do 19 kwietnia 1930 roku urodziło się 27 chłopców, 22 dziewczęta, w tem 6 nieślubnych dziewcząt, - nieślubny chłopiec, razem 49 dzieci. Zmarło 3 mężczyzn, 10 kobiet, 6 dzieci, razem 19 osób. Ślubów zawarto 15.

Kino „Mars” (dawniej DOK.) wyświetla pięknym obraz p. t. „Pojedynek”.

wództwa i Kuratorjum. Związek w celu podniesienia poziomu przedstawień ludowych urządził 3 kursy dla kierowników i reżyserów teatrów ludowych przy bardzo licznej frekwencji, bo 162 osób.

Dnia 18 maja odbędzie się w Toruniu zjazd delegatów teatrów ludowych, na którym omawiany będzie cały szereg niesłychanie ważnych zagadnień z tej dziedziny. W zjeździe uczestniczyć będzie wizytator ministerjalny p. Cierniak.

Z Grudziądza.

Kalendarzyk teatralny.

Sobota, dnia 26. bm. — „Czar munduru” przedstawienie dla wojska.

Niedziela, dnia 27. bm. — po pol. „Manewry jesienne”, wieczorem „Samolot S. P. 13”.

Z TEATRU POLSKIEGO.

„Samolot S. P. 13” którego treścią są niesamowite przygody pilota, który zmuszony jest do lądowania i wynika z tego śmieszne komplikacje niewątpliwie zdobędą sobie uznanie publiczności. Sztuka ta w reżyserji J. Sawickiego wejdzie na repertuar na niedzielnym wieczorem przedstawieniu. Oprócz reżysera urzemy w rolach pozostałych pp.: Ustarbowską, Rapaćką, Rajską, Golczewskiego, Suwalskiego, Słupskiego, Zielińskiego, Nawrockiego, Zakrzewskiego, Kisielewskiego i innych. Premjera ta budzi zrozumiałe zainteresowanie wśród naszych melomanów.

Nalepki na 3 maja. Zbliża się największe nasze święto narodowe, dzień 3 maja. Najpiękniejszą dekoracją miasta będzie iluminowanie okien nalepkami T. C. L., z których dochoć idzie na cele oświatowe. Rodacy! Polacy! Niechaj nasze domy w dniu 3 maja br. będą iluminowane nalepkami T. C. L.

Zabawa taneczna na rzecz Czerwonego Krzyża. Czerwony Krzyż urządzi w dniu 2-go maja w przemysłowych salach „Królewskiego Dworu”, które bezinteresownie oddaje p. Klarowski, zabawę taneczną. Komitet rozpoczął już wysyłkę zaproszeń, po które zgłaszać się można do sekretariatu Czerwonego Krzyża przy ulicy Starej. Początek o godz. 20, strój wieczorowy, wstęp od osoby 2 zł. Wszyscy znamy cele i zadania P. C. K. i dlatego pospieszmy licznie na ten miły wieczorek w wigilję święta narodowego i wypełnijmy do ostatniego miejsca salę „Królewskiego Dworu”.

Wielkie zebranie kobiet katolickich w obronie wychowania religijnego młodzieży w szkołach odbędzie się w środę, dnia 30. bm. o godz. 7,30 wiesz w sali hotelu „Pod Złotym Lwem” przy ul. 3 Maja. Półmowa będzie referentką z Bydgoszczy. Na powyższe zebranie zapraszają Stowarzyszenia kobiece katolickie m. Grudziądza.

Zeznanie o dochodzie. Urząd Skarbowy Podatków i Opłat Skarbowych w Grudziądzu - miasto przypomina, że 1 maja br. upływa termin składania zeznań o dochodzie na rok podatkowy 1930 dla osób fizycznych i prawnych.

LISEWO. Z życia Ochotniczej Straży Pożarnej. W ub. tygodniu odbyło się zebranie Ochotniczej Straży Pożarnej w sali p. Otręby, które zagał przewodniczący p. Kowalski. Po odczytaniu protokołu z ostatniego zebrania nastąpiło uroczyste wręczenie medalu pamiątkowego i dyplomu za 35-letnią pracę w pożarnictwie p. Julianowi Cieślickiemu. Uchwalono zakupić 30 mtr. węża. W dniu 4 maja br. odbędzie się msza św. zakupiona przez straż z okazji patrona św. Florjana. Ochotn. Straż Poż. liczy 12 członków czynnych, założona została w roku 1893.

Chełmno.

Aresztowano niej. Megeera Bronisława, który urządził wielką awanturę w biurze magistrackim, a nawet rzucił się na urzędnika Józefa Bartosińskiego. Przeprowadzony do aresztu, rozpoczął znowu awanturę a nast. zainscenizował samobójstwo przez powieszenie się, co mu się jednak nie udało. Niedawno tenże Megeer skazany został na 2 tygodnie więzienia za pobicie stróża nocnego Budzińskiego.

Święconka dla ubogich. W wielką sobotę rozdzielono w kuchni ludowej ubogim dary świąteczne. Każdy otrzymał pół funta mięsa wieprzowego, chleba i smaczny obiad. Porcji wydano przeszło 800.

Ostre strzelanie. Dnia 27. bm. o godz. 14 odbędzie się w strzelnicy wojskowej ostre strzelanie Tow. Powst. i Wojaków oraz Tow. Młodzieży Przedpozarowej na odległość 150 m. do tarczy pierścieniowej z głową, kłęcząc, 5 strzałów, 35 punktów bez zera.

W zawodach strzeleckich o mistrzostwo Chorągwi Męskiej w Toruniu brało udział czterech harcerzy z tut. II. drużyny gimnazjalnej.

Chełmża.

Pokąsana przez psy. Dnia 22. bm. o godz. 7 wieczorem została pokąsana przez trzy psy na podwórzu fabrycznym fabryki Lohrke 14-letnia Praksesta Stachowska. Dość poważnie pokaleczoną dziewczynę natychmiast odstawiono do lecznicy powiatowej św. Antoniego.

Niedoszły samobójca. Niej. Zielski z Archidjakońki skoczył dn. 23 bm. z łazienek do jeziora w zamiarze samobójczym. Samobójcę wyratowano.

Zebranie Tow. im. Piotra Skargi odbyło się dnia 23. bm. o godz. 20 w Domu Katolickim. Referat wygłosił ks. profesor z Pelpina na temat „Starania ks. Piotra Kostki o nawrócenie mieszczan chełmińskich i toruńskich”.

Ze sportu. Miejsc. K. S. „Pogoń” rozegrał

Od 30 lat na straży zdrowia dziecka stoja
**PUDER, MYDŁO I KREM I
BEBE SZOFMANA.**

mecz z bardzo silną drużyną S. K. S. w Starogardzie. W pierwsze święto wynik 2:2, w drugie 2:1 na korzyść S. K. S. Z „Pogoni” najlepiej grali pp.: bramkarz Orłowski, Macierzyński, Jezuitowski i Solecki.

Na bezrobotnych m. Chełmży nauczycielstwo szkół powszechnych złożyło na ręce burmistrza Kurzętkowskiego 26,60 zł i wzywa do wzięcia udziału w składkach na rzecz bezrobotnych m. Chełmży pp. urzędników P. K. P. i Poczt. i Telegrafów w Chełmży.

Tczew.

Z rąk żydowskich. Nieruchomość przy ul. Hallera 22, własność żydowska rodziny Goetzów przeszła w ręce Polaka p. Jana Heldta.

Zabawa straży pożarnej. W niedzielę, dnia 27. bm. urządziła Straż Ochotnicza Pelplińska w sali p. Szpęgi zabawę wiosenną z przedstawieniem amatorskim, żywym obrazem i tańcami.

Zjazd Pomorskiego Związku Młodzieży Polskiej odbędzie się w Tczewie w czasie Zielonych Świąt.

Ze sportu. W niedzielę, dnia 27. bm. odbędzie się na boisku przed szkołą morską bardzo interesujący mecz pomiędzy I. Ligą „Gedania” Gdańsk i I. druż. „Unja” Tczew.

Dąbrowa Chełmińska.

Przedstawienie amatorskie i zabawa taneczna. W drugi dzień świąt w sali p. Woźnego odbyło się przedstawienie amatorskie, połączone z zabawą taneczną na rzecz Ochotniczej Straży Pożarnej. Zabawę usiłował zakłócić awanturujący się niej. S., któremu się jednak to nie udało, gdyż został z sali usunięty. Awanturujący się w dalszym ciągu na sżosie p. S. dostał porządną odprawę.

Na zebraniu sołtysów i zarządów towarzystw ustalono nast. program uroczystości w dniu 3 maja: o godz. 8,25 zbiórka wszystkich towarzystw ze sztandarami przed mieszkaniem wójta p. Semrau, o godz. 8,30 odmarsz do kościoła na nabożeństwo, o godz. 14,45 zbiórka na Małym Rynku, o godz. 15 pochód przez wieś i uroczysta akademja pod gołym niebem na placu sportowym. Po programie wesoła zabawa taneczna. W razie niepogody akademja odbędzie się zaraz po kościele.

wiceprezes sądu okręgowego p. sędzia Kornicki, przeciw niejakiemu Augustynowi Richterowi człowiekowi o charakterze, o którym lepiej nie pisać.

Oskarżony osądzony był o fałszywe denuncjacje, uwłaczające cześć i t. p. i to tak, że p. prokurator wniósł o 6 miesięcy więzienia — sąd skazał p. A. Richtera na 6 tygodni więzienia.

Rozprawa sądowa wykazała, że R. zdolny jest do wszystkiego, nie cofa się przed żadną, choćby najpodlejszą insynuacją, aby bliźniego w oczach drugich zozydzić.

Kto to zacz ów Augustyn Richter? To maż zaufania do „specjalnych poruczeń” p. Morzyckiego, to koresp. „Słowa Pomorskiego”, to filar Młodych Obozu Wielkiej Polski, to przyszy komendant tych „młodych” endecji, których prowadzić będzie do szturmu przeciw wszelkim wrogom tej właśnie endecji. P. Richter już w tym kierunku się kształcił w tut. placówce Hallerczyków, gdzie jest 1) sekretarzem, 2) komendantem t. zw. drużyny błękitnej i 3) gdzie rozdaje (oczywiście za gotówkę) wybitnym i mniej wybitnym obywatelom masowo honorową odznakę „Frontu Pomorskiego”.

Ładny to „ideał” tego „rycerza bez skazy”, który się czasem „zapomina”, lub który, aby oczernić, szańbić drugiego, gotów jest na wszystko.

Czyżby wszechwiedząca o innych endecji, o tem nie wiedziała? czy też dlatego, że to ich filar, patrzy przez szparę? A placówka Hallerczyków jak wygląda, czy zarząd o tem wiedział i nie zajął odpowiedniego stanowiska?

Przy innej okazji służy jeszcze materiałem, który sobie zachowuje na czas odpowiedniejszy. Powiem tylko: Od takich „ideałów rycerzy” czy obrońców prawnych jak od zarazy zachowaj nas Panie!

Przygodny informator.

Zjazd Zw. Restauratorów okręgu pomorskiego.

Zjazd delegatów Zw. Restauratorów i pokrewnych zawodów na okręg Pomorski, odbędzie się dnia 8 maja w Gnieźnie, w sali p. Domsta, z nast. porządkiem obrad:

1. Zagajenie i powitanie.
2. Wybór marszałka zjazdu i sekretarza.
3. Sprawozdanie prezesa, skarbnika, sekretarza, komisji rewizyjnej.
4. Dyskusja i udzielenie pokwitowania.
5. Wybór zarządu okręgowego t. j. prezesa, wiceprezesa, skarbnika, sekretarza i 4 członków zarządu.
6. Referat prezesa okręgowego.

7. Wnioski zarządu.
8. Wnioski delegatów.
9. Wolne głosy.
10. Rezolucja i zakończenie.

Zbiórka rano o godz. 8,30 u prezesa p. Nowackiego (Hotel Centralny). O godz. 10 msza św. w kościele parafjalnym. O godz. 11 otwarcie zjazdu. O godz. 2,30 po pol. wspólny obiad u prezesa p. Nowackiego (Hotel Centralny).

Ze względu na ważność spraw, dotyczących naszego zawodu, uprasza o liczny udział delegatów Zarząd.

W dzień — SŁOŃCE W nocy — ARGENTA

To porównanie narzuca się każdemu kto część doby musi przepędzać przy sztucznym świetle. Dobre światło — to warunek zdrowia i dobrego nastroju, potrzebnego do pracy i rozrywki.

TAKIEM ŚWIATŁEM JEST
ŻARÓWKA

PHILIPS ARGENTA

DO ŻARÓWKI ARGENTA — ARMATURA PHILIPSA.

WYRÓB KRAJOWY POLSKICH ZAKŁADÓW PHILIPSA S. A., WARSZAWA — KAROLKOWKA 36/44

APTEKA przy Pl. Teatralnym ul. Marszałka Focha 14 Wykonuje **RECEPTY** dla wszystkich **KAS CHORYCH**

KRONIKA

Bydgoszcz, dnia 26 kwietnia 1930 roku.

KALENDARZYK.

Dziś: M. B. Dobrej Rady, Kłeta i Marcelina.

Jutro: Anasztazego, Peregryna.

Wschód słońca: godz. 4,42.

Zachód słońca: godz. 19,15.

DYŻURY APTEK:

Od poniedziałku 22 bm. do poniedziałku 27 bm. dyżurują:

1) **Apteka pod Niedźwiedziem**, ulica Niedźwiedzia 6, telefon 50;

2) **Apteka pod Koroną**, ul. Dworcowa 74, telefon 301.

— **Muzeum Miejskie** przy Starym Rynku otwarte codziennie od 10—4, w niedzielę od 11—2. Obecnie w Muzeum wystawa dzieł malarstwa (w XVII—XIX) ze zbiorów prywatnych.

— **Biblioteka Ludowa** (Jana Kazimierza nr. 9). Wypożyczalnia otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od 12—13, ponadto w poniedziałki, środy, czwartki i piątki od 17—19, we wtorki i soboty od 15—19.

— **Biblioteka Miejska** (Stary Rynek im. Marsz. Piłsudskiego 1) otwarta codziennie z wyjątkiem niedziel i świąt od godz. 9—14 i od 7—20. Pracownia Naukowa i Czytelnia pism codziennie od 10—13 i od 17—20. Wypożyczalnia codziennie od godz. 11—13½ i od 17—18,45.

WYPRZEDAŻ LIKWIDACYJNA
KONFEKCIJ DAMSKIEJ
PŁASZCZE — SUKNIE — SWETRY
„CZESANKA“, Pl. Wolności 1.

TEATR MIEJSKI.

„Nad polskiem morzem“.

Dziś w sobotę wystąpi raz jeden tylko zespół teatru toruńskiego w komedji Rączkowskiego „Nad polskiem morzem“. Sztuka owiana gorącą miłością do naszego wybrzeża, iskrząca się swojskim humorem podbija serca publiczności z miejsca wszędzie gdzie ją wystawiono.

Jutro, w niedzielę o godz. 1-ej śliczna bajeczka w 4 aktach „Staś lotnikiem“, po poł. o godz. 4-ej po raz pierwszy po cenach znizowanych „Japonka“ operetka w 3 aktach Benatzky'ego, wieczorem o godz. 8-ej zawsze czarujący „Carewicz“ operetka w 3 aktach Lehara.

Dość dawno temu, jak zastanawialiśmy się nad brakiem cenzury filmowej w Polsce, a właściwie nad jej niewystarczalnością. Dziś musimy zmienić zdanie. Cenzura nasza pracuje, i to bardzo drobiazgowo. Bo prosimy tylko posłuchać:

Przedłożone cenzurze warszawskiej film „Hadzi-Murat“. Film ten był wyświetlany i u nas — zdaje się — w kinie Marysińska. Treścią filmu — walka górali kaukaskich, broniących swej wolności wobec caratu. W filmie za-

chodzi scena, przedstawiająca dzieci, śpiewające w cerkwi pieśń za cara. Scena w gruncie rzeczy zupełnie niewinna i nieszkodliwa. Tymczasem pan cenzor dopatrywał się w niej propagandy monarchistycznej (!) i scenę tę skonfiskował.

Smutna byłaby to propaganda monarchistyczna, która gloryfikuje — cara I to cara Mikołaja II w dziesięć lat po jego mało chwalebny zgonie.

W społeczeństwie polskim carat jest tak znienawidzony, że w jakimkolwiek on będzie przedstawiony świetle, może działać tylko odstręcająco. W tym wypadku pan cenzor okazał się bardziej katolickim od samego papieża.

Skoro jednak zwalczamy monarchizm w jego przebrzmiałej, historycznej formie, to chyba nie należało dopuścić i do filmowania nabożeństw, jakie odprawiono niedawno temu w katedrze warszawskiej na intencję wyzdrowienia ciężko chorego króla angielskiego. Taka propaganda jest chyba niebezpieczniejszą. Tu nie dzieci śpiewają do ukoronowanej głowy, tylko ministrowie i dygnitarze polscy manifestują swe monarchistyczne uczucia i to manifestują je w sposób oficjalny.

Bądźmyż zatem konsekwentni. Ten obcięty film nie jest żadnym nieszczęściem dla sztuki, ale nieszczęściem jest, gdy pan cenzor nie umie myśleć logicznie, czy też wogóle nie ma głowy do myślenia.

A najlepiej byłoby, gdyby cenzorzy filmowi swą obowiązkowość i ostro krytycyzm stosowali do filmów kryminalnych i pornograficznych. Tu z najsurowszego wystąpienia z pewnością niktyby im zarzutu nie robił.

— **Kronika kościelna.** W niedzielę dnia 27 bm. przypada w parafii wojskowej odpust patrona kościoła Św. Jerzego.

Nabożeństwa odbędą się, jak następuje:

Bieg propagandowy „Dziennika Bydgoskiego“

Tegoroczny siódmy bieg okrężny propagandowy „Dziennika Bydgoskiego“

o wspaniałą nagrodę wędrowną

odbędzie się w dzień Wniebowstąpienia Pańskiego t. j.

w czwartek, dnia 29 maja br.

na przestrzeni 3000 mtr. Bieg dostępny jest dla zawodników całej Polski.

Zapisy przyjmuje kierownik biegu p. Fr. Gołąbiewski, Bydgoszcz, ulica Św. Trójcy nr. 10, do dnia 22 maja z. b.

w sobotę poprzedzającą uroczystość o godz. 18-ej nieszpory; w niedzielę msze św. dla wojska o godz. 8 i 9-ej.

O godz. 10,30 suma z kazaniem, poprzedzona procesją.

O jak najliczniejszy udział wiernych uprasza się.

— **Nowe rozporządzenia.** „Dziennik Ustaw“ nr. 29 przynosi nowe rozporządzenia, a między innymi: 1) o legalnych, jednostkach miar, 2) o taksie wynagrodzenia notariuszów na obszarze sądów apelacyjnych w Poznaniu i w Toruniu oraz sądu okręgowego w Katowicach.

— **Ślub.** W kościele Farnym w Bydgoszczy dnia 22 bm. pobłogosławił ks. administrator Łapka w asyście księży Wojciechowski, Filipiaka i Schreiberera (z Sadek) związek małżeński panny **Gertrudy Sperkowskiej**, córki znanego i ogólnie szanowanego obywatela bydgoskiego p. Stanisława Sperkowskiego, z p. **Bronisławem Lubinkowskim**, porucznikiem marynarki wojennej i pilotem z Pucka. Młodej parze „Szczęść Boże“!

— **Na ślubnym kobiercu** w kościele O.O. misjonarzy św. Wincentego a Paulo stanęli w czwartek dnia 24 bm. nowożeńcy: panna **Marta Wiczerkówna**, członkini tuż klubu wioślarskiego, i p. **Gerard Haman**, znany sportowiec bydgoski, redem z Pabjanic, właściciel zakładu litograficznego w Bydgoszczy. Rodzina pani młodej podejmowała gości weselnych w lokalu p. Ronkego. Telegramów gratulacyjnych otrzymali młodzi państwo Hamanowie — 115. Do życzeń tych przyłącza się nasza redakcja.

— **Ślub.** W środę 23 bm. o godz. 10 rano pobłogosławił ks. Preis w kościele Serca Jezusowego w Bydgoszczy związek małżeński p. Walerjana Łudwiczaka, znanego w kołach automobilistów, z p. Jadwigą z Łączkowskich. Młodej parze „Szczęść Boże“.

Nowa wystawa obrazów artysty malarza Sieńskiego.

Znany i ceniony w mieście naszym artysta malarz Sieński po licznych podobiznach kwiatów, mistrzowskimi pościągami pendzla cyzelowanymi, przerzucił się z intensywnym wysiłkiem na nowy rodzaj malarstwa i został pejzażystą. Rozmłodził się również w pięknie nadbrzeżnego grodu, malując to kościół Klarysek, to starostwo, to szalas B. T. W. To samo mistrzostwo wypracowanie najdrobniejszych szczegółów i artystyczny uchwyt cieni, tonów, światła, cechuje nową dziedzinę twórczości artysty. P. Sieński zamierza w dniach najbliższych dać się poznać z tej mało dotychczas znanej strony swego wielkiego talentu i urządzi ciekawą wystawę prac malarskich.

— **Ostre strzelanie.** Dnia 28 i 30 bm. przeprowadza 61. p. p. Wlkp. ostre strzelanie na strzelnicy bojowej 15. dyw. piech. Wlkp. w Jachcicach. Wszelkie drogi w tym kierunku strzeżone będą przez posterunki własne.

— **Ostre strzelanie.** Szkoła Podchorążych w dniu 1 i 2 maja przeprowadzi na strzelnicy bojowej w Jachcicach ostre strzelanie. Drogi prowadzące w kierunku terenu zagrożonego, strzeżone będą przez wartowników wojskowych.

Z życia Ch. D. Jachcice.

W ubiegły czwartek 24 bm. wieczorem odbyło się miesięczne zebranie Koła Chrześcijańskiej Demokracji Jachcice przy skromnym udziale członków na sali p. Orczykowskiego przy ul. Sapełow.

Obrazy zagaił prezes p. Lewicki. Protokół z ostatniego zebrania odczytał sekretarz p. Sikora. Następnie prezes

podał do wiadomości okólnik I zarządu obwodowego na m. Bydgoszcz.

Z wielkim zainteresowaniem wysłuchano referatu „O Rosji sowieckiej“, który wygłosił prezes obwodowy red. Kobiński.

W dyskusji zabierali głos pp.: Przybylski, prezes Lewicki i inni oraz referent.

Delegatami na zjazd okręgowy Ch. D. zostali wybrani pp.: **Ezopowa, Dąbrowski, Brzuskowski, Rybak** i prezes **Lewicki**.

W wolnych głosach poruszono cały szereg spraw wewnątrz - organizacyjnych.

Koło Ch. D. Jachcice liczy obecnie 75 członków czynnych. Dzięki sprawnej i wytrwałej działalności całego zarządu koło to rozwija się świetnie i już dziś można śmiało stwierdzić, że z czasem stanie się ono jednym z pierwszych ogniw Ch. D. na terenie Bydgoszczy. Ustalono w końcu, że zebrania miesięczne odbywać się będą stale w każdą drugą sobotę po pierwszym.

— **Zamknięcie wystawy** ze zbiorów prywatnych. Wystawa obrazów ze zbiorów prywatnych, która wszystkim tak się podobała i cieszyła się pełnym powodzeniem, zbliża się ku końcowi. Jutrzejsza niedziela jest jej dniem ostatnim. Ktokolwiek nie oglądał dotychczas tej wystawy, niechaj śpieszy jeszcze zobaczyć jutro, by nie żałował po jej zamknięciu, że zaniedbał sposobność poznania rzeczy ciekawych i pięknych, ukrytych zwykle przed okiem publiczności w salonach prywatnych.

Ks. Tadeusz Zieliński.

Patronowi wojska — szafka w hołdzie. (Na odpust garnizonu bydgoskiego).

Wraz z wiosną i radosnym powitaniem „rodzącej się do życia przyrody” wylania się święto niemniej radosne — Patrona i Opiekuna wojska polskiego, **św. Jerzego**.

Wielkie to i sławne w chrześcijaństwie imię! Któżby je nie znał, któż o nim nie słyszał? Zna je dziecko, zwłaszcza harcerz i skaut, zna i dorosły, szczególnie żołnierz, który je obrał sobie za wzór rycerskiego życia. Butny to bowiem i prawdziwy ideał rycerstwa — ten św. Jerzy. Urodzony w Kap-

wstępuje On zwykle jako szermierz wiary chrześcijańskiej, bądź to pojedynczo, bądź to w związku z różnymi scenami męczeńskimi — w drugim jako pogromca smoka, owego odwiecznego symbolu zła i przewrotności ludzkiej!

Oczywista, że najwcześniejsze tego rodzaju oznaki kultu św. Jerzego znajdujemy na Wschodzie, w kraju Jego rodzinnym, gdzie spoczęły Jego zwłoki i gdzie dzień św. Jerzego jest nakazem świętem kościelnym.

Do najbardziej znanych należy **relief z Gruzji (Ryc. 1)**, sięgający aż wieku 10-tego, a przedstawiający Go jako młodocianego i zakutego w zbroję rycerza z lancą i tarczą w rękach. Jest to najstarszy wizerunek tego Świętego, jaki zachował się do naszych czasów.

Później dopiero — przez wojny krzyżowe kult Jego przedostał się do krajów Zachodu, gdzie również zaznaczył się w imponującej liczbie dzieł malarskich i rzeźbiarskich, jakie podziwiamy dziś często po kościołach, muzeach i galeriach, tak w Włoszech, jak w Niemczech, Francji i Anglii. Jest ich tyle, że ani poznać, ani zapamiętać ich niepodobna. Wymienię tu tylko najcharakterystyczniejsze, przedstawiające św. Jerzego pod wpływem Jego żywota owianego znaną legendą:

- 1) albo stojącego spokojnie bez konia i smoka,
- 2) albo walczącego na rumaku z potworem,
- 3) albo też tryumfującego z zabitym jaszczurem w ręku lub u stóp swoich.

(Ryc. 2) **Marmurowa rzeźba Donatella w Or. St. Michale w Florencji** — to najpiękniejsza kreacja pierwszej kategorii, wzór i ideał dla wielu późniejszych. Pełna jest tu powagi

1) Św. Jerzy, relief z Gruzji.

padocji, wielki wódz gwardji cesarskiej, waleczny obrońca uciśnionej niewinności, o którą stacza walkę z smokiem straszliwym, nieustraszonego wyznawca wiary chrześcijańskiej, który samemu cesarzowi rzymskiemu Dioklecjanowi na jego sceptyczne pilatowe pytanie: „Co to jest prawda?” bez wahania odpowiada: „Prawda to Jezus Chrystus”, niezachwiany męczennik, którego ciało opiera się najwyszukanym torturom i ulega w końcu ciosowi miecza!

Nic więc dziwnego, że w czasach średniowiecza za Patrona Go mieli rycerze chrześcijańscy i w dzisiejszych czasach jest szczególnie Patronem ludzi wojskowych i tych wszystkich, których ideologia jest pokrewna. Nic dziwnego, że wśród niezliczonych Jego czcicieli nie brakło i nie braknie nigdy także wielkich genjuszów, artystów, którzy, owiani religijnym i rycerskim duchem, pragnęli i pragną złożyć hołd temu wielkiemu wzorowi bohaterstwa z pierwszych wieków chrześcijaństwa. Któż to policzy te wszystkie proporce i sztandary tak cudnie haftowane z wizerunkiem św. Jerzego, te kaplice i ołtarze wzniesione w hołdzie temu Świętemu, któż Jego statuy i obrazy umieszczone nie tylko w kościołach, szczególnie garnizonowych, ale i nad bramami miast, na placach publicznych, na gmachach państwowych w szkołach i zamkach królewskich?

3) Św. Jerzy, obraz Rafaela w Luwrze.

Dwa szczególnie momenty z życia św. Jerzego były i są ulubionym przedmiotem tych twórców artystycznych, jeden historyczny, drugi legendarny. W pierwszym przypadku

2) Św. Jerzy, rzeźba Donatella w Florencji.

i siły ale spokojna, jeszcze na pół średniowieczna, postać św. Jerzego. Prawdziwy cud piękności!

• **Ryc. 3)** Od XIV. zaś wieku począwszy — najulubieńszym motywem stał się św. Jerzy na koniu w walce z straszliwym smokiem, jak to widzimy na obrazach mistrzów renesansu, takiego **Rafaela w Luwrze** i Peterburgu, dalej Carpaccia, Crivelliego, Belliniego i Tintoretta, a w nowszych czasach Gustawa Moreau, tudzież w rzeźbach Frémietta i **szkoły monachijskiej. (Ryc. tytułowa).**

(Ryc. 4) Wreszcie rzadko występuje On jako rycerz zwycięski, pełen tryumfu i chwały, z zwyciężonym potworem w ręku lub u stóp swoich, czego typowym przykładem — to obraz Mantegni Cranacha Star-

Św. Jerzy, rzeźba nowoczesna szkoły monachijskiej.

szego i część tryptyku Dürera w Monachjum.

Prócz wymienionych istnieje jeszcze wiele, wiele innych dzieł sztuki, rozsypanych po świecie, a wystawiających świętą postać Jerzego. Ze wspomnę tu tylko wysokie i artystyczne orderzy w Rosji i Anglii (order Podwiązki) itp., tudzież niezwykłej piękności świątynie, wspaniałe bazyliki i kaplice, prawdziwe cuda zdolności ludzkiej. Pierwszy taki kościół zbudowany w Syrii w Jego mieście rodzinnym, wzniesił cesarz Konstantyn — podług innych Justynian — nad grobem zwłok Jego, dziś już w gruzach leżący. Odkryto również w Syrii ślady innych świątyń pod Jego wezwaniem, a w Egipcie naliczono ich aż czterdzieści. Również w Niemczech, Francji i Anglii, a także i w Polsce kult Jego w architekturze nie był zaniedbany. Po dziś dzień bowiem wznosi się w Gnieźnie, obok katedry, kościółek pod Jego wezwaniem z czasów granitowych, wybudowa-

ny, jak mówi podanie, na miejscu dawnej świątyni pogańskiej. W Bydgoszczy zaś — nasz **kościół garnizonowy**, z swą piękną budowlą polskiego gotyku z r. 1480, z swą kształtną barokową dzwonnica, z mauzoleum projektowanym przez mistrzów takiej miary, jak Procajłowicz i Haupt — czyż to również nie dowód, że i u nas genjusz ludzki wypisał i wypisuje w najwspanialszych swych dziełach miłość i cześć ku temu wielkiemu Świętemu? Da Bóg, że przy poparciu społeczeństwa i wojska zajaśnieje ten kościół wreszcie w całym blasku swego pierwotnego piękna, — a wówczas naprawdę św. Jerzy stanie się dla wojska naszego wzorem miłości i poświęcenia dla bliźnich, przykładem stałości i męstwa w walce z złem, obroną i tarczą:

„na trwogi i strzały, którymi sieje przysługa w dzień biały”.

Program uroczystości 10-lecia Bydgoskiego Towarzystwa Wioślarskiego w niedzielę, 27 kwietnia 1930 roku.

Godz. 9,00: Uroczyste nabożeństwo w kościele Farnym.

Godz. 10,15: Złożenie wieńca na grobie Nieznanego Powstańca Wielkopolskiego.

Godz. 11,00: Uroczysta Akademia w sali Strzelnicy przy ul. Toruńskiej z następującym programem:

1. Koncert;
2. Zagajenie — prezes B. T. W. Zygmunt Musiał;
3. Działalność B. T. W. w okresie dziesięciolecia 1920—1930 — sekretarz B. T. W. Władysław Żewicki;
4. Śniew „Gaude Mater Polonia”;
5. Wręczenie dyplomów członkom honorowym;
6. Wręczenie dyplomów zasługi i dyplomów pamiątkowych;
7. Przemówienia przedstawicieli władz i delegatów;
8. Śpiew „Hasło Wioślarskie”.

Godz. 13,00: Fotografia uczestników Akademii.

Godz. 14,00: Wspólny obiad w sali Hotelu pod Orłem.

Pieśni podczas nabożeństwa i akademii wykona Koło Śpiewacze K. W. „Gryf” pod dyr. p. prof. Karaśkiewicza. — Część koncertową wykona orkiestra 62. p. p. Wlkp. pod batutą kapelmistrza p. por. Grabowskiego.

Wieczorem o godz. 21 w salach Strzelnicy bal reprezentacyjny.

W dziesiątą rocznicę.

Bydgoskiemu Towarzystwu Wioślarskiemu z okazji jubileuszu Dziesięciolecia poświęcam

Już biją dzwony starego kościoła,
Co dużo przetrwał i dużo pamięta;
Głos sypu druhów na modlitwę woła
Z racji wielkiego wioślarskiego święta.

Dziesięciolecie tak owocnej pracy,
Stojąc wytrwale i wiernie przy sterze,
Obchodzą dzisiaj nasi Betewiaci,
Dzielni druhowie, zwycięstwa szermierze.

Ten piękny wieniec, pleciony z wawrzynu,
W którym każdy listek oznacza zwycięstwo,
Sercem przyjmuje Bydgoszcz od swych synów.

Im wzamian hołd składa za dzielność i męstwo
I na cześć druhów wznosi okrzyk społem:
„BTW niech żyje! Czołem, czołem!”
W kwietniu 1930 roku.

Aleksander Ordża-Dawid.

Restauracja - Bar „UL”
Gdańska 15

Pierwszorządny lokal.
Dobrze pielęgnowane piwa.
Kuchnia czynna cały dzień (6112)

„UL”

Kobietno-Polko, kupuj tylko krajowe wyroby włókiennicze!

Słowo zachęty dla pięknych pań.

Polkę przybywającą do Anglii uderza, że na każdym kroku spotyka się z wezwaniem „Buy English Goods” tj. „Kupuj wyroby angielskie”. Wezwanie to dyktowane jest dumą narodową i przekonaniem o ogólnej wyższości wyrobów angielskich. W chwili silnego bezrobocia w Polsce powinniśmy sobie przyswoić tę dewizę i nie sięgając tak daleko w uczuciu dumy narodowej co do ogólnego poziomu naszej wytwórczości, musimy zwałczać istniejące u nas przekonanie przeciwne, polegające na rozpowszechnionym poglądzie, iż stempel stwierdzający zagraniczne pochodzenie towarów, jest jak gdyby dowodem jego wyższości.

Ale możemy żądać od naszych pań, aby suknie i palta wiosenne nosiły wyłącznie z materiałów krajowych, gdyż możemy je zapewnić, że pojęcia nie mają, jak wspaniałe tkaniny damskie wyrabiają nasze krajowe fabryki w Łodzi, Tomaszowie i Bielsku.

Bydgoskie kupiectwo bławatnicze pragnąc zapoznać nasze piękne panie z materiałami damskimi, wyrabianymi przez przemysł łódzki, a mianowicie bawełnianymi,

półwełnianymi, półjedwabnymi, lekkimi wełnianymi, jedwabnymi itd. w gatunkach odpowiadających sezonowi wiosennemu i letniemu w dniach od 27 kwietnia do 10 maja rb. urządza specjalny pokaz tychże wyrobów i to po cenach reklamowych specjalnie niskich.

Dla naszych pięknych pań nadarza się wyjątkowa okazja kupna po niebywale niskich cenach wyrobów przemysłu krajowego, które są ostatnim wyrazem mody i gatunkowo nie ustępują zagranicznym. Członkowie Sekcji Bławatników przy Tow. Kupców w Bydgoszczy apelują do naszych pięknych pań, aby zechciały zapoznać się w dn. od 27 kwietnia do 10 maja ze sprzedażą propagandową łódzkich towarów włókienniczych, którymi w dniach tych udekorowane będą wystawy i składy. Mamy nadzieję, że nasze piękne panie zechcą skorzystać z nadarzącej się okazji i we własnym interesie przyczynią się do zwiększenia konsumpcji wyrobów krajowych, przyczyniając się pośrednio do zmniejszenia klęski bezrobocia, jaką przeżywa nasz kraj.

Opera „Halka” w Teatrze Miejskim.

W poniedziałek, dn. 28 bm. odbędzie się przedstawienie „Halki” w Teatrze Miejskim. Inscenizacja arcydzieła Moniuszki jest wzorowana na świeżo wystawionej „Halce” w Warszawie. Pełna obsada przedstawia się następująco: Halka — p. Marja Brohen-Kowalska, Zofia p. Anna Rehbein, Jontek p. Rychter, stolnik p. Stanisław Plocki, Janusz p. Bernard Czyżewski, Dziemba p. Henryk Merkiel.

Bardzo liczne chóry złożone z najlepszych śpiewaków - amatorów Bydgoszczy. Dyryguje p. dyrektor Winterfeld. Do sceny kościelnej w IV. akcie, zupełnie bezinteresownie użyczyła organów znana firma B. Sommerfeld.

— **Sensacja teatralna.** W poniedziałek dn. 5 maja w Teatrze Miejskim w Bydgoszczy odegra grono osób, znanych w tutejszym życiu towarzyskim komedję A. Abrahamowicza i R. Ruszkowskiego „Mąż z grzeszności”.

Dochód z przedstawienia przeznaczony jest na kolonje letnie dla wychowanków Internatu Kresowego i Sierocińca przy Zakładzie św. Florjana. Szczegóły w afiszach.

Sprzedż biletów rozpocznie się w dn. 28 kwietnia w księgarni p. J. Idzikowskiego i w kasie Teatru Miejskiego.

— **Czyj klucz?** Przy ul. Kopernika znaleziono duży klucz od mieszkania. Odebrać go można w naszej redakcji w godzinach urzędowych.

— **Odczyt o „Karpatach Wschodnich”.** W niedzielę dnia 27 bm. o godz. 20-tej odbędzie się w auli gimnazjum humanistycznego interesujący odczyt, sekretarza P. T. K. „Touring-Klubu” znanego kierownika wycieczek krajowych i zagranicznych p. Stan. Lenartowicza z Warszawy, p. t. „Karpaty Wschodnie” ilustrowany bogato przezroczami. Powyższy odczyt organizuje P. T. K. „Touring-Klub” Oddział w Bydgoszczy. Wstęp dla członków P. T. K. „Touring-Klubu” i młodzieży — bezpłatny, dla nieczłonków 50 gr.

— **Stow. Techników urządza podwieczorek - dancing - bridge** dnia 27 bm. w niedzielę o godz. 6 popoł. w lokalu klubu, Nowy Rynek nr. 11.

— **Kurs instruktorski W. F.** Uczestnicy kursu zaczynają zajęcia poświęcone w poniedziałek 28 bm. Zbiórka o godz. 18 (6 po poł.) na boisku Szkoły Podchorążych.

Dwa zjazdy restauratorów.

Zarząd okręgu bydgoskiego polsko-chrześcijańskiego Związku Restauratorów, uchwalił zwołać zjazd delegatów towarzyszy wszystkich powiatów północnych Wielkopolski (Ziemia Nadnotecka i Kujawy) w drugiej połowie maja — do Kruszwicy. Zjazd połączony będzie z wycieczką po Gopie i zwiedzeniem sławnej fabryki win owocowych Makowskiego.

Centralny związek odwołał ze względów technicznych i niedogodnej komunikacji tegoroczny X. zjazd dzielnicowy w Kościerzynie, a przenosi go do Bydgoszczy. W dniach 8 i 9 lipca br. gościć będzie zatem Bydgoszcz w swych murach kilkuset restauratorów z zachodniej Polski.

Również Pana zarost daje się łatwo zgolić

przy użyciu kremu do golenia „Peri”; ten najbardziej nowoczesny środek do golenia zmiękcza włosy i ułatwia w niebywały dotąd sposób golenie, Poniższe wskazania są w 100% oparte na prawdzie:

Krem do golenia „Peri” pokonywa nawet najmocniejszy zarost. Obfite zastosowanie wody przy namydłaniu pendzlem bardzo zmiękcza włosy, a jej delikatne perelki otaczają każdy włos i w ten sposób zarost daje się z łatwością usunąć. Nożyki do golenia mają wówczas łatwe zadanie i nie zużywają się prędko. Jedna minuta namydłania przy użyciu ciepłej lub zimnej wody wystarcza. Wystarcza również tylko sam pendzel bez miseczki. Wcieranie ręką jest zupełnie zbędne. Krem do golenia „Peri” spełnia całkowicie zadanie, z którego nie dążyć przed i po goleniu, gdyż „Peri” nie drażni skóry.

Stanie się zwolennikami Peri, o golenie przestanie być dla Was uciążliwe!

Wszędzie do nabycia!

Dr. M. Albersheim, Frankfurt n. M. - Londyn - Gdańsk

— **Ujęty barbarzyńca.** Policja aresztowała dnia 25 bm. w godzinach wieczorowych 26-letniego Stanisława Lewandowskiego, zamieszkałego przy ul. Lubelskiej, który dopuścił się dzikiego, barbarzyńskiego wybrzydka, wybijając szybę w sygnalizatorze straży pożarnej przy placu Teatralnym, czem zaalarmował straż pożarną, która też na miejsce przybyła. Policja w poszukiwaniach za barbarzyńcą ujęła go i odstawiła do dyspozycji sądu, przed którym odpowie za swój czyn.

— **Świetny humorysta - piosenkarz Olesławski,** którego publiczność bydgoska zna już zgrą lat 10 z pierwszych występów w teatryku „Corso” — zawitał po odbyciu podróży artystycznej po kresach Polski znowu do Bydgoszczy. Ulubieniec publiczności, nasz „Oleś” i jego partnerka — żona „rodzona” — od dziś debiutują w kinie „Paw”, na co miłośnikom beztroskiego humoru, pozbawionego sprośności, szczególnie zwracamy uwagę.

Ujęci i rozpoznani sprawcy napadu rabunkowego.

Donosiliśmy przed kilku tygodniami o napadzie rabunkowym, dokonanym na handlarce Agnieszce Geigerowej w jej mieszkaniu przy Zbożowym Rynku 8.

Świadkowie przesłuchani wówczas w tej sprawie zeznali w dochodzeniach policyjnych, że widzieli krótko przed dokonaniem napadu jakichś trzech osobników, walęsających się przed mieszkaniem Geigerowej i na podwórzu. Następnie bezpośrednio po napadzie, widziano znowu, jak dwóch osobników uciekało z mieszkaniem Geigerowej w stronę

Zbożowego Rynku. Policja, czyniąc poszukiwania za sprawcami, przytrzymała jako podejrzanego o ten napad 30-letniego Florjana Myszkowiaka, 20-letniego Feliksa Wawrzyniaka, 30-letniego Marcelego Skowrońskiego i 29-letniego Antoniego Wawrzyniaka, którzy jednak wypierali się stanowczo jakiegokolwiek udziału w napadzie. Przy konfrontacji jednak okazało się, że sprawcami rabunku byli Skowroński i Antoni Wawrzyniak, których też odstawiono do więzienia sądowego.

Kto ustaje w połowie drogi — nie przychodzi do mety!

Jest wielu graczy, którzy nie wygrawszy od razu żadnej sumy w ciągnięciu Loterii Państwowej, machają lekceważąco ręką, mówiąc: szkoda pieniędzy. Szkoda czasu i atlasu! Kupię los, przegrałem — kropka. — Więcej nie gram. Gdybyśmy tę metodę stosowali we wszystkim, jakżeby inaczej wyglądał nasz świat i nasze życie. Pomyślmy, ileż to prób uczony musi dokonać, zanim osiągnie swój cel, odkryje wynalazek, ulepszy go i odda do użytku społeczeństwa! Gdyby każde niepowodzenie odstraszało nas od wytkniętego celu, coż byśmy umieli i co zrobili? Ale stając do gry loteryjnej, chcemy od razu wygrać. Jeżeli zaś to nam się nie uda, jesteśmy zniechęceni, rozczarowani, pełni pretensji o to, żeśmy nie natychmiast wygrali. W każdej grze zwycięża chęć zwycięstwa, zwycięża upór, niezłomna wola. Nie dojdzie do mety ten, kto ustaje w połowie drogi! Marnuje on w taki sposób swoją stawkę i swój wysiłek. Sam sobie odbiera nagrodę. Wielka wojna światowa była grą o wielką stawkę. W początkach jej był cesarz niemiecki, Wilhelm, powiedział swoim żołnierzom: Zanim spadnie liść jesienny, powrócicie do domu jako zwycięscy”. Chciał wygrać od razu... Upiływały jednak lata, a wojna trwała. I podczas niej marszałek Foch oświadczył: „Zwycię-

ży ten, kto okaże lepsze nerwy”. I Foch zwyciężył. Jak nikt nie wie dnia i godziny swego zgonu, tak nikt nie wie, kiedy szczęście się do niego uśmiechnie. Dlatego niemądre czyni ten, który, raz czy dwa przegrawszy na Loterii Państwowej, porzuca ją i odsuwa się od gry. A któż to zareczy, że przy następnym ciągnięciu, nie spełni się marzenie gracza i czy na jego właśnie los nie padnie wygrana? Ten osiąga cel, ten wygrywa, kto — sto razy pobity — do nowej szykuje się walki. Nie do trzech razy i nie do dziesięciu sztuka, lecz aż do chwili, kiedy się wygra. Aby wygrać, trzeba grać, nie zrażać się niepowodzeniem i mieć żelazną wolę wygrania. — Największy mówca rzymski, Ciceron, oceniając znaczenie niebezpieczeństwa istnienia Kartaginy dla Rzymu, kończył każdą swą mowę, bez względu na temat, takimi słowami: „Uważam, iż trzeba zburzyć Kartaginę”. Zakrawało to zakończenie, tak częste, na maniactwo, a była w niem tylko żelazna wola. A jednak w końcu Kartagina padła! Miej wolę wygrania — wygrasz! Lecz ten wygrywa — kto posiada los! A najszcześniejsze losy, jak wszystkim wiadomo, sprzedaje tylko Kolektura „Uśmiech Fortuny”, Bydgoszcz, ulica Pomorska nr. 1. (10580)

My rozwiązujemy tajemnice szczęścia i dobrobytu!

Kup los

21-ej Polskiej Państwowej Loterii Klasowej
w szczęśliwej kolekturze

Śląski Dom Handlowy
KATOWICE, ulica św. Jana 11 — Telefon 10-83
Konto P. K. O. 300649.

Możesz wygrać:

główną wygraną	zł 750.000,—
dalsze wygrane	zł 350.000,—
„ „	zł 250.000,—
„ „	zł 150.000,—
„ „	zł 100.000,—
itd. Ogólna suma wygranych	zł 32.000.000.

CENA LOSU:

cały	pół	ćwiartka
zł 40	zł 20	zł 10

Co drugi los musi wygrać!
Ciągnięcie I-ej klasy 17 i 19 maja r. b.

W tem miejscu wyciąć i przesłać nam w kopercie.

Do kolektury ŚLĄSKI DOM HANDLOWY, Katowice, ul. św. Jana 11.

Niniejszem zamawiam ..... całych losów po Zi 40, ... połówek po Zi 20, ... ćwiartek po Zi 10, — Należytość złotych uiszczę natychmiast po otrzymaniu losów blankietem nadawczym PKO. 300649 przez firmę załączonym. (10601)

Imię i nazwisko .....

Dokładny adres .....

Kino Krystal
Pocz. o 7 1 9, w niedzielę od 3.20.
Zniżki ważne do rozp. 1-go seansu.

Dziś premiera!
Wspaniałe arcydzieło produkcji Cecla B. De Mille'a pełny dramat na tle powieści Elliot Clawson pt. „Miłostki Marynary” które zostawia po sobie niezatarte wrażenie o. t.

Dziewczę z Singapuru

W rol. główna.
Phyllis Haver
Allan Hale

Rod La Roque
w swoim najwspanialszym najpiękniejszym, najłobszym filmie p. t.

„Hultaj”

Arceywoły film o awanturnych przygodach pary zakochanej reżys. E. H. Griffith'a.
Całość 18 aktów.

Pierwsze roczne walne zebranie Pomorskiego Związku Klubów Kręglarskich.

W czwartek dnia 24 bm. odbyło się w sali kawiarni „Bristol” pierwsze roczne walne zebranie Pomorskiego Związku Klubów Kręglarskich, przy udziale przeszło 40 delegatów. Zebranie zajął **prezes Związku p. Kazimierz Kujawski**, witając jako gości p. d-ra Kawczyńskiego, przybyłego z Nakła delegata tamtejszego klubu kręglarzy p. Śledzika, prezesa klubu „Złota kula” p. Wąsikowskiego, oraz członków.

Na przewodniczącego zebrania wybrano p. **red. Formańskiego**, prezesa „Dziennikarskiego Klubu Kręglarzy”, na sekretarza p. Berndta, a na ławników pp. red. Bigońskiego i d-ra Kawczyńskiego.

Nastąpiły roczne sprawozdania prezesa, sekretarza i skarbnika. Jak z tych sprawozdań wynika, dotychczasowy zarząd, składający się z prezesa p. Kujawskiego, wiceprezesa p. Waltera, sekretarza p. Mantheya, zastępcy sekr. p. Berndta, skarbnika p. Kijka, kierownika imprez p. Mielnika i ławników pp. Werno, Zellera i Deglera, dokładał wszelkich starań, aby Związek postawił na wysokości jego zadania, zjednoczyć w nim wszystkie kluby kręglarskie na obszarze Pomorza w jedną silną i zwartą całość dla dobra i rozwoju tak doniosłego znaczenia sportu, jakim jest sport kręglarski, który nie tylko wyrabia siły fizyczne, ale również uwagę, wolę i hart, przyczyniając się przytem do rozwoju życia towarzyskiego. Dotychczas przystąpiły do Związku następujące kluby: „Kręglorzut”, „Dobry rzut”, „Począta”, cały dawniejszy „Kegelverband Concordia” ze swymi klubami „K. K. Zgoda”, „Harmonja”, „Blinde Neune”, „Ein Pfeifenstiel”, „Frohzzinn” i „Gemütlichkeit”. W roku sprawozdawczym przystąpiły jeszcze do Związku kluby kręglarzy: „Słoń” w Grudziądzu, „Wiwał” w Nowem, „Dobry rzut” w Nowem, „Policyjny Klub Sportowy” w Bydgoszczy i „Dziennikarski Klub Kręglarski” w Bydgoszczy. Wątpić jednak nie należy, że i inne kluby w imię idei sportowej zgłoszą swe przystąpienie do Związku.

W okresie sprawozdawczym odbyło: jedno nadzwyczajne walne zebranie, jedno planarne zebranie, 6 zebrań zarządu, na które również zaproszeni byli prezesowie wszystkich zrzeszonych klubów, oraz dwa zebrania komisji statutowej; listów wpłynęło do Związku 52, wysłano zaś 426. Dochody Związku, płynące ze składek i imprez wynosiły 1126 zł, pozostało w kasie na rok bieżący 50 zł. Skromne składki członkowskie nie są jednak wystarczające na pokrycie kosztów administracji, zwłaszcza w pierwszych latach rozwoju Związku, gdzie potrzeba pewnych funduszy na propagandę, agitację itp. W roku sprawozdawczym urządzono kulanie o godność króla i rycerzy, jedno kulanie premjowe i jedno kulanie o dyplomy i żetony; pozatem urządził Związek jedną zabawę związkową. Zarząd i poszczególne komisje wywiązały się ze swego zadania w urzędzeniu tych imprez ku ogólnemu zadowoleniu.

Do Związku należy 14 klubów, w tem 11 miejscowych i 3 zamiejscowe; członków Związek liczy 144.

W grudniu r. ub. przybyła do Bydgoszczy delegacja Polskiego Związku Kręglarzy z Poznania, w celu omówienia sprawy ewentualnego przystąpienia Pomorskiego Związku Klubów Kręglarskich do centrali w Poznaniu, jednak pertraktacje nie doszły do skutku z powodu trudnych do wykonania warunków, stawianych przez Związek poznański.

Jednym z najważniejszych zadań Związku było stworzenie jednolitego statutu związkowego i regulaminu, którą to pracę powierzono specjalnej komisji z p. Olejnikiem na czele.

Jak więc widzimy, młody zarząd w miarę swych sił i możliwości wywiązał się ze swego zadania sumiennie i zadowalająco. To też na wniosek komisji rewizyjnej w osobach pp. Mroza i Deji, jednogłośnie udzielono zarządowi absolutorjum.

Przewodniczący p. red. Formański, po dziękował zarządowi za jego pracę, poczem wzywając prezesów poszczególnych klubów do naradzenia się nad wysunięciem kandydatów do zarządu, przerywając w tym celu obrady na 10 minut.

Na wniosek prezesów wybrano przez aklamację prezesem p. **Kazim. Kujawskiego**, I wiceprezesem p. **Waltera**, II wiceprezesem p. **Mroza**, sekretarzem p. **Berndta**, zast. sekretarza p. **Pierdziucha**, skarbnikiem p. **Deję**, kierownikiem sportu p. **Olejnika**, referentem prasowym **red. Szela**. Do wydziału

sportowego weszli jako członkowie pp. **red. Formański, Mielnik i Krawczak**, a jako sekretarz p. **Wojtynowski**.

Red. Formański złożył przewodnictwo dalszych obrad w ręce nowowybranego prezesa, poczem życzył zarządowi imieniem „Dziennika Bydgoskiego” i naczelnego redaktora p. Teski, owocnej pracy dla dobra i rozwoju sportu kręglarskiego. Takież życzenia składali inni.

Następnie p. Olejnik odczytał w całości statut, opracowany przez niego na wzór statutów niemieckich, poczem wywiązała się dyskusja, w której p. red. Bigoński omówił niedomagania pewnych punktów statutu, stawiając wniosek o ponowne przewertowanie i opracowanie statutu. P. red. Formański, popierając wywody red. B., postawił wniosek o wybranie specjalnej komisji, która w niedługim czasie poprawiła statut i przedstawiła go do zatwierdzenia przyszłemu walnemu zebraniu. W dyskusji zabierali jeszcze głos pp. prezes Kujawski, Mróz, Werno, Berndt, Śledzik, Olejnik i inni, poczem

wybrano komisję, w skład której weszli pp. Olejnik, red. Bigoński, red. Formański, Werno i Mróz, która to komisja ma obowiązek przedłożyć opracowany statut do zatwierdzenia walnemu zebraniu w dniu 6 maja br.

W dalszym ciągu obrad uchwalono dla członków Związku jednolite mundury meczowe i galowe. Meczowy strój członka składać się będzie z białych spodni, białej koszulki sportowej i białych bucików; galowy zaś z białych lub granatowych spodni, granatowej marynarki, lilla krawatki, białych bucików i rydelkowej czapki koloru granatowego. Uchwalono, aby fundusze Związku, przenoszące 100 zł gotówki, składano w bankach o pupilarnej pewności. Postanowiono urządzić mecze międzyklubowe, celem przyzwyczajenia członków do prawidłowego kulania nie tylko na jednej kręgielni, do której się członek łatwo przyzwyczaja, lecz i na innych. Uchwalono opodatkować się jednorazowo po 1 zł od każdego członka na cele Związku.

Po załatwieniu jeszcze kilku spraw natury organizacyjnej, zakończono zebranie oficjalnym hasłem Związku „Cześć kuli”. Zebranie miało przebieg poważny i świadczyło o dużym zainteresowaniu się członków sprawami Związku.

Bank Bydgoski w roku 1929.

Pomyślny rozwój spółdzielni.

Jedną z najstarszych instytucji bankowych naszego miasta, Bank Bydgoski, odbył w ubiegłym czwartku swe walne zebranie przy bardzo licznych udziale członków w szczerze zapełnionej salce Resursy Kupieckiej. Przewodniczył na walnym zgromadzeniu prezes Rady Nadzorczej p. Maks Sentkowski. Dyrektor DREWAK złożył obszernie sprawozdanie z działalności zeszłorocznej na tle ogólnych ciężkich stosunków gospodarczych. Mimo przesilenia gospodarczego obroty w roku 1929 zwiększyły się o 25 proc. w stosunku do roku poprzedniego. Sumy bilansowe wzrosły o 350.000 złotych. Wkłady oszczędnościowe przedstawiają się w wysokiej cyfrze 1.500.000 złotych. O wielkiem zaufaniu do Banku Bydgoskiego świadczy również bardzo wielka liczba deponentów, która przybyła w ostatnim roku sprawozdawczym.

Po sprawozdaniu z czynności Rady Nad-

zorczej przez prezesa rady p. Sentkowskiego, zatwierdzono bilans oraz udzielono pokwitowania zarządowi i Radzie Nadzorczej.

Z czystego zysku, wynoszącego 37.519,47 przeznaczono 10 procent do funduszu rezerwowego, 9 procent dywidenty, na fundusz delcredere 5.000 złotych, oraz 10 procent dla Rady Nadzorczej.

W skład Rady Nadzorczej ponownie zostali wybrani pp.: Sentkowski, B. Kiedrowski i Kazimierz Kaczmarek. Po uzupełnieniu § 22 statutu i wyczerpaniu porządku dziennego, prezes zamknął posiedzenie.

Jak wynika zatem z toku walnego zgromadzenia, Bank Bydgoski nadal cieszy się wielkiem zaufaniem szerokich kół społeczeństwa a przemiana z towarzystwa akcyjnego na spółdzielnię z ograniczoną odpowiedzialnością wysłała tej poważnej instytucji bankowej tylko na korzyść.

U ludzi cierpiących na żołądek, kiszki i przemianę materji, stosowanie naturalnej wody gorzkiej Franciszka-Józefa pobudza prawidłowość funkcji narządów trawienia i kieruje odżywczo dla organizmu soki do krwioobiegu. Opinie wybitnych lekarzy specjalistów wykazują, że woda Franciszka-Józefa jest niezmiernie pożyteczna także i przy zwapnieniu naczyń krwionośnych (przy arteriosklerozie).

— Sekcja fotograficzna Polskiego Towarzystwa Krajoznawczego Touring Klub w Bydgoszczy urządza w czasie od 8 do 29 czerwca r. b. **wystawę fotograficzną** w Muzeum Miejskim w Bydgoszczy.

Pożądanym jest jaknajszerszy udział amatorów, albowiem Wystawa ta ma być przeglądem sił amatorskich. Do udziału zaprasza się też znanych już na polu fotografii artystów polskich, których dzieła służącej mają młodszym adeptom tej sztuki za wzór i zachęcić ich do doskonalenia się.

Pożądanym jest również udział foto-

Kto oszczędza zabezpiecza sobie i swej rodzinie dobrobyt na przyszłość.

Rozumnie czyni, kto zaoszczędzone pieniądze lokuje w znanych sobie i zasługujących na zaufanie bankach.

Odkładając tylko po 10 zł. miesięcznie do banku na 8% otrzymasz wraz z procentami po 10 latach kwotę przeszło 1.800 zł. po 20 latach przeszło 5.700 zł., po 30 latach przeszło 14.100, a po 40 latach przeszło 32.500 zł., podczas gdy trzymając pieniądze w domu, będziesz miał po 10 latach 1.200, po 20 latach zł. 2.400, po 30 latach zł. 3.600, a po 40 latach zł. 4.800.

Nie zwlekaj zatem z założeniem sobie książeczki oszczędnościowej w najbliższej Spółdzielni Kredytowej.

Wkłady od 1 zł. począwszy przyjmują:
Bydgoszcz, Spółdzielczy Bank Bydgoski
Bank Ludowy
Spółdzielczy Bank Kredytowy
Inowrocław Bank Ludowy
Miasteczko „
Nakło Spółdzielczy Bank Kredytowy
Żnin Spółdzielczy Bank Kredytowy

U golibrody.

— Czemu u mnie takiego nieporządku, pan sze pita? Bo ja emigruje do Angoli. Może pan redaktor kupi odemnie mojego interesu? Będzie go bardzo tanio sprzedać. Co ja w Angoli zamierzam robić? Będę robić propagandy dla Sanacji. Przywieze tam kolorowe obrazki z panem Sławek, z panem Prystor, z panem Matuszewski, a nawet z panem Wieniawa, i rozdram je z bardzo podchlebnym pouczeniem między murzyny. Oni będą mieli z te portrety eine Mordsfreude. Zaraz je sobie zawieszają na pierszach, na brzuchu, na grzbiecie i gdzie tylko. Oni będą z nimi paradować jak z najpiękniejszym garderobem. Tam takiego czarnego belwederczyki odróżni sze na sto kroków. Idzie z wielkim powagi, a jemu pod brzuchem buja sze pan Sławek. Bo co taki czekoladowy sanator ma z nim robić? My n. p. pana Matu-

Zaleca się
używanie

MAGGI^{ego}
przyprawy

do polepszenia
zup, sosów, sałat,
potraw warzyw-
nych i t.p.

10511

Kursy gospodarstwa domowego.

Pomorska Izba Rolnicza przypomina o otwarciu 2-ech kursów letnich 5-miesięcznych gospodarstwa domowego dla dziewcząt a mianowicie:

1) Kurs gospodarstwa domowego w Samplawie pow. Lubawa, 2) Kurs gospodarstwa domowego i hotelarstwa w Pawłowie pow. Chojnice.

Dziewczęta i kobiety chcąc nauczyć się gospodarować, szyć, gotować, umiejętnie prasować i prać, smażyć konfitury, przygotować zapasy i konserwy na zimę itp. muszą zgłaszać się do Pomorskiej Izby Rolniczej ul. Sienkiewicza 40 w Toruniu.

Wymagany wiek i świadectwo ukończonych lat 14. 1) Świadectwo moralności, 2) Świadectwo chrztu, 3) Ostatnie świadectwo szkolne i 4) deklaracje rodziców, że opłatę za kurs uiszczą będą.

Opłata za kurs wynosi, jednorazowo 30 zł, jako czesne za naukę za cały kurs 2 zł na wpisowe, oraz 10 zł na porządki w Szkole.

Uczenice, które mieszkać będą w internacie szkolnym muszą opłacać miesięcznie 40—45 zł za swoje utrzymanie i mieszkanie.

Spis wyprawy jaka potrzebna jest na kurs znajduje się w Pom. Izbie Roln., który na życzenie zgłaszających się kandydatek będzie je wydawać i przysyłać listownie.

Przy podaniach o przyjęciu na kurs prosimy wyraźnie zaznaczyć na który kurs chce się uczęszczać.

Z powodu wielkiej ilości zgłoszeń na kursy prosimy o wcześniejsze nadsyłanie wniosków, gdyż spóźnione wnioski nie będą uwzględniane.

szewski powiesimy sobie na szczany. Ale taki angolski obywatel nima szczany, to on go sobie powiesi na pępek, a jak mu sze on znudzi, to go powiesi na bambusu.

Moje dalsze misji bedzi zwolywanie wiecy i wygłaszenie mowy agitacyjnej. Czy ja umim po murzyńsku, pan sze pita? Nie, nie umim. Ale dla okreszenia naszy gospodarczy sytuacji niepoceba murzyńskiego języku. To można im wytłumaczyć na migi. Wiwróce kieszeni w spodniach na wierzch, to każdy murzyn zrozumie, że mam na miszli monety. Potem przejeżdże sobie palcem po grdyki i wywiesze języku. To ma znaczyć, że nawet brakni słów na naszy mocny sytuacji ekonomicznej. Co pan chce, czy sze nie robi entuzjazmu między słuchaczy? Czy nie będą krzyknąć: wiwat Szwanacja! Jak pan miszli, co? A na samego końca postawie rezolucji do uchwalenia. Jak ja chce postawie rezolucji? W bardzo prostego sposobu. Będę palec głęboko wetknąć sobie do gardła i zaraz zrobi sze z tego angolski rezolucji!

Aby tym czarnym barbarzyńcom dać poznać naszy kultury i europejskiego postępu, to zaprowadzimy zaraz w naszy kolonji podatku obrotowego. Jak pan mówi, że w Angoli nima tytułu do taki podatek? Pan sze mili, panie redaktorze. Ja pana zapewniam, że każdemu Angol będą sze czagle książki w brzuchu obracać. Niech oni zato płacą podatku obrotowego. Trudniejszy kwestji jest z podatkiem dochodowym. Takie sanacyjne nagusy nimaży przecie dochodu. Ale pan Matuszewski nie w czemii bity... Nie da sze wprowadzić w Angoli podatku dochodowego, to sze na każdego obywatela zaprowadzi podatek dochodowy.

Kino-Rewja „OKO”
Marcinkowskiego 5,
Telefon 683.

Dziś
premieral
Uczta dla wytwor-
nej publiczności.

Wachlarz Lady Windermere

Reżyserja Lubicza.

W rolach głównych
Ronald Colman
i
May Mac Away
(10641)

Nadprogram: **Na scenie** występy zna-
tomitego baletu **Rovena**
i **Caston** i miluńskiej
tancerki **Arbarówny**.

— **Manewr giełdowy z przedwojennymi markami niemieckimi.** Na giełdzie warszawskiej zaobserwowano ciekawe zjawisko dość znacznych obrotów przedwojennych marek niemieckich. Za 100 tysięcy tych marek płacono jeszcze onegdaj trzy i pół dolara. Wczoraj zaś 3,75 dolara. Stwierdzono, że przedwojenne marki niemieckie skupuje pewien kapitalista prywatny, który oblicza, że możliwa jest zmiana stosunków finansowych w Niemczech. Zachodzi tu prawdopodobnie zwyczajna spekulacja kupiecka.

— **Tartaki zaczynają pracować.** Onegdaj nastąpiło zupełne uruchomienie Tartaku Marjańskiego przy ul. Toruńskiej. Właściciel tartaku p. Machnikowski przyjął do pracy pewną liczbę bezrobotnych. Kto następnym?

— **Uwaga, buchalterzy!** We wtorek 29 bm. o godzinie 19,25 wygłosi przez Polskie Radio w Warszawie, prezes Związku buchalterów-bilansistów i rzeczoznawców, Antoni Szyller — „kwadrans literacki”, w którym omówi wszelkie informacje dotyczące zawodu buchaltera w Polsce. „Kwadrans literacki” wygłaszany będzie również w następnych miesiącach, w którymkolwiek z wtorków. Informacyj w sprawach Związku buchalterów-bilansistów i rzeczoznawców udziela J. Jung, Bydgoszcz, Toruńska 187 lub telefonicznie 352.

PROGRAM W KINACH.

CORSO. Dziś i w niedzielę wielki podwójny program: 1) wzruszający dramat ze współudziałem aktora Tim Mac Coy p. t. „Obrońca w masce”, oraz 2) piękny film sensacyjny p. t. „Naszynnik za milion dolarów”, w którym gra pies wilk Rin-Tin-Tin. Dziś początek o 6,30, w niedzielę o 2,30.

KRYSTAL wyświetla dwa o niezwykłych walorach artystycznych dzieła filmowe, p. tyt. „Dziewczę z Singapooru”, potężny dramat na tle powieści Clawsena „Miłostki marynarzy”, oraz „Hultaj”, sztuka filmowa z życia lekko-ducha, ujętego ze strony humorystycznej, z słynnym Rod la Roque w głównej roli. Razem 18 aktów.

MARYSIENKA wyświetla pierwszorzędną dramaturgię z Johnem Gilbertem w roli głównej p. t. „Zły czar”.

NOWOŚCI. Dziś premiera oślniewającego przepychem wystawy arcydzieła filmowego pt.

„Prokurator oskarża”, fascynujący dramat, osnuty na tle wielkiej miłości i poświęcenia. Niezrównany tragik Bernard Goetzke i uroczą Andre Lafayette występują w rolach głównych. Arcywesoła 6-aktowa komedia p. t. „Milionowy spadek” w nadprogramie. — Potężny program składa się z 16 aktów.

OKO. Dziś premiera dla wytwornej publiczności dramatu p. t. „Wachlarz Lady Windermere”, reżyserji Lubicza. W rolach głównych Ronald Colman i May Mac Away. Nadprogram tryskająca humorem komedia. Na scenie występy baletu Rovena i Caston oraz miluńskiej tancerki Arbarówny.

PAW. Dziś wielka premiera słynnej tragedji p. t. „Głos z za świata”, z udziałem najgenialniejszego aktora charakterystycznego, Lon Chaneya. Film zaciekawia widza w sposób niebywały i trzyma go w denerwującym napięciu. Na scenie gościnne występy nowozaangażowanych artystów warszawskich z dobrze znanym Bydgoszczczy Olesiem Olesławskim na czele.

WOJSKOWE wyświetla obraz p. t. „Zdobycy złota”, dramat mocnego człowieka w walce z podłością, osnuty na rozgłosnej noweli Jacka Londona.

Piwowar Słód.

Dla gospodarstwa najpiękniejszy dar znanym z dobroci jest „Piwowar”. Bo każdy może tanie i zdrowe zrobić przepyszne piwo słodowe.

Fabryka Kawy Słodowej „SŁÓD”, Bydgoszcz, Nad Portem 2. Tel. 11-72.

— **Czyj materac i koldra?** Dn. 26 bm. rano robotnicy Gazowni Miejskiej znaleźli na dziedzińcu Gazowni pod płotem materac i koldrę pochodzące z kradzieży, które poszkodowani mogą odebrać w Gazowni Miejskiej.

— **Ujęto: 3 za kradzież, 3 osoby za wykroczenia policyjne i 1 za przekroczenie przepisów policyjno-obyczajowych.**

Lecz piątą głoskę z czwartą
Przestawić wzajem warto,
Gdyż groźny żywioł zmienię
Na ceny orzeczenie.

Rozwiązanie szarad:

Nr. 64: Latarnia.
Nr. 65:
Rzetelne szczęście, kto umie szanować,
W własnym go sercu powinien znajdować,
W cnotliwym życia sposobie;
Ten, co go błędna uwodzi nauka,
W dalekich krajach niechaj szczęścia szuka
My je znajdziemy przy sobie.

Tradne rozwiązania szarad nadesłali:
Miejscowe: K. Zakrzewski, L. Zdrojewski, F. Templin, B. Krzycki, R. Wasilewski, M. Krochmalny, J. Rybicki, M. Zimoch, W. Lampkowski, M. Majchrzak, R. Witkowski, F. Kosmatka, Z. Rafalski, M. Stachowiak, K. Kuśnierżówna, S. Krecmerówna, J. Szczerbińska, Z. Zomrowski, J. Michalkówna, N. Rolewski, M. Nowak, M. Zomrowska, G. Lewandowska, B. Bałachówna, A. Borocki, Z. Kowalska, T. Kachelski, I. Obarska, H. Rosińska, W. Morski, Z. Cisiewski, M. Kocikowski, M. Koczwarą, Z. Sobański, E. Zomrowski, H. Frankowski, E. Głowczyński, L. Buzalska, P. Szczerbińska, G. Bachorska, C. Marasiński, J. Smarszcz, B. Kowalski, E. Donarski, F. Nawrotówna, F. Getka, L. Nowakówna, A. Nowakówna, L. Semanówna, R. Gerth, M. Zomrowska, W. Bogacki, S. Ciszewski, Cz. Woźniak.

Z prowincji: S. Cybulski - Włodzimierz, G. Grochowska - Rynarzewo, M. Ryborska - Szubin, W. Myślak - Wąbrzeźno, Z. Kamiński - Międzybóże, B. Kasprończówna - Nakło, H. Palińska - Rynarzewo, Z. Fischbach - Ostrów, O. Kwieciński - Osiek, Z. Cymkowska - Szubin, O. Vogt - Wydry, Z. Woda - Fordon, M. Kowalski - Nakło, J. Banachówna - Świecie, T. Gumowska - Włodzimierz, S. Fabiszewski - Gromadno, L. Paliński - Rynarzewo, G. Frankowski

Nagrody w drodze losowania otrzymali:
1. **Zdzisław Fischbach - Ostrów Wlkp.** (ul. Kościelna), Jan Łada („Zły czar” — powieść).
2. **Tadeusz Kachelski, Bydgoszcz** (ulica Ugoiry 47), Artur Gruszecki („Pruski luzar” — powieść).
3. **O. Vogt - Wydry**, poczta Osie, pow. Świecie, Artur Gruszecki („Zawsze ci sami” — powieść).
4. **Kazimierz Zakrzewski - Bydgoszcz**, (ul. Ułańska 33), Erekman i Chadhan („Dzielní górale”).

Z życia towarzystw.

Bydgoski Chór Męski. W niedzielę o 10,30 zbiórka u Bielawskiego, w komplecie.

Polskie Zjednoczenie Drobnych Kupców. Dnia 27 bm. o godz. 16,30, w sali p. Mellera, Plac Piastowski 2, nadzwyczajne zebranie.

Tow. śpiewu św. Wojciech. Przypominamy wspólną spowiedź i komunję św. w niedzielę o godz. 7 z okazji święta patrona naszego. — Zbiórka przy ołtarzu pod sztandarem.

O. P. N. „Gwiazda”. Schadzka informacyjna 26. bm. o godz. 19,30 I i II druż. w salce przy kościele św. Trójcy.

Okręg Stow. Młodzieży Polskiej bierze gremjalny udział w uroczystościach 10-lecia O. P. N. „Gwiazda”.

Zw. Młodzieży Pracującej „Jedność” filja I. W niedzielę, dnia 27. bm. o godz. 2 po poł. zbiórka przy torze kolejowym przy ul. Gdańskiej na wycieczkę do Rynkowa. W razie niepogody wycieczka nie odbędzie się.

K. S. „Astorja”. Trening piłki nożnej odbywa się regularnie co wtorek i piątek od godziny 17 począwszy na boisku szkoły oficerskiej.

Bydgoskie Tow. Cyklistów. W niedzielę 27. bm. wycieczka do Torunia. Zbiórka o godz. 8 rano na Zbożowym Rynku. Dnia 28. bm. o godz. 6 po poł. trening na szosie szubińskiej.

Kat. Tow. Robotników Polskich przy kościele św. Trójcy. Zebranie miesięczne w niedzielę 27. bm. o godz. 4 w „Domu Katolickim”, Referat propagandowy wygłosi rektor p. Dachtera.

„Harmonja”. Dziś w niedzielę o g. 15 wspólna fotografia z okazji 10-lecia w ogrodzie Strzelnicy. Prosimy o przybycie w ciemnych ubiorach.

S. M. P. „Białych Orłąt”. W niedzielę 27. bm. o g. 13 odbędzie się zebranie miesięczne obywateli oddziałów razem w sali Domu Katolickiego ul. Dąbrowskiego 1.

Cech krawiecki. Zebranie kwartalne 28. bm. o g. 19,30 w lokalu p. Błocha ul. Jana Kazimierza 5.

Cech krawiecki. Wszystkim członkom zaleca się wzięcie licznego udziału w jutrzejszym zjeździe krawców i krawczyń.

Polskie Zjednoczenie Drobnych Kupców w Bydgoszczy, przypomina wszystkim członkom, że z dniem 30. bm. upływa termin składania zeznań o dochodzie, wobec czego należy wszelkie sprawy załatwić w sekretarjacie do dnia 29. bm.

PROGRAM RADJOFONICZNY. NIEDZIELA 27 KWIETNIA.

9,30—10,10: **Poznań.** Uroczyste otwarcie Targów Poznańskich.
10,15—11,45: **Poznań.** Transmisja nabożeństwa z katedry poznańskiej.
12,10: **Warszawa.** Poranek symfoniczny z Filharmonji Warszawskiej.
17,40: **Warszawa.** Koncert reprezentacyjny orkiestry Policji Państw.
18,45—19,40: **Poznań.** Koncert popołudniowy.
20,00: **Warszawa.** Recital fortepianowy Artura Hermelina.
20,00—22,00: **Poznań.** Jubileuszowa akademja radjowa Tow. Cz. Lud. ku uczczeniu 50-lecia oświaty polskiej na ziemiach zachodnich.
21,00: **Warszawa.** Koncert popularny orkiestry Polskiego Radja.

PONIEDZIAŁEK, 28 KWIETNIA.

13,05—14,00: **Poznań.** Koncert gramofonowy.
15,15—15,35: **Warszawa.** Odczyt z cyklu wykładów dla maturzystów szkół średnich: „Powstanie styczniowe”, „Drugie cesarstwo”.
17,45—18,45: **Poznań.** Koncert popołudniowy orkiestry Bratniej Pomocy.
17,45—18,45: **Katowice.** Recital fortepianowy solista Rudy Firkusny.
19,20—19,45: **Poznań.** Koncert ork. mandolinistów klubu „Lira” pod batutą p. H. Schliemana.
20,30: **Warszawa.** Koncert międzynarodowy z Wiednia.
23,00—24,00: **Warszawa.** Muzyka salonowa z „Oazy”.

Komuniści chcą wyzyskać nędzę bezrobotnych.

W ręce władz bezpieczeństwa wpadły instrukcje, wydane w związku z obchodem 1 maja przez t. zw. Komintern czyli naczelny komitet wykonawczy międzynarodówki komunistycznej, w których poleca się, wystąpienia tegoroczne oprzeć przedewszystkiem na bezrobotnych. Komintern zaleca dalej pochody itd. przeprowadzić niezależnie od manifestacji socjalistów a bojowe oddziały uzbroić dla walki z policją w broń pałą. Ze względu na to, że star-

Skinol
do przefarbowania
obuwia

„Sokół” III. Zbiórka amatorów, członków orkiestry wyznaczonych do grania w Gościeradzu oraz druhów i druhny, którzy chcą również wyjechać, w niedzielę 27. bm. o godz. 14, na Placu Poznańskim, poczem nastąpi odjazd samochodem do Gościeradza.

K. S. „Brda”. Nadzwyczajne walne zebranie dziś w sobotę o godz. 20 w lokalu p. Kamińskiego (Okole).

Tow. Terminatorów. W sobotę 26. bm. spowiedź, w niedzielę wspólna komunja św. o godz. 8 u Fary, potem odbędzie się obchód wielkanocny (święconka) w Domu Czeladzi.

Tow. śpiewu „Odrodzenie”. Chór śpiewa w niedzielę 27. bm. na mszy św. o godz. 10, w kościele św. Wincentego à Paulo. Po poł. o 2-jej chór śpiewa na pogrzebie s. p. matki drh. Heisówny, na nowym cmentarzu.

Tow. ośw. „Lech”. Zebranie 28. bm. u Mellera, Plac Piastowski, o 8-jej.

Okręg Młodych Polek zakończenie kursu higienicznego dn. 28. bm. o godz. 7,30 w Domu Katolickim przy Farze.

S. M. P. „Przedświt”, oddz. młodszy. Zebranie w niedzielę 27. bm. o 2-jej. w Domu Katol. **Tow. Powst. i Woj. „Macierz”.** Zebranie zarządu i komisji budżetowej 28. bm. o godz. 19 w lokalu p. Szumińskiego, ul. Błonia.

Katol. Tow. Rob. Polsk. par. Serca Jezusa. Zebranie w niedzielę 27. bm. o godz. 4,30 po poł. w sali p. Mellera. Referat wygłosi p. insp. Modrzewski. W niedzielę 27. bm. o godz. 2 po poł. pogrzeb s. p. Wybrańskiego Kazimierza, z kaplicy nowego cmentarza. Wszystkich członków uprasza się o oddanie ostatniej przysługi.

K. S. „Ruch”. Schadzka 26. bm. o godz. 8 w restauracji p. Jaśniewskiej, ul. Poznańska 20. Komplet I dr. konieczny. W niedzielę wyjazd.

Tow. Uczniów Kupieckich. W niedzielę, 27. bm. wycieczka. Zbiórka o godz. 2 po poł. przy Ekspedycji Towarowej. Sympatycy i goście mile widziani.

Bank Polski płacił w dniu 26. 4. 30 za:

dolary amerykańskie	8,84 1/4—8,85 1/2
funtów szterlingów	43,20 1/2
franki szwajcarskie	172,23
franki francuskie	34,84 1/2
marki niemieckie	212,15
guldeny gdańskie	172,77
szylingi austriackie	125,25
liry włoskie	46,56 1/2
korona czeska	26,31 3/4

Giełda warszawska

dnia 25 kwietnia 1930.
Papieru Państwowe i obligacje

4-proc. poz. inwest.	121,25	121,00	000,00
5-proc. poz. premj. dol.	074,25	000,00	000,00
5-proc. poz. konw.	000,00	055,00	000,00
10-proc. poz. kol.	101,75	000,00	000,00

Akcje w złotych:

Bank Handlowy	000,00—118,00
Bank Polski	175,50—174,00
Bank Zachodni	000,00—080,00
W. T. F. Cukru	30,50—00,00
W. T. Węgla	047,50—000,00
Cegielski	00,00—47,00
Lilpop	00,00—25,00
Modrzejów	00,00—09,25
Ostrowieckie Zakłady	66,00—00,00
Starachowice	00,00—18,75

Stan wody na Wiśle dnia 26/IV br.:

Kraków 2,52; Zawichost 1,26; Warszawa 1,31; Płock 1,14; Toruń 1,31; Fordon 1,88; Chełmno 1,28; Grudziądz 1,74; Korzeniewo 1,77; Piętko 1,10; Tczew 1,02; Einlage 2,20; Schievenhorst 2,36.

Nr. 66.

Arytmografil.

1 2 3 4 3 wejść gwałtem lub wyjść zabrania;
1 3 2 4 3 zaś służy nam do pisanja;
1 3 4 3 2 dokuca, gdy chłód i ślota;
1 3 2 3 4 wskazuje zawartość złota.

Nr. 67.

Szarada.

Ogromem wód przeraża
Podróżnych i żeglarza;

Dla Sportowców!

Składnica Sportowa Bydgoszcz ul. Sienkiewicza 9, telefon 790, poleca: Rakiety tenisowe, piłki Slazengera po 4,50, Dunlopa 4,00, zeszloroczne 2,50; siatki tenisowe 52,00; piłki nożne meczówki międzynarodowe 21,00; dętki 2,50; buty futbolowe 28,00; nakolanniki 8,00; koszulki piłkarskie 5,50; oszczepy 11—18,00; dyski 2 kg. 18,00; koleczki 23,50; spodenki 3—4,80; piłki latające 14,50; siatki do latającej 15,00; koszykówki 18,50; krokiety 6-cio osobowe 23,00; szable 12,50; pantofle gimnastyczne 3,30—5,00; szarawary dla pań 5,00—6,00; pasy korkowe ratown. 10—13,00; trykoty wiosłarskie 6,40; bogaty wybór dyplomów. Urządzamy fachowo sale gimnastyczne, ogrody Jordanowskie, korty tenisowe. Dostarczamy łodzie wycieczkowe i spacerowe. Ceny stałe Na prowincję wysyłamy za pobraniem pocztowym. Chętnie stajemy do wszelkich konkursowych ofert. Rabatu udzielamy tylko przy większych zamówieniach. Jesteśmy dostawcami szkół, wojska, Komitetów W. F. i P. W., w Poznaniu i na Pomorzu. Sprzedajemy tylko za gotówkę. **Cennik nasz jest najkorzystniejszy w Poznaniu i na Pomorzu.**

Kino PAW Passe-partout i bi-
lety wolnego wstę-
pu dziś i jutro
w niedzielę od godz. 4.
nieważne.

Wielka
tragedja
pod tyt. „Głos z za świata”
z udziałem najgenialniejszego
w świecie aktora charaktery-
stycznego
Lon Chaney'a
Olesiem Olesławskim
na czele. Śmiech! Humor! Werwall!

Na scenie gościnne występy nowozaangażowa-
nych artystów scen warszawskich z dobrze zna-
nym Bydgoszcz-
czy Olesiem Olesławskim
na czele. Śmiech! Humor! Werwall!

W niedzielę o g. 2,30 na ogólne żądanie
będzie grany
Truciciel z Conradem Veldtem
po cenach popularnych dot 50 gr. balkon 1 zł.
Oprócz tego komedjyka.

WINIAKI WINKELHAUSEN RUMY LIKIERY ZAKŁADY PRZEMYSŁOWE WINKELHAUSEN T.A. STAROGARD-POMORZE ZAŁ. 1846 ARAKI

Nagrodzone na P. w. k. Państwowym Złotym Medalem.

37889

KRONIKA BYDGOSKA.

— **Do zakładu tresury psów** W niedzielę 27 bm. p. Buda, właściciel zakładu tresury psów na Wilczaku, urządza w godzinach popołudniowych zabawę dla dzieci i młodzieży dorosłej, jak: strzelanie z wiatrówek, jazda na osiołku lub na wózku, ciągnięciem przez psy itp. Poza to można zwiedzać zakład, w którym znajdują się rasowe małpki i zwierzęta różnego gatunku. Dla gości urządzony będzie koncert. Wszyscy zatem wybrać się w niedzielę winni z wizytą do p. Budy, który serdecznie zaprasza obywatelstwo naszego miasta do siebie. Szczegóły w ogłoszeniu.

— **Oryginalny amerykański zespół Sienkiewicza powraca do Ameryki.** W najbliższych dniach wyjeżdża do Stanów Zjednoczonych nasz rodak p. Antoni Sienkiewicz, który przez pewien czas występował ze swym zespołem w kawiarni Savoy. Przybył on do Polski w 1928 roku, udając się wprost do Poznania, gdzie w największej restauracji na terenie Powszechnych Wystaw Krajowych w Dworze Huggera przez cały czas trwania wystawy z wielkim powodzeniem koncertował ze swym zespołem, liczącym 9 osób. Później występował w najwytworniejszym lokalu Poznania „Palais Royal” i w Savoy w Bydgoszczy. Otrzymując wspaniałe engagement do Nowego Jorku do jednego z największych „danse hall’ów” opuszczając p. Sienkiewicz Polskę i powraca znowu do Ameryki. Kochając swoją ojczyznę p. Sienkiewicz ma zamiar później znowu powrócić do Polski.

— **Pijacy i awanturnicy.** Za pijaństwo i awantury policja aresztowała w nocy z 24 na 25 bm. niejakiego Józefa P., zamieszkałego przy ul. Sienkiewicza.

Również za awantury w pijanym stanie aresztowany został w nocy z 23 na 24 bm. Franciszek Z.

— **Porzuczone przez złodzieja rzeczy.** W nocy z 25 na 26 bm. patrolujący policjant zauważył na ul. Nowodworskiej jakiegoś osobnika dzwigającego na plecach tłumok. Ponieważ osobnik swoim zachowaniem się wzbudził w policjancie podejrzenia, przeto udał się on krok w krok za osobnikiem, aby go w odpowiedniej chwili ująć. Osobnik jednak na widok zbliżającego się policjanta, porzucił nagle tłumok i zbiegł, znikając wśród ciemności policjantowi z oczu.

Po rozpakowaniu tłumoka w komisariacie policji znaleziono w nim różne rzeczy, jak: kapę czerwoną w kwiaty na łóżko, pierzynę bez powłoki, dwa czerwone w pasy rolony, jeden rolis złoty, dwa niebieskie, trzy pary firan do okien, koldrę watawaną i różne inne drobne rzeczy.

Ponieważ dotychczas nikt podobnej kradzieży nie zgłosił, przeto policja wzywa poszkodowanych, aby zgłaszali się w komisariacie II przy ulicy Dąbrowskiego 14, celem rozpoznania i odebrania swej własności.

— **Kradzież kur.** W nocy z 24 na 25 bm. nieznanymi sprawcami wzięto się do kurnika p. Woźniaka Franciszka, ogrodnika w Szkole Podchorążych, zamieszkałego w zabudowaniach Szkoły, i skradli 7 kur.

ZABAWY.

— **Wieczorek twarzyski.** Dziś w sobotę Akademickie Koło Bydgoszczan urządza towarzyski wieczorek z tańcami „Pod Orłem”. Dotychczas urządzane bale mają swoją ustaloną opinię. To też — jak fama głosi — cała elita wyznaczyła sobie rendez-vous „Pod Orłem”. Początek o godz. 20.

— **Wieczór humoru i śmiechu** urządza S. M. P. „Zorza” przy parafii Naj. Serca Jezusowego w Bydgoszczy, w sali „Pod Lwem” przy ul. Marszałka Focha w niedzielę 27 bm. o godz. 7 wieczorem. Program bardzo urozmaicony. W przerwach koncertować będzie własna muzyka. Dla dzieci przedstawienie po południu o godz. 4-tej. Ceny miejsc od 20 gr do 1,50 zł.

— **„Wieczór kwitnącej wiśni”.** W ostatniej chwili przypominamy zaproszonym gościom i członkiniom o dzisiejszej zabawie w salach kasyna oficerskiego 62 p. p. przy ul. Marszałka Focha 78, p. t. „Wieczór kwitnącej wiśni”. Komitet przygotowuje wiele niespodzianek, to też pierwsza ta wiosenna zabawa w Bydgosz-

czy przyciągnie niewątpliwie dużo doborowej publiczności.

— **Tow. Gimn. „Sokół” Bielawy.** W niedzielę, dnia 27 bm. urządza się zabawę wiosenną w sali p. Ferency, ul. Senatorska 76. W programie przedstawienie amatorskie dwóch komedii: „Miłostki ułańskie” i „Spóźniony tancerz” i moc niespodzianek. Szanowne obywatelstwo zapraszają serdecznie Sokoli.

ZE SPORTU.

— **Zawody bokserskie o mistrzostwo miasta.** Czwierćfinały (przedboje) odbędą się w niedzielę dnia 27 bm. począwszy od godz. 12 w sali gimnastycznej przy ul. Konarskiego. Zgłoszenia wpłynęły od następujących klubów: Klub Sportowy „Amator” — 3 zawodników; K. S. „Astorja” — 4 zawodników; T. G. „Sokół” — 6 zawodników; K. S. „Polonia” — 12 zawodników. Zawodników wzywa się do punktualnego stawienia się.

I. K. S. „Polonia” — I. O. P. N. „Gwiazda”.
W dniu 27. bm. z okazji 10-lecia rozegrają powyższe kluby mecz towarzyski na boisku im. Światły przy ul. Nakielskiej. Początek o godzinie 15. Zawody niniejsze zapowiadają się interesująco. Przedmecz o godz. 13 I. O. P. N. „Naprzód” — II. O. P. N. „Gwiazda”.

10-lecie O. P. N. „Gwiazda”.

W dniu 27 bm. obchodzi oddział piłki nożnej swój jubileuszowy dzień połączony następującym programem:

W niedzielę, dnia 27. bm. godz. 7: msza św. z wspólną komunją św. w kościele św. Trójcy. Godz. 8.30: zbiórka zawodników i członków S. M. P. na boisku im. Światły przy ul. Nakiel-

skiej. Godz. 9: zawody lekkoatletyczne. Godzina 13 i 15: zawody w piłkę nożną.

Zebrań uroczystościowe oraz wieczornica odbędą się o godz. 19 w Domu Katolickim, ul. Miedza 2. Na powyższą imprezę o liczny udział prosi Zarząd.

Poświęcenie fabryki nici i twystu „Syrena”.

W Wielką Sobotę odbyło się poświęcenie nowo utworzonej fabryki nici i twystu „Syrena” położonej w Bydgoszczy przy ul. Promenada nr. 5. Aktu poświęcenia dokonał ks. Gieszczykiewicz z parafii św. Wincentego a Paulo. Następnie pp. Hermelowie podejmowali skromnym śniadaniem licznie przybyłych gości ze sfer kupiectwa i prasy, którzy po zapoznaniu się z urządzeniem fabryki składali gospodarzom serdeczne życzenia.

Redakcja od siebie życzy powodzenia tak pożytecznej placówce, której brak dał się dotkliwie odczuwać naszemu kupiectwu, zmuszając je — samemu do korzystania z usług firm żydowskich.

Wypadki przy pracy.

W warsztacie zakładu elektrycznego inż. Ziętaka, 19-letni monter Tadeusz Ratajczak, będąc zajęty naprawą lampy śrubociągami, doznał zranienia prawej ręki.

W fabryce maszyn F. Eberhardta, 18-letni robotnik Stefan Prędko, będąc zajęty przy na-

wianiu rdzenia, skutkiem usunięcia się wrzeczona doznał zgniecenia stawu u palca lewej ręki.

W stolarni Jana Kuzińskiego, przy ulicy Grudziądzkiej, 27-letni niekwalifikowany robotnik maszynowy Władysław Michalski, będąc zajęty przy maszynie do obróbki drzewa, uległ urwaniu końców dwóch palcy u lewej ręki.

W domu przeładunkowym Lloyd Bydgoskiego, 32-letni robotnik Stanisław Przybyła, niosąc worek cukru po bali na stapel, spadł z dwumetrowej wysokości, doznając potłuczenia lewego boku i prawego uda.

W zjednoczonych Cegielniach Parowych inż. A. Krzywca i Ska, 19-letni robotnik Leon Cywiński, przenosząc cegłę do suszarni, dostał się nogą pod koła wózka, doznając przytem zgniecenia lewej stopy.

Dalsze oszczędności na kolejach państwowych.

Warszawa, 26. 4. (Tel. wł.) Minister komunikacji Kühn wydał nowy okólnik do prezesów dyrekcji kolejowych, w których podkreśla konieczność redukcji wydatków na kolejach. W tym ostatnim okólniku przypomina nie tylko wszystkie oszczędnościowe zarządzenia, wydane poprzednio, ale **poleca ograniczyć ruch pociągów towarowych, jak i również osobowych.** Wyraża przytem nadzieję, że zastosowanie oszczędności wyrazi się tem, iż poszczególne dyrekcje nie wyszukają całkowicie przyznanych im kredytów na pierwszy miesiąc obecnego roku budżetowego.

Otwarcie ruchu na granicy litewskiej.

(PAT). Ze Świącian donoszą, że na strażnicy Lyngmiany toczyły się ostatnio rozmowy z przedstawicielami władz powiatu uciańskiego Litwy Kowieńskiej w sprawie wykonania tymczasowego układu o małym ruchu granicznym. W razie wątpliwości w sprawie uzgodnienia, strona litewska ma o tem zakomunikować staroście święciańskiemu w ciągu dwóch tygodni. Dotychczas starostwo wydało obywatelom polskim 689 przepustek rolnych.

HUMOR I SATYRA.

To nie przesada!

— Powiedz mi, żonusi, jak długo nosiłaś żalobę, gdybym ja umarł?

— Przez całe życie ubierałam się czarno!

— No, to chyba przesada!..

— Co? Myślisz może, że mi w czarnym nie do twarzy?

Bohater.

Podczas przedstawienia w cyrku pogromczyń zwierząt podaje tygrysowi do paszczy kawałek cukru. Głos z publiczności:

Wielka sztuka! Ja to samo potrafię.

— Pyszałek! Błagier!.. — rozlegają się wkoło głosy...

— Ja też potrafię, zjeść kawałek cukru!

— wyjaśnia spokojnie bohater.

Słuszny powód.

Wujaszek ze wsi odwiedził krewnych w mieście i na odjeździe przyrzekł im, że, zaraz po powrocie przyśle im gęs. Ale tygodnie mijały, a gęs nie nadchodziła. Krewni nie upominali się. Gdy jednak wujaszek w pół roku później znowu zawitał do nich, nie powstrzymali się od pytania:

— A jakże tam z gęsią?

— Z gęsią? Czyż wam o tem nie pisałem?

— Nie!

— Ach! zapominałem zupełnie napisać wam! Wyobraźcie sobie, że wyzdrowiała!..

To zależy...

— Panie mecenasie, podejmuje się pan więc mojej obrony?

— Tak, ale co za to dostanę?

— Jeśli ja coś dostanę, pan nic nie dostanie, a jeśli ja nic nie dostanę, pan coś dostanie.

Nowa koalicja rządowa w Gdańsku

Grupy centrowe Volkstagu połączyły się w t. zw. zjednoczenie pracy.

Gdańsk, 25. 4. (PAT). Wczoraj odbyło się wspólne posiedzenie czterech stronnictw grupy środka sejmu gdańskiego w sprawie utworzenia zjednoczenia pracy, opartej na wspólnym programie. Powstanie tej organizacji ma na celu usunięcie trudności, na jakie napotyka senat Wolnego Miasta.

W sprawie tej doszło obecnie do ostatecznego porozumienia i utworzenia takiego zjednoczenia, w którego skład

wchodzić będą **narodowi liberali, niemiecko-gdańskie stronnictwo ludowe, liberali niemieccy i grupa urzędnicza.** Zjednoczenie to liczyć będzie 20 członków. Wobec tego nowa koalicja, na której oprzeć się będzie musiał nowo wybrany senat gdański, składać się będzie z trzech większych stronnictw, tj. **nacjonalistów niemieckich, niemiecko-katolickiego centrum i nowo utworzonego zjednoczenia pracy.**

Również Sowiety protestują przeciwko podwyżce ceł niemieckich.

Berlin, 25. 4. (PAT). Oficjalny organ sowieckiego przedstawicielstwa handlowego w Berlinie ogłosił **ostrą protest przeciwko niemieckiej polityce celnej, a zwłaszcza przeciwko stosowaniu przez rząd niemiecki systemu ceł ruchomych.** System ten, jak oświadcza organ sowiecki, wprowadza chaos w stosunki gospodarcze między Sowiety a Niemcy.

Polemizując z wywodami organu przedstawicielstwa handlowego, „Deutsche Tagesztg.” oświadcza, że dotychczasowe transakcje handlowe z Rosją sowiecką okazały się tak **ryzykowne dla strony niemieckiej, iż protest moskiewski uważać można za zwykłą próbę wymuszenia, do której Niemcy nie mogą przywiązywać większej wagi.**

Na gapę z Warszawy do Paryża.

Berlin, 25. 4. (PAT). Na jednym z dworców kolejowych w Berlinie policja aresztowała 20-letniego obywatela polskiego Stanisława Lupinę, który ukrywszy się na **podwoziu ekspresu paryskiego,** przyjechał do Berlina. Lupina zeznał, że przed trzema tygodniami w poszukiwaniu pracy wyjechał do Paryża w ten sam sposób, ukrywając się na

podwoziu wagonu ekspresu linii Warszawa—Paryż. Wówczas udało mu się przebyć całą drogę do Paryża niespostrzeżenie, **w Paryżu jednak nie znalazł zajęcia, a nie mając pieniędzy na opłacenie biletu, zdecydował się wrócić tą samą drogą do kraju, którą przyjechał z Warszawy do Paryża.**

„Obniżenie zarobków na Pomorzu konieczne”.

Takie zdanie wyraziło wczorajsze plenarne zebranie Centralnego Związku Pracodawców Ziemi Północno-Zachodnich.

Grudziądz, 25. IV. 1930 r.

Dzisiaj odbyło się w mieście naszym nadzwyczajne walne zebranie Centralnego Związku Pracodawców Ziemi Północno-Zachodnich, poświęcone omówieniu położenia w przemyśle pomorsko-nadnoteckim.

Po zapoznaniu się z stanowiskiem związków robotniczych jak i z sprawozdaniem kierownictwa Związku z konferencji, odby-

tych z władzami centralnymi, zebranie uznało **absolutną konieczność podtrzymania uchwały z 25. III. br., zalecającej obniżenie płac o 10%.** Z uzasadnieniem tej uchwały zaznajomiono prasę na osobnej konferencji, odbytej tuż po zebraniu.

Obszerne i szczegółowe sprawozdanie z tej konferencji podamy ze względu na wagę tego zagadnienia w następnym numerze.

KINO „NOWOŚCI”
ulica Mostowa nr. 5. — Telefon nr. 386.
Pocz. o g. 7 19, w niedzielę o godz. 8,20, i 9,10.
Dzień wielka premiera!

Potężne arcydzieło filmowe p. t.

Prokurator oskarża
(Niewinny przestępca)

Fascynujący dramat, cenny dla wielkiej miłośnicy i poświęcenia
Główną rolę prokuratora kreuje niezrównany tryglik
BERNARD GÖTZKE
Oskarżenie! Sad! Prokurator obrońca!
ANDRÉ LAFAYETTE

Dziele proce-u! Zabójstwo farsa 6 aktowa p. t.
Oskarżenie! Sad! Prokurator obrońca!
Nadprogram: najwesejsza farsa 6 aktowa p. t.
„Milionowy spadek”
Całość 16 olbrzymich akt.

Ważna wiadomość dla hodowców trzody chlewnej!

„PROVENEINE”

Odżywka witaminowa Sandersa

znana chlubnie na całym świecie, znajduje się już w sprzedaży w Polsce!

„PROVENEINE”

jest odżywką witaminową, niezbędną dla zdrowego wychowu i szybkiego tuczenia świń.

WITAMINY

są czynnikiem koniecznym dla należytego rozwoju każdego żywego stworzenia. Brak witamin w pokarmach jest wyrokiem śmierci, pokarm ubogi w witaminy powoduje zanik sił i choroby. Normalna pasza, zadawana trzodzie chlewnej zawiera bardzo mało witamin. Dlatego konieczne jest dodawanie „Provendeine”, ażeby TANIM kosztem i w ciągu krótkiego czasu dojść do dobrych rezultatów w hodowli.

„Provendeine” zawiera bardzo dużo witamin, gdyż jest w fabrykach Sandersa specjalnie naświetlana promieniami ultra fioletowemi.

Jak skutkuje „Provendeine”? „Provendeine” natychmiast powiększa apetyt nierogacizny, ułatwia i reguluje trawienie zwykłej paszy. Nierogacizna niezmiernie szybko przybiera na wadze. Cały szkielet świni zostaje silnie wzmocniony, a specjalnie nogi stają się silne, gdyż „Provendeine” zapobiega rachityzmowi i chorobom kości. Nawet świni słabe, pozbawione apetytu szybko wracają do zdrowia i sił. „Provendeine” nie wymaga zmiany paszy i jest dodawana w drobnej ilości do normalnej karmy świni. Rezultaty są widoczne **już po kilku dniach.**

2 miesiące oszczędności na hodowli

Posiadamy wiele listów dziękczynnych od hodowców jak na przykład:

O DZIWO!

No. 198. P. A. Głodziński, Rudniki, pisze 13 grudnia 1929: W dniu 8 b. m. kupiłem paczkę „Provendeine” chcąc się przekonać o jej wartości i, o dziwo, mogę Sz. Firmie donieść, iż w czwartym dniu przy bardzo małej dawce zauważyłem dobry postęp, gdyż prosiaki jakoś dziwnie szybko zaczęły podraść. —

150 Kg.!

No. 223. P. J. Sychowicz, Mińsk Mazowiecki, pisze 21 lutego 1930: Dziękuję za tak skuteczny środek dla hodowli świń, jak „Provendeine”. Hoduję 2 prosiaki i mój sąsiad również 2 tego samego legu, lecz on nie dawał „Provendeine”. Okazało się po 6 miesiącach, że moje świnki ważyły po 150 kg., a mego sąsiada połowę tej wagi, w co wiele osób wierzyć nie chciało. —

ZNAKOMITY SKUTEK!

No. 308. P. W. Klementowska z Szynkarzyny pisze 18-go marca b. r.: Proszę o jak najszybsze wysłanie paczki „Provendeine”. Zaznaczam przytem, że próbka, którą miałam, odniosła znakomity skutek przy karmieniu świnki. —

Gwarancja: Kup jeszcze dziś „Provendeine”, która znajduje się w sprzedaży w Spółdzielniach Rolniczych, sklepach kolonialnych, drogerjach, handlach nasion i t. p. — —

Cena pudełka, zawierającego około 1½ kg. wystarczającego na 2 miesiące wynosi **zł 9,50**

Sposób użycia podany jest na każdym pudełku.

Jeżeli po zużyciu części pudełka, osiągnięte rezultaty będą niezadawalające zobowiązujemy się zwrócić należność za całe pudełko, o ile otrzymamy niezużytych część „Provendeine” wraz z pudełkiem.

„PROVENEINE” sprzedawane jest tylko w pudełkach.

Wyłączne przedstawicielstwo na Polskę firmy Louis Sanders, Bruksela

POLSKIE TOWARZYSTWO „PROVENEINE”

Sp. z o. o.

Warszawa, Towarowa 33, tel. 257-31.

UWAGA: O ile najbliższy sklep nie posiada „Provendeine” prosimy się zwrócić bezpośrednio do nas. Wysyłkę uskutecznią się za zaliczeniem pocztowem, doliczając koszt opakowania i przesyłki.

+

W środę, dnia 23 kwietnia br. o godz. 18-tej zasnął w Bogu, opatrzony Sakramentami św., po krótkich lecz ciężkich cierpieniach mój najdroższy mąż, nasz kochany ojciec i dziadek 6. p.

Kazimierz Wybrański

emeryt kolejowy
przeżywszy lat 71, o czym donosi w ciężkim smutku pogrążona
Żona, dzieci i rodzina.

Bydgoszcz, dnia 26 kwietnia 1930 r.

Pogrzeb odbędzie się w niedzielę, dnia 27 kwietnia o godzinie 14-tej z kaplicy nowego cmentarza katolickiego w Bydgoszczy. (10546)

†

S. p.

Eugenjusz Korbut

gen. broni b. armji rosyjskiej, b. kier. Komitetu Polsko-Amerykańskiego opieki nad dziećmi w Lubomlu.

Po długich i ciężkich cierpieniach zasnął w Bogu 24 kwietnia przeżywszy lat 81.

Pogrzeb z kaplicy garnizonowej (ul. 3 Maja obok b. szpitala wojskowego) odbędzie się dnia 27 kwietnia 30 r. po egzekwacjach, które się rozpoczną o godz. 12³⁰. (6072)

Rodzina i Zarząd Stowarzyszenia Oficerów przeniesionych w stan spoczynku.

†

W dniu 24 bm. zasnął w Bogu po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzony kilkakrotnie Sakramentami św. nasz jedyny drogi syn, brat, wuj i szwagier śp.

Henryk Tempski

drogerzysta
przeżywszy lat 26, o czym donosi pogrążona w smutku
Rodzina.

Eksportacja odbędzie się w poniedziałek, dnia 28 bm. o godz. 9-ej do kościoła parafjalnego w Łobzenicy, poczem nastąpi złożenie zwłok na nowym cmentarzu.

Osobnych zawiadomień nie wysyła się. (10544)

Nagrobki

we wielkim wyborze — z kamieni naturalnych i sztucznych po cenach nisko kalkulowanych. Celem zmniejszenia wielkiego zapasu, ceny do 15-go kwietnia znacznie niższe.

MARMUR — POSADZKI „TERRAZZO” — STOPNIE

Specjalność: sztuczny granit. Równocześnie poleca się garnitury na umywalki z sztucznego marmuru w pierwszorzędnym wykonaniu.

Zał. 1905 **J. Job, Bydgoszcz** Telef. 476
Wystawa: ul. Dworcowa 48. Fabryka: ul. Rejtana 7.

Przetarg przymusowy.

W dniu 28. 4. 1930 sprzedam najwięcej dajacemu za natychmiastową zapłatą: przy ul. Poznańskiej 5 o godz. 9: umywalkę, leżankę, kanapę, komodę z lustrem, obraz oraz większą ilość art. żywn. jak: pomidory, sardynki, cykorję, pudng itp. o godz. 13 w Łochowie u p. Dondaja **żrebaka.**

10632) Stężycki, kom. sąd. z p. w Bydgoszczy.

Sprzedaż przymusowa.

W poniedziałek, dnia 28 bm. o godzinie 15 sprzedam przy ul. Libelta 11 (w mieszkaniu p. Wittstoka) przez licytację najwięcej dajacemu za gotówkę: **kanapę pluszową, lustro duże i bieliźniarkę.** (10624)

Kozłowski, komornik sądowy w Bydgoszczy.

Sprzedaż przymusowa.

W poniedziałek, dnia 28 bm. o godz. 9-tej przed południem sprzedam w Jastrzębiu u p. Zarzewskiego przez licytację najwięcej dajacemu za gotówkę: **szafę, komodę i umywalkę.**

Następnie o godz. 10-tej w Borzenkowie u pana Alichniewicza **krowę.** (10623)

Kozłowski, kom. sądowy w Bydgoszczy.

Sprzedaż drewna.

Nadleśnictwo Państwowe Różanna powiat bydgoski
sprzeda w drodze licytacji w dniu 8 maja 1930 r. o godz. 10 przedpoł. w lokalu p. Nowaka w Koronowie **drewno użytkowe i opałowe** z wszystkich leśnictw Nadleśnictwa Różanna w miarę posiadanych zapasów.

Plaćć należy w dniu licytacji. (10646)

Nadleśniczy Państwowy.

Postępowanie upadłościowe.

Co do majątku Romana Wiesego rolnika w Skoecze pow. Szubin wdraża się z dniem dzisiejszym to jest z dniem 1. 4. 1930 r. o godz. 11-ej przed poł. postępowanie upadłościowe. Zarządca masy upadłościowej mianuje się p. **Józefa Kozłowskiego kupca w Keyni** pow. Szubin. Wierzytelności należy zgłaszać w Sądzie najpóźniej do dnia 16. 5. 1930 r. Do powzięcia uchwały, czy mianowany zarządca masy ma pozostać, ewentualnie celem wyboru nowego zarządcy, dalej celem ustanowienia wydziału wierzyteli, a także celem powzięcia uchwały co do kwestyj, wymienionych w § 172 ustawy o upadłościach, wyznacza się w niżej wymienionym Sądzie termin na dzień **1 maja 1930 r.** o godz. 11-ej przed południem, zaś celem zbadania zgłoszonych wierzytelności na dzień **13. 8. 1930 r.** o godz. 11-ej przed południem. Wszystkim, którzy posiadają jakiegokolwiek rzeczy, należące do masy upadłościowej, lub którzy tej masy są cokolwiek dłużni, zakazuje się owe rzeczy wydawać dłużnikowi upadłemu względnie uiszczać się z długu, a nadto poleca się im, aby najpóźniej do dnia **30 kwietnia 1930 r.**, donieśli zarządcy masy o posiadaniu takich rzeczy i o tem, czy przysługują im jakie wierzytelności, i o powodu których mieliby prawo żądać odrębnego zaspokojenia z owych rzeczy. (10617)

Sąd Powiatowy w Keyni.

Mechaniczna stolarnia Józef Eken i Syn

Bydgoszcz, Ślaska 3

wykonuje wszelkie prace w zakresie stolarstwa. **Specjalność: pokoje stołowe i męskie** w pierwszorzędnym wykonaniu. (10628)

Przyjmujemy wszelkie obróbki drzewa.

Motocykle najszybsze

10620 dla sportowca

najpewniejsze dla jeźdźców zawodowych, łączą w sobie najwyższą szybkość, bezprzeczną pewność, z największą oszczędnością w użyciu.

Generalne Przedstawicielstwo na Polskę i Wolne M. Gdańsk

MOTOR - DOM - IMPORTOWY

GDAŃSK, SAMMTGASSE 7

Prosimy żądać katalogu wprost od nas lub od naszego przedstawiciela.

Dziennie 2 razy świeże

szparagi i rabarber

poleca **ROBERT BÖHME**

T. z o. p.
Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 57
Telefon 42. (10626)

Większy skład

z dobrimi osobnemi ubikacjami w dobrym położeniu przy Starym Rynku natychmiast do oddania. Oferty do Dzien. Bydg. pod „M. J. G.” (10621)

skład

spożywczy, przyległe 2 pokoje w centrum Bydgoszczy wydzierżawie, także na inną branżę. Zgł. pod „Korzystnie” do Dz. Bydg. 10644

Okazja!

Skład kolonialny - delikat. z śpiczlerzem i 4 pokojem wolnym mieszkaniem w stolicy województwa na sprzedaż. Założony 1908. Obrót roczny 250 tys. zapewniony. Poważni reflektanci z kapitałem 30 000 zł (wł. za towar) zechcą się zgłosić pod „235” do filji Dz. Bydg. Toruń. 10612

Czy znasz

Tobi KAWA

Spróbuj!
Jest bardzo wydatna i dobra w smaku

Poważna firma górnośląska z branży technicznej poszukuje

przedstawicieli

na poszczególne okręgi, ustosunkowanych wśród władz rządowych i samorządowych i obznajmionych dokładnie z terenem dla dokonywania objazdów. Zgłoszenia do „Par” Katowice, Dyrekcyjna 10 pod „Technika”. (10619)

Powiatowa Kasa Chorych w Starogardzie

poszukuje zaraz lub od 1. 5. br. dla swego ośrodka zdrowia w Lubichowie pow. Starogard jedną **higjenistkę** wzgl. sanitariuszkę

Wynagrodzenie według umowy.

Podania z odpisem świadectw i życiorysem wnieść jedynie do **Powiatowej Kasy Chorych w Starogardzie.** (10614)

Powiatowa Kasa Chorych.

Czytajcie „Dziennik Bydgoski”!

Przedsiębiorstwo państwowe zagraniczne odda wyłączne zastępstwo

na poszczególne województwa dla sprzedaży monopolowego artykułu reflektantom z kapitałem zł 20.000. Miesięczny dochód około zł 2000—3000. Of. pod „Bez ryzyka” nadsyłać do Biura Ogłoszeń P. A. P. Warszawa, Boduena 2. (10657)

Zainteresowanym podaję do wiadomości, iż firmy **Czesław Kamiński, Bydgoszcz, Krasińskiego 13** nie znam i nie mam nic wspólnego. (10658)

Czesław Kamiński, Bydgoszcz, Kwiatowa 1

Tennisistom

którzy nie należą do klubów poleca się **korty przy śluźnie kwiatowej.** Wydzierżawienie na cały sezon oraz godzinami. Ceny niskie. Wiadomość **M. Paul, Filarecka 3, Wzgórze Dąbrowskiego** od godz. 9—12 i od 5—7, od 1 maja na kortach. (10659)

Wytwórnia rowerów „Juwel”

poleca rowery solidnego wykonania, masywne, gwarantowane na 10 centnarów nośności. Wielki wybór. **BYDGOSZCZ, Grunwaldzka 144.**

Ofiaruję do natychmiastowej dostawy

SERADELE

siewną, czyszczoną, w partjach wagonowych i drobnicowych.

Zefiryn Rzymkowski

Ziemioplody
Bydgoszcz, ul. Dr Emilia Warmińskiego 15
Telefon 1793 i 1787. (10639)

SILV-OZON-MOTOR

był prawdziwy
IDEALNA KAPIEL
KOSODRZEWINOWA.

OBROBYT!!

LOS Y

1 kl. 21. Loterii Państw. są już u nas do nabycia.

Nieoywała okazja do wzbogacenia się.

Główna wygrana zł. 750.000
Ogólna suma wygranych **zł. 32.000.000**

Szanse kolosalne, bo połowa wygranych i dwie premje. Ryzyko minimalne, cena niezmiennona:

1/4 zł. 10 — 1/2 zł. 20 — 3/4 zł. 30 — 1/1 zł. 40

Uścześnieśliwiliśmy już tysiące, tysiące rodzin.

Zł. 400.000 premja 19-ej Loterii Państwowej padła u nas.

Zł. 350.000 główna wygrana 20 Loterii Państw. również padła u nas.

Z kupnem u nas losu radzimy nie zwlekać, gdyż w kolekturze naszej pozostała już niewielka ilość losów.

Jedyna największa, najstarsza i prawdziwie najszcześniejsza kolektura w Polsce

E. Lichtenstein i Ska

Warszawa 8, Marszałkowska 146.
Konto PKO. 9374. Firma egz. od 1833 r.

Łaskawe listowne zamówienia załatwiamy odwrotną pocztą, wysyłając losy i czek na PKO. dla opłacenia przypadającej należności. (10428)

Młodsza pomocnicza **sila buchalteryjna** poszukuje 10616

dozorcę łakowego dla większej fabryki natychmiast potrzebna. Zgłoszenia piśmienne pod „T. G.” do admin. Dzien. Bydg. (10581)

Zgłaszać się tylko ze świadectwami do **Cukrowni.**

WYDAWNICTWO JEDYNEGO OFICJALNEGO

Przewodnika-Katalogu

Międzynarodowej Wystawy Komunikacji i Turystyki
w Poznaniu w r. 1930

powierzone zostało firmie

PAR

POLSKA AGENCJA REKLAMY FR. KRAINA

Poznań, Al. Marcinkowskiego 11 • Warszawa, ul. Bracka 17

z Oddziałami:
Bydgoszcz, ul. Dworcowa 72; Katowice, ul. Dyrekcyjna 10;
Kraków, Rynek Główny 46; Lwów, Akademicka 14;
Toruń, ul. Szeroka 46

Wartość propagandowa Przewodnika - Katalogu dla przemysłu, związanego z produkcją środków komunikacyjnych oraz dla uzdrowisk jest bardzo poważna, m. i. z następujących względów:

PRZEWODNIK i KATALOG M. W. K. T. ukażą się połączone w jeden tom, co wpłynie bardzo dodatnio na pokupność wydawnictwa wśród zwiedzających Wystawę.

PRZEWODNIK - KATALOG M. W. K. T. ukaże się w 6-ciu odrębnych wydaniach, w 6-ciu różnych językach, a mianowicie:

- a) polskim,
- b) francuskim,
- c) angielskim,
- d) czeskim,
- e) niemieckim,
- f) włoskim.

W ten sposób wzrośnie wartość propagandowa wydawnictwa szczególnie zagranicą.

PRZEWODNIK-KATALOG M. W. K. T. zawierać będzie specjalny dział p. t. „Przewodnik po uzdrowiskach”. Nadarza się tutaj zatem wyjątkowa okazja propagandy zagranicą dla naszych uzdrowisk.

Wszelkich wyjaśnień co do reklamy na łamach Przewodnika - Katalogu, udziela firma „Par”.

Dyrekcja Międzynarodowej Wystawy Komunikacji i Turystyki w Poznaniu w r. 1930

Piegi

zółte plamy, opaleniznę usuwa, białą skórę pod gwarancją aptekarza Jana Gadebuscha

„Axela” - Krem

1/2 stoika 2,50 zł, 1/4 stoika 4,50 zł, do tego mydło „Axela” 1 kaw. 1,25 zł. Do nabycia w drogerjach, składach aptecznych, perfumerjach i aptekach lub wprost w firmie. 9918

J. Gadebusch, Poznań, ul. Nowa nr. 7.

W Bydgoszczy do nabycia w następujących aptekach: Apteka pod „Aniołem”, ul. Gdańska, Apteka „pod Łabędziem” Gdańska 5, Apteka Kuzaj, ul. Długa, Apteka Piastowska, Pl. Piastowski, Apteka pod Koroną, Dworcowa 74, Apteka Rochon, ul. Niedźwiedzia, Apteka Umbreit, Okole. W drogerjach: Bogacz, Dworcowa 84, St. Różański, Gdańska 23, M. Buzalski, Okole, ul. Grunwaldzka 133, Drogerja pod Łabędziem Gdańska 5, Drogerja pod Lwem Sienkiewicza 48, J. Gluma, ul. Dworcowa 19a, H. Gundlach, Poznańska 4, W. Heydemann, Gdańska 20, R. Górski, Zbożowy Rynek 8, B. Kiedrowski, Długa 64, L. Kindermann, Dworcowa, Kopczyński, ul. Śniadeckich, H. Kaffler, ul. Gdańska 22, J. Owczarek, ul. Grunwaldzka nr. 13, K. Stark, ul. Gdańska 48, M. Walter ul. Gdańska 47, „Sawonia” ul. Długa 20, C. Schmidt ul. Śniadeckich, A. Schiefelbein Bocianowo 1. W Koronowie: Drogerja St. Kortz. Białostawie: Drogerja A. Ochocki i apteka J. Warda. W Osiu: drogerja A. Kłonecki. W Łobżenicy: apteka J. Reinholz. W Tucholu: drogerja St. Wawrzynowicz.

Wielki wybór

PIANIN

w doskonałym gatunku poleca

B. Sommerfeld

Największa w Polsce fabryka pianin
BYDGOSZCZ

ul. Śniadeckich 56 - tel. 883 i 458

Filja: GRUDZIĄDZ, ulica Groblowa 4

Dostawca Państw. Konserwatorium Muzycznego w Katowicach 29075

Jako fachowiec muzyki i znawca różnych fabrykatów stwierdzam z największym zadowoleniem, iż instrumenty fabrykatu firmy B. Sommerfeld pod względem dźwięku jak i mechaniki są pierwszorzędne i mogą takowe każdemu reflektantowi gorąco polecić.

(-) Emil Bergmann
Profesor Konserwatorium Winterfelda

TYLKO

Laktery-Emalje-Farby

marki

„SMOK”

są najlepsze i najtrwalsze
Kto „Smokiem” maluje,
Nigdy nie żałuje.

Żelazo, blachę, gwoździe,

osie i buksy do wozów
odkładnie, lemiesz
podkowy
śruby i nity (23397)

poleca po przystępnych cenach

Fa. JULJ. MUSOLFF

Tow. z ogr. poręką
ul. Gdańska 6 BYDGOSZCZ Tel. 26 i 1650

LOTERIA PAŃSTWOWA

Losy

21 Loterii Państwowej Klasowej

Główna wygrana
zł. 750.000

poza to wygrane
po zł. 350.000, 250.000, 150.000, 100.000 itd.
na ogólną sumę
zł. 32.000.000

Co drugi los wygrywa
Ciągnięcie 17 i 19 maja.

1/4 losu 10.— zł 1/2 losu 20.— zł 1/1 los 40.— zł

Kolektury moje — dzięki wyjątkowemu szczęściu — cieszą się w całej Polsce nadzwyczajnym powodzeniem.

Największa i najszcześniejsza kolektura
Juljana Langerera, Poznań

Warszawa: Dworzec Główny | Centrala: Wielka 5
Gdynia: ul. Staromiejska | Oddział: Fredry 3

Telefon 16-37.
P. K. O. 212 475.

Zamówienia załatwiamy odwrotną pocztą. 8832

Tu wyciąć:
Zamówienie.

Niniejszem zamawiam do I-ej klasy 21-ej Loterii Państwowej

1/4 Los à 10.— zł
1/2 „ à 20.— zł
1/1 „ à 40.— zł

Należność zł ..... uiszcę natychmiast po otrzymaniu losów blankietem nadawczym P. K. O. 212 475.

Imię i nazwisko: .....
Dokładny adres: .....

Poszukujemy
zdolnych zastępców i organizatorów

do sprzedaży obligacji państwowych na dogodnie spłaty, dajemy bardzo korzystne i wysokie warunki prowizyjne, ewentualnie stałą pensję.

Zgłoszenia: Bydgoszcz, 3. Maja nr. 19, parter prawo. (10521)

Uwaga! Zastępczyni i zastępcy losowi!

Wprowadziliśmy nowy system sprzedaży obligacji państwowych w grupach na raty!

Najwyższe stawki prowizyjne!

Wysyłamy do Was naszego inspektora!

Wzywamy wszystkich, którzy sprzedają obligacji premijowych i dolarowych na raty się już zajmowali jakoteż i tych, którzyby sprzedają tą zając się chcieli, by we własnym interesie zgłosili się osobiście od godziny 10-ej rano do godz. 1-ej w poł.

do p. H. Frischa

w dniu 28, 29, 30 kwietnia b. r. w BYDGOSZCZY, Hotel Wiktorja
w dniu 1, 2, 3 i 4 maja b. r. w GRUDZIĄDZU, Hotel Centralny.

Otrzymacie gwarantowaną wypłatę pełnej najwyższej prowizji ewentualnie stałą pensję i zwrot kosztów podróży! (10516)

PP. z najbliższej okolicy zgłaszający się u naszego inspektora otrzymają zwrot kosztów podróży!

Ekspedjentkę

do działu bielizny i trykotaży z dłuższą praktyką poszukujemy od 1. V. lub od zaraz. 10834

J. Pilaczyński i Ska
Bydgoszcz, Gdańska 163. (Gmach hotelu pod Oriem).

Poszukujemy

kołdziarki

rutynowane z dłuższą praktyką. Zgłoszenia osobiste przyjmuje

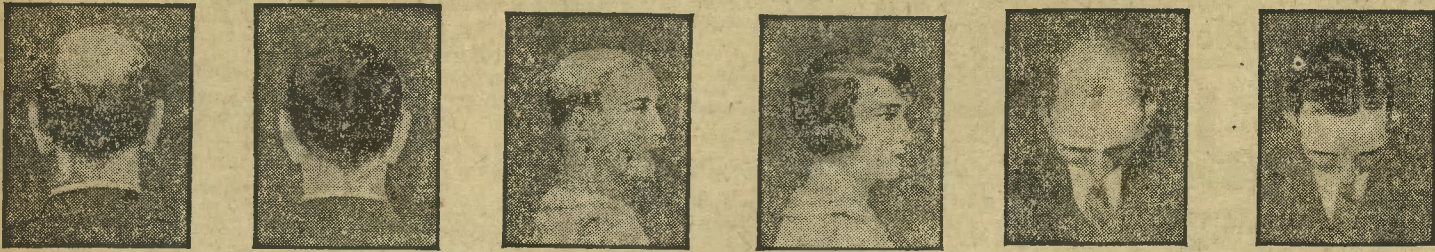
Bydgoski Dom Towarowy
ulica Gdańska 10/12 (10574)

Biuralistka

obeznana z książkowością, władająca językiem polskim i niemieckim, zaraz potrzebna. Zgłoszenia skierować do Mleczarni w Tczewie Sp. z odp. ogr. Tczew, Nowy Rynek 2/3. (10532)

Jak można przekonać?

Szumny podpis pod pięknym obrazkiem niewiele mówi, a rzadko kiedy kogo przekona o dobroci jakiegokolwiek preparatu. Powyższe ryciny demonstrują osiągnięte wyniki zabiegami Silvikrinem zastosowane przez lekarzy: **Silvikrin pomaga**. Na podstawie tego zdania apelujemy nietylko do oka, lecz także do rozumu i dlatego też prosimy przeczytać uważnie następujące wiersze.

Wypadanie włosów, łysina i materiały strukturalne włosa

200 razy powiększone

1. **Cystyna** według Hefftera jest pseudotlenkiem (materia fermentująca) o podpadającą wysoką zawartości organicznie związanej siarki. Przy paleniu włosów wytwarza osobliwy zapach.

200 razy powiększone

2. **Tyrosyna** jest według Burowa ważnym składnikiem odżywczym dla tkanki wytwarzającej włosy.

200 razy powiększone

3. **Tryptophan** jest według Hopkinsa nadzwyczaj wartościowym składnikiem w sensie biologicznym dla tworzenia komórek.

Powyższe powiększone ryciny przedstawiają materiały strukturalne włosa i stanowią poniekąd jego szkielet. Głównie z tych materiałów wytwarzają cebulki włosowe nasze uwłosienie.

Ciekawe własności Cystyny (rycina 1) stały się objektem gruntownych badań poważnych uczonych, gdyż Cystyna oddziałuje fermentująco, czyli podnieca, pędzi, buduje.

Tyrosyna (rycina 2-ga) jest dla porostu włosów ważnym składnikiem odżywczym i taksamo koniecznym, jak Tryptophan (rycina 3-cia), o którym laureat nagrody Nobla, biochemik Sir Frederic Hopkins mówi, że bez Tryptophanu tworzenie komórek jest niemożliwe. Ponieważ włos powstaje przez tworzenie komórek, zawartość Tryptophanu przy poroście włosów jest niezbędna.

Wszelkie wyżej wymienione materiały strukturalne włosa zawarte są tylko w „Silvikrin-kuracji-włosów w komplecie (D. R. P.)” Odnosnie siły działania „Silvikrin-kuracji-włosów w komplecie” należy uwzględnić następujące rzeczy:

a) Zachodzi tylko osłabienie cebulek włosowych, natomiast skóra głowy nie wykazuje żadnych zmian.

Oslabienie cebulek włosowych następuje zwykle po ciężkich chorobach, jak grypie i t. p. Zastosowanie w tym wypadku „Silvikrin-kuracji-włosów w komplecie” usunęło osłabienie cebulek w krótkim czasie, aczkolwiek — jak o tem donoszono — głowa już wyłysiała i wszelkie poprzednio używane środki były bezskuteczne. Osłabienie samych cebulek włosowych można więc zwalczać szybko i skutecznie Silvikrinem. Wiele ciekawsze są wyniki w wypadkach podanych pod b) i to dlatego, że dostęp do nich jest o wiele trudniejszy i niestety stanowią główną przyczynę łysienia.

b) Zły stan skóry głowy i słabość cebulek są przyczyną niedomagań przy poroście włosów w przeważnych wypadkach.

Oslabienie cebulek włosowych jest w tych wypadkach skutkiem coraz głębiej wnikających się zmian skóry. Uwydatnia to się na skórze głowy początkowo przez tworzenie się łupieżu, nadmierne wydzielanie się tłuszczu i częste swędzenie. Wypadanie włosów nie jest podpadające, włos staje się coraz cięszy i krótszy, aż w końcu pozostaje zaledwie widzialny puszek na łysinie.

Równocześnie z tworzeniem się łupieżu rogowacieje skóra głowy (hyperkeratoza). Dotknięci tą dolegliwością używali z reguły różnych środków, a że im nie pomagały, przestali w końcu ich używać. A dlaczego im nie pomagały? Ponieważ cebulki takiej skóry głowy na wiele środków wogóle nie reagują. Recepty naszych pradziadów zapewne nie dorosły tym trudnym zadaniom. W tych wypadkach zgodnie z wiedzą należy wprerw oczyścić skórę, przygotować ją jak glebę w sensie fizjologiczno-kosmetycznym. Cystyna (obraz 1-szy) działa tu doskonale jako środek przeciw rogowaceni, gdyż zawarta w niej siarka staje się natychmiast czynną na skórze głowy (tak zwany status nascendi) (stopień 1) i stopniowo pobudza cebulki do dawniejszej siły produkcyjnej (stopień 2). Dlatego też stopniowe działanie „Silvikrin-kuracji-włosów w komplecie” jest rozstrzygające, tak, że nawet Prof. uniwersytetu Dr. med. Polland mówi o „Silvikrin-kuracji-włosów w komplecie” jako wartościowo decydującej. Z tych krótkich wywodów odnosią Szan. Czytelnicy wrażenie, że „Silvikrin-kuracja-włosów w komplecie” jest wynikiem nadzwyczajnej pracy i badań naukowych. Zanim P. P. wydacie pieniądze prosimy zgłosić się wprerw do nas. Wyślemy natychmiast bezpłatnie broszurę p. t. „Wypadanie i regeneracja włosów”, oraz ciekawe orzeczenia o działaniu Silvikrinu. Do przesyłki dołączamy jeszcze małą paczkę Silvikrin-Shampoo. Silvikrin-Shampoo zawiera również materiał strukturalny włosa. Poniższy kupon prosimy wypełnić i nam przesać.

Kupon przesyłki bezpłatnej.

Wysłać w kopercie zaopatrzonej w znaczek pocztowy do:
SILVIKRIN-VERTRIEB, Gdańsk 318, Böttchergasse 23/27.

Proszę mi przesać bezpłatnie i franko:

1. Próbkę Silvikrin-Shampoo,
2. Książkę „Wypadanie i regeneracja włosów”,
3. Doniesienia o skuteczności Silvikrinu.

Nazwisko .....

miejsowość .....

poczta .....

ul. i L. domu .....

Chcesz otrzymać posadę?

MUSISZ UKOŃCZYĆ

KURSY FACHOWE

KOESPONDENCYJNE PROF. SEKUŁOWICZA

Warszawa, ulica Żurawia 42e.

KURSY WYUCZAJĄ LISTOWNIE buchalterji, rachunkowości kupieckiej, korespondencji handlowej, stenografji nauki handlu, prawa, kaligrafji, języków obcych: angielski, francuski, niemiecki, pisanie na maszynach, pisowni i gramatyki polskiej. Po ukończeniu

EGZAMIN I ŚWIADCTWO.

Żądajcie prospektów.

Chcesz otrzymać posadę?

Bezpłatnie!
Redaktor Szyller-Szkolnik (autor prac naukowych), określa charakter zdolności i przeznaczenie bezinteresownie. Napisz imię, nazwisko, miesiąc urodzenia, otrzymasz analizę darmo. Poznasz kim jesteś, kim być możesz. **Warszawa, Psycho - Grafolog Szyller - Szkolnik, Nowowiejska nr. 32, m. 6.** Znaczkami pocztowymi 75 gr. na przesyłkę załączyć. **Przyjęcie osobiste płatne godzina 11-7.** (8355)

Chcę nabyć proszki od bólu głowy z „KOGUTKIEM” „Migreno-Nervosin”, należy żądać takowych w oryginalnych opakowaniach Gąseckiego, znanych od lat trzydziestu. Przy zakupie proszków z „Kogutkiem” „Migreno-Nervosin” zwracajcie uwagę na opakowanie i odrzućcie uporeczywie polecane proszki ludzkiego do naszych podobne. Oryginalne opakowania po 5 proszków — pudełko 75 groszy. 9042

Komu sprawia przykrość przyjmowanie proszka, ntech żąda „Kogutek Migreno-Nervosin” w tabletkach (2 tabletki odpowiadają 1 proszkowi), po 20 tabletek w pudełeczku — Cena 1 zł. 50 gr. — Żądać tabletek „Kogutek - Migreno - Nervosin” w oryginalnym opakowaniu Gąseckiego.

Zegarki z amerykańskiego nowego złota

„AMER. d'OR” niczem się nie różni od prawdziwego złota 14 kar. tylko za **zł. 8.75**. Uwaga: Zegarki nasze nie mają wspólnego z zegarkami innych reklam. Wysyłamy pocztą za zaliczeniem elegancki zegarek. Chód dzwęczny, na kamieniach. Wyregulowany do minuty z gwarancją za dobry chód na 8 lat. 2 szt. 17 zł. 4 szt. 32.50, 6 szt. 47.50. Lepszego gatunku 11.50, 15, 18, 21, 25, 35 zł. Na rękę z pastkiem niktłowe 14, 17, 20, 25, 30, 35, 40, 50 i 57 zł. Kryty **Anker** z trzema kopertami ameryk. zł. 16.75, 19, 22, 26, 30, 35, ręczne z pastkiem lepszego gatunku 20, 25, 37, 45, 55, 65. Budziki stołowe 15, 17 i 20, lepszego gatunku 25, 30 i 40 zł. Łańcuszki z nowego złota po 2.15, 3, 3.75, 4.85 i 6 zł. Zegarki REKLAMOWE kieszonkowe marki „Chronomet” NIKLOWE po cenie 5.87, 2 szt. 11.00, 3 szt. 17.20, 5 szt. 28.50, 7 szt. 39.50, 10 szt. 55.85. Za koszla przesyłki i opakowania płaci kupujący.

Fabryczny skład genewski zegarków **Józef Jakubowicz, Warszawa, Sienna 27, Oddz. 93.** Firma egzystuje od roku 1900. Nagrodzona wieloma złotymi medalami i krzyżami. Mnóstwo listów dziękczynnych. Z powodu braku miejsca zamieszczamy niektóre. Sz. P. Józef Jakubowicz Niniejszem zamawiam zegarek z am. złota. Jest to już trzeci zegarek. Z poprzednich jestem **bardzo zadowolony**. Teodor Rławat, kierownik szkoły **Klonia**. Dobry zegarek kupisz tylko w znanej we wszystkich dzielnicach kraju firmie **J. Jakubowicz, Warszawa**. Wyciąć, Zachować. Rekomendować. (6087)

ny do minuty z gwarancją za dobry chód na 8 lat. 2 szt. 17 zł. 4 szt. 32.50, 6 szt. 47.50. Lepszego gatunku 11.50, 15, 18, 21, 25, 35 zł. Na rękę z pastkiem niktłowe 14, 17, 20, 25, 30, 35, 40, 50 i 57 zł. Kryty **Anker** z trzema kopertami ameryk. zł. 16.75, 19, 22, 26, 30, 35, ręczne z pastkiem lepszego gatunku 20, 25, 37, 45, 55, 65. Budziki stołowe 15, 17 i 20, lepszego gatunku 25, 30 i 40 zł. Łańcuszki z nowego złota po 2.15, 3, 3.75, 4.85 i 6 zł. Zegarki REKLAMOWE kieszonkowe marki „Chronomet” NIKLOWE po cenie 5.87, 2 szt. 11.00, 3 szt. 17.20, 5 szt. 28.50, 7 szt. 39.50, 10 szt. 55.85. Za koszla przesyłki i opakowania płaci kupujący.

Meble

jadalnie, sypialnie i pokoje męskie dębowe, orzechowe, palizandrowe i sosnowe, także różne meble pojedyncze i wyściełane w wielkim wyborze na dogodnych warunkach, najtaniej poleca **Zieliński Bydgoszcz 5378 ul. Śniadeckich 43.**

Skóry

wierzchnie, podeszwy rymarskie oraz wszelkie przybory szewskie po cenach konkurencyjnych poleca **Wawrzyniak i Rybski handel skór ul. Warszawska 24 narożnik Plac Piastowski. Telef. 689. 12798** Wykrój podeszwy w wyjątku potrzebna 8000 zł. Zgł. proszę skierować do filii Dz. Bydg. pod „Wyrobiona klijentela”. 6097

Magazyn konfekcji damskiej

i towarów krótkich, piękne okno wystawowe w Bydgoszczy w rynku najuczciwszej dzielnicy miasta, z pokojem na pracownię wraz z towarem i urządzeniem na sprzedaż. Powód konieczności wyjazdu. Gotówka potrzebna 8000 zł. Zgł. proszę skierować do filii Dz. Bydg. pod „Wyrobiona klijentela”. 6097

Stara Wieś

Piękne Parcele Leśne

są zaraz do nabycia pomiędzy Otwockiem a Celestynowem.

Komunikacja dogodna. Stacja kolei na miejscu w lesie. Starodrzew do 100 lat. Działki wszystkie zalesione od 750 m² do 3.000 m². Sprzedaż na raty.

Zgłoszenia i informacje: **Główny Zarząd Ordynacji Zamojskiej Dział parcelacji Warszawa, Żabia 4, tel. 2-89.** (2725)

Na żądanie szczegółowe prospekty.

Bawić można się a przytem oszczędzać!!

Kabaret Teatr Jazzband

Wszystko masz w domu!

Kupno pierwszorzędnego kompletu radjo-instalacji Philipsa teraz dostępne każdemu na raty po 35 złotych miesięcznie przy wpłacie 50 złotych. Szczegóły u firmy

„Radjofavox” Król. Jadwigi 9 Telefon nr. 2101. 1523

Austro Daimler

Kareta 17/60 S. K., 6 osobowa, w bardzo dobrym stanie, z powodów gospodarczych **bardzo korzystnie na sprzedaż.** (10097)

K. S. AUTO, Bydgoszcz, Gdańska 19. Tel. 1274.

Cegłę i kl. sufitówkę

stary i nowy format

w różnych rozmiarach oferują po korzystnych cenach 9208

Ceramiczne Zakłady

Bydgoszcz Chodkiewicza 8-18 Tel. 1300.

Opony części zamienne akcesoria

(7364)

Auto-Service

Auto-Service

Tel. 2109

AUTOTECHNIKA Bydgoszcz, H. Frankego 1.

Żywa reklama niezawodny środek

Na Pow. W. K. w Poznaniu de monstrował się ten chłopiec, n którego pół twarzy w piegach, w garach itp., zaś druga połowa odświeżona **kremem „Halina”** i zupełnie czysta — żądać w aptekach i drogerjach Perf. — W razie braku 19261

„Pharmachemia”

Bydgoszcz wskaże adres lub wysłać pocztą zł. 2.50, próbną 1.00 złoty.

Róże, Róże

drzewkowe, krzewowe, pnące w najnowszych gatunkach, jabłonie, brzoskwinie, morele, krzewy iglaste, rośliny pnące, pomidory, sadzonki szparagowe, warzywne, dalej w wielk. wyb. itd. poleca **Rob. Böhme** T. z o. p. 10522 Bydgoszcz, ul. Jagiellońska 57

Napisowe słowo (tłusto) 25 groszy, każde dalsze słowo 15 groszy, 5 liczb — jedno słowo i, w, z, a — każde stanowi jedno słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

Drobne ogłoszenia

Większe ogłoszenia wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeń.

Dla poszukujących posady 20% zniżki.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 9.

POLECENIA

Fotografia

poctówkowa 1 zł poleca „Wici“ Marszałka Focha nr. 11. (6245)

MEBLE

Najtańsze źródło zakupu w wielkim wyborze kompletnych pod gwarancją deb.: jadalni, sypialni, pokoi męskich, kuchni oraz mebli pojedynczych, także wyścielane solidnego wykonania własnych warsztatów na dogodnych warunkach poleca Ignacy Grajbert, Bydgoszcz, ul. Dworcowa 8, telefon 1921. 9574

Najtaniej

6259 kupisz używane meble, sypialkę kompletną, lustrę, obrazy, obuwie, garderobę, różne domowe rzeczy, całkowita wyprzedaż. Sienkiewicza 44, Merkur.

SPRZEDAŻE

Dom

(10605) z restauracją, nocny lokal z dancinim otwarty do rana 4, z powodu choroby zamienię na gospodarstwo około 200 morg. Miasto pow. 52.000 mieszk. Agencji wykluczeni. Zgł. do Dz. Bydg. Grudziądz pod „Dom“.

Skład

dwa pokoje z kuchnią natychmiast na sprzedaż. Wiadomość Kaszubska 3, I ptr. lewo. 10603

Zakład

fryzjerski damski męski, nowoczesny, punkt Bydgoszczy, starso zaprowadzony, z mieszkaniem sprzedam. Zgł. Nr. 1069 „Kurier“ Bydgoszcz - Parkowa. (6228)

Kamienicę

skład, mieszkanie wolne sprzedam tanio. Gdańska 101, gospodarz. (6237)

Kamienicę

1914 budowana, 2 składy, 4 mieszkania, wszystkie wolne, wyjeżdżając sprzedam bardzo tanio, byle zaraz. Stefan Kołdecki, Wronki. 6238

Plac

budowlany, jeszcze jeden wesoły sprzedam. „Fortuna“, Wzgórze Dąbrowskiego 5. 10619

Piekarnia

duża, wieś kościelna, z powodu choroby sprzeda, wpłaty 10.000. Kiliński, Plac Piastowski. (10618)

Wila

piętrowa, 6 pokoi, 2 kuchnie, weranda, wszelkie wygody, ogród owocowy, zaraz na sprzedaż. Cała wolna. Wiadomość: Bydgoszcz, Płocka 20. (10636)

Piekarnia

w pełnym biegu wraz z urządzeniem i mieszkaniem do odstąpienia. Grudziądz Mickiewicza 31. 10606

Piekarnia

z całkowitem urządzeniem w rynku z powodu wyjazdu sprzedam za 2300 zł. Brzeźka Gniezno, Zielony Rynek 4. 10639

Place

budowlane kw. mtr. 1 zł sprzedam, obejrzeć Nakielska 4 — 6. Toruńska 48. 6233

Bacznosc!

280 morg. pszennej ziemi, z pierwszej klasy budynkami i inwentarzem w dobrem położeniu, cena 220 tys. zł pod korzystnymi warunkami na sprzedaż lub zamianę na kamienicę w mieście, ewentualnie na mniejsze gospodarstwo przy mieście. Dopłata pożądana. Oferty do Agencji Dzien. Bydg. Nakło pod „M. 73“. (10681)

Sprzedam

(6194) urządzenie składowe kompletne. Hetmańska 25.

Kamienice

majątki, młyn wodno-paryowy, cegielnia, składy, restauracje, gospodarstwa poleca korzystnie do nabycia. Merkur Szkodlarski, Dworcowa 53. (10627)

Dom

z ogrodem sprzedam tanio. Bielicka 17. (10636)

Sprzedam

dom i kuźnię, 3 morgi roli. Prądy 22. 10616

Skład

papierni dobrze zaprowadzony z 1 pokojem tanio sprzedam. Adres w Dzien. Bydg. 10632

Sprzedam

skład kolonialny lub wydzierżawie. Szubińska 14. 10621

Zamiana!

Zamienię dom dochodowy, procentujący się 8000 tysięcy rocznie w Swieciu na gospodarstwo od 100 do 150 morg lub sprzedam przy wpłacie 30—35000 zł. reszta na długie lata. Zgł. Kluczyk, Swiecie, Klasztorna 8. (10634)

Wózek

dziecięcy na sprzedaż. Piękna 40. 6222

Czujna

wilczyce tresowaną i rasowe wilczyki sprzedam. Bydgoszcz, Leszczyńskiego 16. 10577

Sypialnia

dębowa okazynie na sprzedaż. Śląska 3. (10625)

Sprzedam

rolwóz. Pl. Poznański 3, Produkt. 10629

Patefon

mało używany, sprzedam tanio. Leszczyńskiego 16, parter. 10578

Kiosk

z powodu choroby zaraz na sprzedaż. Grunwaldzka 20. 10648

Maszyna

(10656) do szycia Singiera, Pomorska 60, w podwórzu, Szulc.

Motocykl

tanio sprzedam. Rupiennica 9. 10623

Rolwóz

lekki i powózkę sprzedam tanio. Grunwaldzka 35. 6218

Rower

(10580) (wyścigowy) jak nowy korzystnie na sprzedaż. Chotoniowski 2 w podw.

Rower

prawie nowy sprzedam. Sienkiewicza 51, I p. pr. 6231

Sypialnie

stylowe w najlepszym wykonaniu jeszcze kilka na sprzedaż. Stolarnia, Wincentego Pola 1 narożnik Ułańskiej. 6246

Najtańsze

źródło zakupu. Kompletny rower 195,— opona 6,— dętka 3,— pedały 4,80, łańcuch 4,— rączki 1,— wszelkie inne części sprzedaje najtaniej, reperacje wykonuje natychmiast. „Rower“, Gdańska 41. 6239

Oberża

z wielką nowo wybudowaną salą, ogrodem, składem kolonialnym do tego 35 morg dobrej ziemi korzystnie do nabycia. Bliższe szczegóły udzieli Jan Saganowski, Gościeradz pow. Bydgoszcz. 9273

Skład

2 pokoje z kuchnią z powodu wyjazdu oddam zaraz. Wiadomość filja Dz. Bydg. 6002

Okazja!

6079 Sprzedam z powodu wyjazdu bardzo tanio takśówkę z licznikiem oraz koncesją. Oferty pod „M. K.“ do filii Dz. Bydg.

Rower

męski sprzedam tanio. Gdańska 58. 6223

Fortepian

okazyjnie na sprzedaż. Wiadomość Bańkiewicz, Mostowa 11. (10653)

Garnitur

parowy „Marszał“ do młócenia do wyremontowania tanio na sprzedaż. St. Przybylski, Szubin. 6224

Wózek

dziecięcy, łóżko, leżankę, lustra tanio odda. Komis. Sienkiewicza 44. (6230)

KUPNA

Kupię

(6225) sklep kolonialny z mieszkaniem. Oferty do filii Dz. Bydg. pod „Nr. 13“.

Potrzebujemy

większą ilość (10603) białej cegły wapiennej. Łaskawe oferty do Dziennika Bydg. Grudziądz pod „Biała cegła“.

LEKCJE

Udzielam

lekcji robót ręcznych, haftu i kroju. Lokietka 5, II p. prawo. 10624

Kto

udzieli paniace lekcji polskiego? możliwie w pobliżu ul. Dworcowej. Zgł. do filii Dzien. Bydg. pod „Lekeje“. (6200)

POSADY

WOLNE

Akwizytorów

dwoch dzielnych na rejon poznański możliwie z branży olejowej poszukujemy. Tylko dzielni i rutynowani sprzedawcy mogą podać odpowiednie referencje zechcą złożyć oferty do „Par“ Aleje Marcinkowskiego 11, pod „17,59“. 10618

Piekarz-cukiernik

samodzielny może się zaraz zgłosić. Szubin. Winnica 57. 10614

Paniena

do 10 let. dziewczynki, potrzebna. Oferta do filii Dzien. Bydg. „A. B. 10“. 6243

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

2 korespondentki

polsko - niemieckie, umiejące biegle pisać na maszynie i stenografować w obu podanych językach. potrzebne. Reflektuje się tylko na siły pierwszorzędne. Oferty piśmienne w języku niemieckim skierować do firmy: Fabryka rowerów „Tornado“, Bydgoszcz, Dworcowa 18 d. 10576

Kamieniarzy

4—6-ciu do wytłuczenia kostki 10x10 poszukuje F. Jaszewski, Farna 6. 10641

Robotnik

i chłopiec do posyłek mogą się natychmiast zgłosić. Składnica Włókiennicza, Podwale 2. 10635

Potrzebne

(15406) zdolne uczennice do fabryki bielizny. Kościuszki 54.

Freblanki

poszukuje Związek Pracy Obywatelskiej Kobiet. Siły rutynowane zechcą się zgłosić z świadectwami do p. Podgórskiej przy ul. Toruńskiej 177. (10645)

Fryzjerka

(10611) manikurzystka potrzebna zaraz. Fr. Świtalski, Wąbrzeźno, ul. Kolejowa 71.

Sluząca

przyjezdna do wszelkich prac domowych i gotowania poszukuje Peek, Szpitalna 1. 10655

Paniena

6199 do 10 let. dziewczynki, potrzebna. Oferta do filii Dzien. Bydg. „A. B. 10“.

Ucznia

poszukuje. Rosiecki, mistrz krawiecki, Toruń, Konońnickiej 27. 10608

Piekarz-cukiernik

samodzielny może się zaraz zgłosić. Szubin. Winnica 57. 10614

Paniena

do dziecka potrzebna z szyciem. Zgł. od 2—5. Libelta 7. 6243

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Sluząca

potrzebna zaraz. Sienkiewicza 51, I p. 6232

Panienkę

16—20 letnią, pozamiejscową z własną pościelą do składu lekkich prac domowych przyjmie. Zgł. z życiorysem do filii Dz. Bydg. „9000“. (6234)

Poszukuję

dzielnego młodszego cukiernika, który zarazem gości obsługuje. Kawarna Pomorzanka, Swiecie n./W. Tel. 84. 6244

Dziewczyna

do prac domowych i pomocy w restauracji potrzebna. Grunwaldzka nr. 127. 10635

Uczeń

stolarski zaraz potrzebny. Śląska 3. 10626

Dziewczyna

do pakowania potrzebna. Chrobrego 21, w podwórzu. (6207)

Sluząca

z dobremi świadectwami może się zgł. ul. Gdańska 34, II ptr. 10644

POSADY

POSZUKUJĄ

Panienska

z lepszej rodziny poszukuje posady do dzieci. Z. Dończyk, Toruń, Grudziądzka 113. (10610)

Monter

6205 samodzielny, centralnego ogrzewania poszukuje pracy. Zgł. do filii Dzien. Bydg. pod „Ogrzewanie“.

Szwajcar

(pastuch i dojniki) poszukuje posady na gospodarstwie lub majątku. Swiercin, poczta Swiercinki, Dynesanka Aleks. (10607)

Kupiec

(10613) z kaucją 2 tys. zł gotówki i listę hipoteczną na 15.000 złożyć temu, kto mi udzieli dobrą posadę. Proszę of. składać pod „Kupiec“ do filii Dz. Bydg. Toruń.

Skrzypek

wolny.

„VESTA“

Towarzystwo Wzajemnych Ubezpieczeń od Ognia i Gradobicia w Poznaniu

Największe w Polsce Towarzystwo Ubezpieczeń gradowych. Zbiór premji za rok 1929 zł 4.024.333,-
Wypłacone odszkodowanie za lata 1924-1929 ca. zł. 20.000.000,-

Ubezpieczą ziemiopłody od gradobicia według różnych do wyboru korzystnych i praktycznych systemów: systemem repartycyjnym (z dopłatą) oraz systemami bez dopłaty.

Członkowie W. T. K. R., Związku Ziemiaków, Związku Osadników otrzymują 10% rabatu, dalsze 5% za ubezpieczenia sześciolatnie, opusty za lata bezgradowe jak w latach ubiegłych.

Wnioski przyjmują Oddziały: w Poznaniu, ul. Gwarna 19; w Bydgoszczy, ul. Dworcowa 73; w Grudziądzu, plac 23 Stycznia 10; w Katowicach, ul. 3-go Maja 36.

10513

POLECENIA

Krawcowa
szyje płaszcze 18 zł, suknie 8 zł. Marszałka Focha nr. 70, II p. (6093)

Meble

Jadalnie, sypialnie, ładne kuchnie i różne meble w wielkim wyborze od najwykwintniejszych do pojeźdycznych. Ceny i warunki najkorzystniejsze. Dobrzyński, Długa 4. (9454)

Palenie

tytoniu odzwyczajają w ciągu 3 dni papieros Nargilo. Drogerja Minerwa, Bydgoszcz, Sniadeckich nr. 42 a. (10604)

Najmodniejsze

wykonanie garderoby damskiej, ceny bardzo niskie. Czajkowska, Plac Wolności 2, I. (6208)

Elektromechanika.

Fachowa reperacja rowerów, maszyn do szycia i gramofonów. Instalacja światła elektrycznego oraz dostawa wszelkich części po cenach przystępnych. Poznańska 26. (4033)

Meble

pojedyncze i wykwintne w wielkim wyborze, tanio i na dogodnych warunkach poleca 21697

Juljan Nowak, Szpitalna 8, tel. 1223.

Oddulacja

6116
tanio. Sienkiewicza 12.

Panowie!

Najbardziej zniszczoną garderobę czyści, reperuje starannie, najtaniej „Ekonomia” Dra Emila Warmińskiego 15. (6196)

SPRZEDAŻE

73 mórg (6000 buraczonej ziemi, budynki murowane, blisko stacji, 25.000 zł. sprzedaje Nowakowski, Dworcowa 69.

Dom

III piętro, 3 składy, cena 80.000 zł, wpłaty 35.000 zł na sprzedaż. Biuro „Prawo” Dworcowa 82, tel. 1309. (6188)

Oddam

warsztat ze stołami tanio, nadający się na każde przedsiębiorstwo. Adres wskaże Dz. Bydg. (10596)

Place budowlane

kw. mtr. 1 zł sprzedam. Gdańska 101, gospodarz. 6235

Dom

na sprzedaż, dwa pokoje, dwie kuchnie, chlewy, pół morgi ziemi, trzy morgi dzierżawy, cena 4.500. Prady nr. 6, pona Bydgoszcz.

Świeżka

egzystencja. Sprzedam mój kiosk (owoce, cukierki, czasopisma itd.), koncesja wyszynku piwa i wina inwalidzie pewna, w miejscowości kuracyjnej powiatu nadmorskiego, jedyny w miejscu i w najlepszym punkcie miasta, z urządzeniem ewtl. z zapasami towarów według faktury, zaraz do objęcia. Gotówki ca 8.000 zł. Jan Ledziński. Świecie n/W. ul. Św. Wincentego 3.

Oberżę

restauracja, kolonjalka, piękny ogród wycieczkowy bez konkurencji, siedem zabudowań, 10 morgi ziemi, muszę sprzedać, potrzeba 23 tys. Pośrednictwo pożądan. Gdzie? wskaże Dz. Bydg. (10571)

Dom

narożnik II piętro, z składami zaraz na sprzedaż. Cena kupna 100.000 zł, wpłata 50-70.000 zł. Of. pod „100.000 zł” do filii Dzien. Bydg. 6093

Kopalnia

ziółta. Kiosk w dobrym punkcie sprzedam. Gdańska 56, I pr. 10590

Rower

sprzeda tanio. Lafert, Nakielska 22. 6095

Samochód

Chevrolet 6 cyl. limuzyna, mało używany, sprzedam. Of. pod „6 cyl.” do Biura Ogłosz. „IRO”, Bydgoszcz, Hermana Frankiego 3. (10480)

Wózik

dziecięcy na sprzedaż. Garbary 27, Winicki. (6128)

Stodoła

do rozbiórki pod papą 9x13. Rozkwitalski, Serock, pow. Świecie. 6102

Rower

na sprzedaż. Sniadeckich nr. 45, I p. 10612

Rower

męski i rower wycieczkowy na sprzedaż, ul. Pomorska 26 w podw. I piętro.

Wóz

mochny sprzedam, ul. Kujawska 23. 10600

KUPNA

Wózek

(6105) dziecięcy, duży, dobrze utrzymany zaraz na sprzedaż. Wileńska 9, I lewo.

Kupię

6185 domek z ogródkiem i mieszkaniem w Bydgoszczy. Oferty do filii Dz. Bydg. pod „Ogródek”.

Kolonjalkę

6195 dobrą kupię w Bydgoszczy. Oferty do filii Dzien. Bydg. pod „Kolonjalka”.

POSADY WOLNE

Zastępy losowi pokrzywdzeni, którzy nie otrzymali należnej im części zapracowaną prowizję, przesyłajcie udokumentowane pretensje, a postaramy się odzyskać dla Was pieniądze - Zgłoszenia: Lwów, skrytka pocztowa nr. 203. 10532

Biuralistka

do biura prób natychmiast potrzebna. Zgłoszenia z podaniem pensji i odpisami świadectw do Dz. Bydg. pod „Samodzielną”. 10566

Młodsza

ekspejdientka lub uczennica potrzebna do składu jubilerskiego. Of. do Dz. Bydg. pod „Skład”. 10567

Szteperka

6113 lub szteper potrzebni zaraz. Sędecki, Rycerska 2.

Czeladnik

6192 piekarski dobrze obeznany przy piecu patentowym i w cukiernictwie, może się zgłosić. Piekarnia i cukiernia Kruszwica. Kolejowa 3 b. 10561

Kucharki

poszukuję od 1. V. Adres w Dz. Bydg. 6120

Służąca

potrzebna od 1. V. Walczak, Gdańska 111. (6068)

Uczennice

do szycia i kroju przyjmę. Panienci zdolne wycucze bezpłatnie. Grunwaldzka nr. 142 podw. I. (6114)

Pokoju

6117 potrzebna od 1 maja br. Zgł. od 4-6 popołudniu. Marsz. Focha 8, parter.

Potrzebna

służąca, lat około 40, do wszystkiego. Czosański, Warszawska 24. (6183)

Dziewczę

6123 kochającą dzieci do lat 18 potrzebne do wszystkich robót. Krasińskiego 9.

Uczennica

do szycia potrzebna. Czerwińska, Zduny 2. (6240)

Stróż

nocny dla tutejszej fabryki, tylko z długoletnimi świadectwami poszukiwany. Urzędnik pensjonowany, przynależny. Of. pod „Stróż” do Dzien. Bydg. 10640

Czysta

rzetelna dziewczyna z gotowaniem od 15. V. 30 r. potrzebna. Janowski, Jakubowski 6. 10613

Poszukuję

10582 krawca młodszego zaraz. Kujawska 9, Gawrych.

Uczennica

do szycia potrzebna. Koralak, Podgórna 5. (10587)

Pomocnik

i uczeń ogrodnicy może się zgłosić pod „1888” do Dzien. Bydg. (10585)

Dziewczyna

uczciwa i pracowita, która umie gotować od 1 maja potrzebna. Zgł. ul. Jagiellońska 30, skład. (6210)

POSADY POSZUKUJĄ

Intel'gentna 10528 pani szuka posady na majątku, 1-2 dzieci. Udziela konwersacji języka francuskiego i początki muzyki. Oferty do Dzien. Bydg. pod „L. W.”

Młodsza

panienka z średnim wykształceniem i krótką praktyką przyjmie posadę maszynistki lub księżkowej. Łask. zgł. pod „Maszynistka” do Dz. Bydg. 10625

Panienska

z dobrej rodziny, lat 19, szuka posady z utrzymaniem do składu lub dzieci. Łaskawe zgł. do Dz. Bydg. pod „Miejscowość obojętna”. (10609)

Młoda

inteligentna panna poszukuje posady do towarzystwa lub jako lektorka u starszej pani lub pana. Może i wyjechać. Zgłosz. do Dz. Bydg. pod „Inteligentna”. 10594

Kelner

6192 lat średnich, poszukuje posady lub bufetu na rachunek, kaucja do 1000 zł. Oferty proszę do filii Dz. Bydg. pod „Samotny”.

DZIERŻAWY

Dzierżawa.

Dom z ogrodem wdzierżawie. Gdzie wskaże Dz. Bydg. 10570

Chełmża!

Skład skór wraz z urządzeniem, nadający się i na inne przedsiębiorstwo z przyległym 3 pokojowym mieszkaniem przy głównej ulicy zaraz do wdzierżawienia. Zgł. przyjmuje właściciel Cymbrowski, Chełmża. (10579)

Dwie

ubikacje przy ul. Gdańskiej 4x15 m. nadające się na składnice lub warsztat wszelkiego rzemiosła, zaraz do wdzierżawienia. Wiadomość udziela Wegner, ul. Gdańska 75d. 10593

Skład

mieszkanie wdzierżawie. Gdańska 101, gospodarz. 6236

Uczennica

do szycia potrzebna. Czerwińska, Zduny 2. (6240)

Stróż

nocny dla tutejszej fabryki, tylko z długoletnimi świadectwami poszukiwany. Urzędnik pensjonowany, przynależny. Of. pod „Stróż” do Dzien. Bydg. 10640

Czysta

rzetelna dziewczyna z gotowaniem od 15. V. 30 r. potrzebna. Janowski, Jakubowski 6. 10613

Poszukuję

10582 krawca młodszego zaraz. Kujawska 9, Gawrych.

Uczennica

do szycia potrzebna. Koralak, Podgórna 5. (10587)

Pomocnik

i uczeń ogrodnicy może się zgłosić pod „1888” do Dzien. Bydg. (10585)

Dziewczyna

uczciwa i pracowita, która umie gotować od 1 maja potrzebna. Zgł. ul. Jagiellońska 30, skład. (6210)

POSADY POSZUKUJĄ

Intel'gentna 10528 pani szuka posady na majątku, 1-2 dzieci. Udziela konwersacji języka francuskiego i początki muzyki. Oferty do Dzien. Bydg. pod „L. W.”

Młodsza

panienka z średnim wykształceniem i krótką praktyką przyjmie posadę maszynistki lub księżkowej. Łask. zgł. pod „Maszynistka” do Dz. Bydg. 10625

Panienska

z dobrej rodziny, lat 19, szuka posady z utrzymaniem do składu lub dzieci. Łaskawe zgł. do Dz. Bydg. pod „Miejscowość obojętna”. (10609)

Młoda

inteligentna panna poszukuje posady do towarzystwa lub jako lektorka u starszej pani lub pana. Może i wyjechać. Zgłosz. do Dz. Bydg. pod „Inteligentna”. 10594

POKOJE

Pokoju

skromnie umeblowanego szukam. Oferty pod „Krawiec” do filii Dz. Bydg. Dworcowa 2. (6119)

Pokoju

skromnie umeblowanego z kuchnią lub używaniem na 3 mies. poszukuje małżeństwo z małą rodziną. Of. do Dzien. Bydg. pod „Pokój”. 10609

Poszukuje

słonecznego pokoju umeblowanego z osobnym wejściem w pobliżu szkoły św. Jana. Zgł. do filii Dz. Bydg. pod „Słoneczny 16”. (6100)

Solidna

panna poszukuje umebl. pokoju zaraz. Of. do Dz. Bydg. pod „W. Z. H. (10601)

Pokój

umebl. z balkonem do wynajęcia. Cieszkowskiego 2, III p. (6126)

2 pokoje

umeblowane z używaniem kuchni do wynajęcia. Al. Mickiewicza 1, II pr. (6103)

Oszczędność wzbogaca

Taniej niż wszędzie Eleganckie płaszcze damskie, ubrania i płaszcze męskie, płaszcze dziecięce, kapelusze damskie, męskie, czapki, firany, koldry, biawaty i towary krótkie tanio poleca Firma Chrześcijańska Anna Dorożyńska ul. Długa nr. 32. 8755

Ogród

warzywno-owocowy do wdzierżawienia. Biuro „Prawo” Dworcowa 82. (6189)

MIESZKANIA

Mieszkanie

poszukuje młode małżeństwo, płacę czynsz miesięczny, lub próżnego pokoju. Of. do Dz. Bydg. pod „Spokojne”. (10569)

Mieszkań

duży wybór tanio, składki korzystnie centrum. „Przyszłość”, Sniadeckich nr. 40. (6182)

Młode

małżeństwo poszukuje mieszkanie 2-3 pokoi z kuchnią. Of. pod „Kółko” do filii Dz. Bydg. (6186)

Pokój

10599 z kuchnią wynajmę od właściciela. Ugory 12.

Pokój

z kuchnią do wynajęcia. Zgłosz. Kozinierski, Pod Blankami 14. (10650)

Mieszkanie

5 pokoi do wynajęcia. Ul. Zduny 5, gospodarz. 6214

5 pokojowe

mieszkanie komfortowe, słoneczne, I piętro do odstąpienia. Biuro „Prawo” Dworcowa 82. 6190

Mieszkania

1-3 pokojowe z kuchnią wynajmę, czynsz roczny lub pożyczka 3000-5000 zł. Wiadomość: Stawowa 14, nowy dom. (10591)

Wolne

7 pokoi podnajmę dozwoleń. Zgł. pod „Śródmieście” do Dz. Bydg. (10584)

Pokój

umeblowany dla pana tanio do wynajęcia. Anke, Gdańska 95. (6110)

Pokój

umeblowany z osobnym wejściem do wynajęcia. Czerwińska, Świętojańska 16. (6104)

Panienska

otrzyma współrodzinne mieszkanie. Bocianowo 15 podwórce, part. lewo. (6106)

Pokój

umeblowany. Warszawska nr. 10, II piętro. (6108)

Pokój

umebl. do wynajęcia. Sienkiewicza 45, I p. I. (6107)

Umeblowany

pokój do wynajęcia zaraz w spokojnym budynku. Adres wskaże filia Dzien. Bydg. 6187

Pokój

wynajmę. Podwałe 20, lewo I. 6125

Dobrze

umebl. pokój do wynajęcia. Paderewskiego 7, pt. pr. (6096)

Do wynajęcia

pokoje umeblowane bez pościeli, jeden lub dwa razem. Ul. Krasińskiego nr. 14, II p. 6090

Poszukuję

ładnego umebl. pokoju, u inteligentnej rodziny. Łaskawe zgłoszenia do Apteki pod Łabędziem. (6092)

Pokój

umebl. dla 2 panów od 1. V. do wynajęcia. Okole, Kanafowa 12, II I. (10568)

W centrum

10637 2 duże frontowe pokoje z kuchenką gazową i łazienką zaraz do wynajęcia. Wiadomość w Dz. Bydg.

Pokój

na 2 osoby ew. I od maja do wynajęcia. Ossolińskich 19, I prawo. (10589)

Pokój

umebl. do wynajęcia. Krasińskiego 6, II lewo. (10592)

Umeblowany pokój

z używaniem kuchni wynajmę bezdzietnemu małżeństwu. Z m i d z i ńska, Grunwaldzka 23. (6088)

Pokój

umebl. bez pościeli do wynajęcia. Gorzyński, Wileńska 6. 6191

Pokój

10610 umebl. dla bezdzietnego małżeństwa lub pana. Kanafowa 7, parter lewo.

Pokój

umeblowany do wynajęcia. Paderewskiego 33, wysoki parter. (6211)

Pokój

dla panów. Podgórna 19, prawo. 10583

Znawcy kupują

Pianina Jähnego

Nie należy utożsamiać z wyrobami masowymi. Nagrodzone złotymi medalami na każdej wystawie.

Salon wystawowy

Bydgoszcz
ul. Gdańska 149. Tel. 2225
Spłaty ratami do 18 miesięcy.
Filija: Poznań, Św. Marcin 43.

Obrona prywatny

złatwia wszelkie, choćby najtrudniejsze sprawy sądowe, karne, procesowe, spadkowe, hipoteczne, waloryzacyjne, kontraktowe, spółkowe, najmu, podatkowe itd., ściąganie należności i udziela porady prawnej.

St. Banaszak,

Bydgoszcz,
Cieszkowskiego 2. Tel. 1304.
Długoletnia praktyka.

Specjalne

Biuro Podatkowe Franciszka Chmarzyńskiego, byłego Naczelnika Urzędu Skarbowego, przy ulicy Gdańskiej 151, telef. 16-74, jedyne fachowe biuro tego rodzaju w mieście przeprowadza wszelkie sprawy podatkowe, specjalnie trudne i wątpliwe, pozatem administracyjne i bilansowe przy współpracy wybitnego fachowca, sądownie zaprzys. rewidora ksiąg handl. ściśle według przepisów prawnych. Dla niezamożnych bezpłatne porady. (123)

POLECENIA

Akuszarka
udziela porad przed porodem i po porodzie, ul. Sienkiewicza 1a. (5711)

Obrazy
lustra najlepiej kupuje się za gotówkę i na raty. Józef Mruk, Ks. Skorupki 103, Długa 51. Także szklarnia, oprawa obrazów, luster. 8451

Wózki
dziecięce najnowsze modele poleca Fabryka Wózków Dziecięcych „Sport” 3 Maja nr. 19, tel. 7. Wykonuje reperacje. 6004

Kapelusze
damskie już od 7,00 zł. poleca Firma K. Majewski, Bydgoszcz, Mostowa 2. 9410

Meble!

Przy dogodnych warunkach polecam: kompletne pokoje męskie, kluby, jadalnie, sypialnie, kuchnie jako też pojedyncze meble, szafy, stoły, łóżka, krzesła, kanapy, łotele, biurka, lustra i inne przedmioty. Piechowiak, ul. Długa 8. Tel. 1651.

Elektromonter 6070
wykonuje instalacje, siły, światła, dzwonek, radia po zł 1,30 na godz. Zgł. Bendig, Świętojańska 3.

Jaja
wylęgowe od kur, rasa: Czarna Miniorka szt. 40 gr. koszta, opakow. ponosi kupujący. Marquardt Kurt Kamionka, poczta Turzno, pow. Toruń. (8070)

Meble

kompletne, sypialnie, jadalnie, kuchnie oraz pojedyncze, szafy, łóżka, krzesła, leżanki, kanapy, klubowe garnitury najtaniej i na raty tylko u Andrzeja Nowaka, Wełniany Rynek 5-6, telefon ur. 2143. (3857)

Klubowe
garnitury, leżanki, kanapy materace, najtaniej i z gwarancją tylko u Andrzeja Nowaka Wełniany Rynek 5/6. 3880

Meble
w każdej cenie, pokoje męskie, sypialnie, kuchnie, krzesła, wiedeńskie. H. Schmidtke, Szpitalna 6. — Czysta praca, akuratna dostawa, dogodne warunki spłaty. (21394)

SPRZEDAŻE

Wielki wybór
kamienie, majątków, foliarków, gospodarstw, gościńców, cegielni, tartaków, hoteli, restauracji, cukierni, piekarni, interesów handlowych, przemysłowych poleca na dogodnych warunkach do kupna biuro Pogoń, Dworcowa 80.

Osady
parcelacyjne, rozmaite, zabudowane, niezabudowane, dogodne warunki, posiadani. Pawelec, pełnomocnik majątków, Grudziądz, Groblowa 11. (1557)

Gospodarstwo
140 mórg pszennej ziemi, zabudowania dobre, żywy i martwy inwentarz nadkompletny, blisko stacji kolejowej, na dogodnych warunkach, według umowy. Zgłoszenie Andrzej Kulczyk, Sucha, pow. Świecie. Pośrednicy wykluczeni. 5957

Gospodarstwo
37 mórg, w tem 13 mórg łąki z żywym i martwym inwentarzem sprzedam zaraz. Gawiński, Murawianiec, p. Ciele, pow. Bydgoski. (10453)

Dom
z dwoma składami i pomieszczeniami przynosiący miesięcznie 1000 zł dzierżawy, blisko Gdyni na sprzedaż, cena podług umowy. Adres wskazuje Dż. Bydg. 10533

Kamienice
III ptr. komfortowa, ogród 60 000, wpłaty połowę, sprzedam Nowakowski, Dworcowa 69. 6001

Dom
piętrowy ze składem do tego dwie oficyny, ogród rola, mieszkanie wolne za 20 tys. złotych, domek mały wolny z ogrodem i rolą za 6 tysięcy złotych sprzedam gospodarz. Nowodworska 40. (10552)

Nieruchomość
fabryczna w centrum miasta, instalacja elektr. gazowa, wodna, okazynie dogodnie warunki. Telefon 143. 5874

Parcele
budowlane w śródmieściu miasta Gdyni sprzedam z powodu wyjazdu spieszenie na korzystnych warunkach. Adres wskazuje filija Dzien. Bydg. ul. Dworcowa 2. 6018

Skład
kolonialny w powiatowym mieście Wielkop. przy rynku wraz z mieszkaniami, meblami (sypialka, kuchnia) i towarami, z powodu wyjazdu natychmiast na sprzedaż. Oferty do Dzien. Bydg. Toruń pod „Spieszne”. 10397

Dom
w rynku sprzedam tania, skład, mieszkanie wolne. Wesołek, Koronowo, Rynek. (9362)

Skład
zaraz do oddania. Gdańska 39. (8042)

Oberża
pierw szorzedna i 20 mórg roli, 4 mórg ogrodu jedynej w dużej wiosce gościnniej i dobrej okolicy, powiat Chełmno, obrót roczny 100 tys. zł., pewna egzystencja jest na sprzedaż, cena i wpłata podług umowy. Refl. z większym kapitałem zechcą nadeść zgł. do Dzien. Bydg. pod „Oberża”. (10426)

Okazja! 6079
Sprzedam z powodu wyjazdu bardzo tania fakturę z licznikiem oraz koncesję. Oferty pod „M. K.” do filii Dż. Bydg.

Jaja
wylęgowe, złoty Orpinton, Rhode Island Red (Karmazyny) ameryk. Leghorny. Cena za 1 jajo 1 zł, opakowanie w koszykach do 30 sztuk 1 zł, wysyłki zaliczka. Zarodowa Hordowa Kur, F. Marcin Reibe, Nowawieś p. Dąbrowa k. Mogilno. (10335)

Okazyjnie
sprzedam limuzynę Forda w dobrym stanie, gotowa do jazdy, cena 3000 zł; luksusowe lando, prawie nowe, cena 2000 zł. oraz odkurzacz Elektrolux volt 120. Zgłosz. Dom. Pomorzany, poczta Klecko.

Interes 6112
rzeźnicki z kompletnym maszynownym urządzeniem i mieszkaniem korzystnie na sprzedaż w Gnieźnie. Warszawska 40.

Baczność! 10531
Z powodu stosunków rodzinnych sprzedam tanio kino stałe z dwoma aparatami, dobrze sprężające, ew. przyjmie współnika. Zgł. do Dż. Bydg. pod „Kino 24”.

Wózek
dziecięcy mało używany na sprzedaż. Trzepacz, Śląska 8. 10346

Samochód
„Fiat 501” okazynie sprzedam. Kollątaja 2, I p. l. od godz. 4-ej do 7-ej. (6029)

Taksówka
marki Chevrolet z koncesją tania na sprzedaż. Wiadomość: Gutowski, Gdynia, ul. Lipowa, u p. Kruczkowskiego, Pomorze. 10425

Rower
tania na sprzedaż. Kawiarnia Bielany, Jackowskiego 36 a. (10537)

Kociek
do mleka o pojem. 60 litr. na sprzedaż. Wiad. ulica Jasna 1. 10534

Ubranie 6077
męskie używane, suknie, obuwie tania na sprzedaż. Dworcowa 31 a, I p. lewo

Na sprzedaż
wielokrażek (Flaschenzug) duży. Aleks Maciejewski, Nowe Pomorze. (10516)

Wózki
do lodów na sprzedaż. Warszawska 4, II p. lewo. (6099)

Do lodów
maszyn i wózki sprzedam. Król. Jadwigi 18 kiosk. (6014)

Bufet
z marmurową płytą 340x80, dużą wagą mosiężną i żelaznym ogrodzeniem zaraz korzystnie na sprzedaż. Rospłochowski, Gniezno, ul. Rzeźnicka. 6111

Malarze!
Aparaty natryskowe (Spritzapparate) i 9 kg. farby okazynie na sprzedaż. Skład papieru, Dworcowa 31 b. 6033

Album
z naczków w pocztowych sprzedam. Pomorska 29, II p. lewo. 6081

Wiertarka 5963
ręczna, dwubiegowa, z uchwytem, imadłem tania. Pomorska 13, parter lewo.

Motocykl
A. J. S. 500 kbm. dobrze utrzymany zaraz na sprzedaż. H. Bunn, Gdańska 68. 10374

KUPNA

Poszukuje
dla poważnych reflektantów dzierżawy majątku od 600 do 900 mórg i 800 do 400 mórg jak również w mniejszych gospodarstwach. Łaskawe zgłoszenia do biura Pogoń, Dworcowa 80.

Kuchnia
westfalską używaną kupi Ostrowski, Wincentego Pola 3. (10543)

Pszczoły 10545
w koszykach kupi się o oferty z podaniem ceny. A. Węzorek, Bydgoszcz, Stara Szkolna 3

Bryczkę
pojedynkę kupię. Of. do filii Dż. Bydg. pod „H. S.” 6084

LEKcje

Francuskiego 6074
lekcji i konwersacji udziela dzieciom podczas spaceru. Zgłosz. od 18-tej. Staszica 4, parter lewo.

POSADY WOLNE

3000 złotych
miesięcznie zarobią inteligentni, energiczni. Potwierdzenie działalności handlowa. Kapitał nie potrzebny, obroty finansowe centrala. Możliwość natchmiastowego zarobkowania. Zgłosz. Łódź, B. poczta główna skrytka 501. (8643)

20 zł dziennie
2-3 godzinny przyjemnej i nie uciążliwej pracy domowej zapewniają W. P. powyższy zarobek. Stanowczo uczciwa propozycja. Wystarczy pocztówka z adresem W. P. Firma „Carbon”, Gdynia. 9854

Apteka
pod „Orlem” w Działdowie poszukuje z uścisłą siłą pomocniczą, obeznaną z defekturą i ekspedycją, władającą także językiem niemieckim. Przy zgłoszeniu uprasza się dołączyć odpis ostat. 2 świadectw. 10249

Ekspedjentkę (10572)
z branży towarów krótkich tylko pierwszorzędnej siły poszukuje się od 1. V. br. Zgłoszenia z odpisem świadectw proszę skierować do ekspedycji Dż. Bydg. pod „Siła”

Furmankę
czystą, platformę z jednym koniem potrzebujemy codziennie rano na 1-2 godz. Bacon Export Poznańska 10. (10539)

Elektromonter
do prowadzenia motoru elektrycznego potrzebny zaraz. Tak samo potrzebna dobra bufetowa z dobremi świadectwami. Zgł. Letnisko Brzoza, A. Zielas. 6028

Dzielnia 10517
ekspedjentka do składu rzeźnickiego potrzebna zaraz. Bolesław Urbański, Chemza, ul. Toruńska 19.

Starsza
kucharka do internatu szkoły rolniczej męskiej w Bielawkach, poczta i stacja Pelplin, potrzebna od 1 maja 1930 r. Warunki: wolne mieszkanie i utrzymanie, oraz 50 zł miesięcznie, płatne zdołu. Zgłoszenia kierować do Dyrekcji szkoły rolniczej Bielawki p. Pelplin. (10512)

Dobry
obwijaczka potrzebna. Sobieskiego 9, Wytwórnia Cukrów. 10530

Uczennica
do kuchni potrzebna. Kawiarnia Zacisze, Śniadeckich 2. 6085

Chłopak
do koni potrzebny. Kawiarnia Zacisze, Śniadeckich 2. 6083

Ucznia
suknierniczej z uczciwej rodziny, poszukuje zaraz lub później, język niemiecki pożądanym, E. Radwan-Rakowski, cukiernia. Pomorska 24. (5907)

Dziewczyna (6071)
do dzieci bez spania może się zgłosić. Bocianowo 19, I piętro lewo u Biedzkich. (10538)

2 uczeni
piekarskich poszukuje zaraz, ewentualnie później. Leon Jurkiewicz, Chełmno, Hallera 2. Piekarnia parowa. (10442)

Uczennice
do szycia przyjmę. Warszawska pracownia, Plac Piastowski 12. 5941

Uczeń
gastronomiczny potrzebny. Hotel Wildta, właśc. Hugo Dahm, Świecie n. W. (Pom.) (10296)

Poszukuje
2 uczeni zaraz. W. Kozicki, mistrz krawiecki, Nakło, Plac Mieczysława 90. 1405

POSADY POSZUKUJĄ

Kelnerów
bufetowych, kucharzy itp. poleca na stałe prace jak tygodniówki oraz wesela i inne uroczystości Związek Zawodowych Pracowników Gastr. Bydgoszcz, Plac Piastowski 2, tel. 1163. Biuro czynne od 10-1 i od 4-6. (16332)

Szofer 6075
z dobrymi świadectwami, znający Poznańskie, Pomorze, Śląsk poszukuje posady. Miejsowość obowiązuje. Oferty do filii Dż. Bydg. pod „Rzetelny”.

Czeladnik
piekarski rzetelny i sumienny, który pracował samodzielnie, zna się o cokolwiek na cukiernictwie, poszukuje posady zaraz lub później. Zgł. A. Myszkowski, Kościelna, ul. Wodna 18. 10423

Blacharz
młodszy pomocnik poszukuje posady. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Blacharz.” 10418

Blacharz
instalator, kawaler lat 26 poszukuje posady. Zgł. pod „Blacharz J. C.” do Dzien. Bydg. (10455)

Młoda
inteligentna panna znająca polski i niemiecki język poszukuje posady jako pokojówka lub do dzieci w miejscu lub na wyjazd albo do uzdrowiska. Oferty pod „A. B.” do Dzien. Bydg. (10554)

Kowal
porządkowy, samotny, sumienny, mający kurs kucia koni, własne narzędzia, poszukuje zaraz posady w mniejszej miejscowości. J. Grzybczyński, Trzemeszno, Dąbrowskiego 19. 10420

Cukiernik
samodzielny przyjmie posadę zaraz lub później. Gdzie? obojętne. Oferty pod „Cukiernik” do filii Dzien. Bydg. Dworcowa nr. 2. 6017

DZIERŻAWY

Dzierżawy
800 mórg, 250 mórg, 100 mórg, 84 mórg, 45 mórg, korzystne warunki. Nowakowski, Dworcowa 69, biuro centralne. (5999)

Składu
rzeźnickiego z warsztatem i mieszkaniem poszukujemy zaraz. Zgłosz. Bacon Export, Poznańska 10. (10538)

Ubikację
na garaż, warsztat, skład lub do elektryczności, wodą, telefonem zaraz wynajmę. Sienkiewicza 61, gospodarz. 10513

Skład
i 4 pok. mieszkanie przy ul. Długiej do przejęcia. Oferty do Dż. Bydg. pod „H. A.” (10538)

Stajnie
blisko centrum poszukujemy. Wiadomość udzieli prosimy telefonicznie pod nr. 2092. 10473

Warsztat
do wynajęcia oraz lekki wóz z płytą na resorach na sprzedaż. Bydgoszcz, Fordońska 67. 6083

MIESZKANIA

Słoneczne
mieszkanie 2 pokoje z kuchnią w centrum odstąpię. Zgł. do filii Dż. Bydg. pod „D. 2”. 6065

2 pokoje
z kuchnią do wynajęcia. Pośrednicy wykluczeni. Szczerbińska 5. (5852)

Jest
do wynajęcia 3 pokojowe mieszkanie z kuchnią w Solcu Kujawskim, Kościuszki 2 u Piskorskiego. Czynsz dzierżawy za rok zgóry. 10301

Mieszkanie
4 pokojowe z przynależnościami wynajmę. Cieszkowskiego 2, II ptr., właściciel. 6063

Mieszkanie 10540
z łazienką w lepszym domu poszukujemy. Bacon Export, Poznańska 10.

Mieszkanie
2 pokoje lub 3 pokoje i kuchnia za zwrotem rezydentury do wynajęcia. Ul. Jackowskiego 2, III piętro. 10525

Mieszkanie
słoneczne, duży pokój ewtl. 2 z dużą kuchnią z meblami oddam z powodu wyjazdu. Grzędzicki, Nakiel-ska 22. 10565

POKOJE

Funkcjonariusz
kolejowy poszukuje pokój z kuchnią za większy czynsz miesięczny. Zgłoszenia do Dż. Bydg. pod „Funkcjonariusz”. 10553

Pokój
umebl. do wynajęcia. Cieszkowskiego 9, ptr. (10361)

Duży
dobrze umeblowany pokój do wynajęcia. Cieszkowskiego 11, parter prawo. 6024

Dobrze 6073
umebl. pokój, osobne wejście od 1 maja do wynajęcia. Gdańska 45, II.

Pokój
umebl. dla 1 lub 2 panów do wynajęcia. Ul. Chwy-towo 10, parter. (10548)

Pokój 10556
umebl. dla 2 pań lub jednego pana. Chełmińska 14, parter, prawo.

Pokój
umebl., słoneczny, widok na ogród, elektr. światło, telefon, łazienka, osobne wejście, z utrzymaniem lub bez zaraz do wynajęcia. Gdańska 52, I ptr. prawo. 6069

Pokój
umeblowany na dwie osoby do wynajęcia. Gołębia 29. 10524

Pokój (610)
umebl. Plac Piastowski 4, I.

Pokój
Długosza 6, I ptr. (6080)

Oddam
pokój prasowaczce lub krawcowej. Podwałe 17. 6082

Umeblowany
pokój dla dwóch osób z utrzymaniem do wynajęcia. Św. Jańska 13, I. 6013

Pokój
do wynajęcia. Jasna 22, Tomczak. 10527

Pokój
nowoczesny słoneczny 20 Sycznia 27, I lewo. 6078

Pokój
dla 2 lepszych panów z osobnym wejściem. Grodzka 16, I p. (10541)

Pokój 10547
umeblowany do wynajęcia. Hoffmann, Zbożowy Rynek 9, w podwórzu.

Umeblowany 6076
pokój do wynajęcia. Bocianowo 31, parter lewo.

Pokój
dla lepszych dwóch osób w ładnym położeniu na przeciw lasu do wynajęcia. Nakielska 57. (10573)

RÓŻNE

Radioamatorzy!
Wielka zniżka cen, duży wybór. Zakłady Radio-techniczne inż. Jankowsce Śniadeckich 2. (9384)

Przyszłość
przepowiada podług chiromacji - astrologii, przyjeżdżna. Plac Piastowski 7, I piętro. (8547)

„W cztery oczy”!
Szkoła małżeńskiej miłości Dr. Kehren. Obszerne dzieło omawiające szczegółowo życie płciowe mężczyzny i kobiety. Mnóstwo kolorowych ilustracji. Wy-syła Księgarnia Wysytkowa w Jedrzeżowie, skrytka 40/G. po otrzymaniu 7 zł. Na przesyłkę załączyć 1,50 zł. 10510

Przyjmę
jeszcze parę osób na o-biady. Sikorska, Królowej Jadwigi 4 b. 10523

Mam (6025)
koncesję. Zgł. do filii Dż. Bydg. pod „A. B. C.”

Która
firma odda do dobrej za-prowadzonego składu bla-watów i towarów krótkich konfekcję damską i męską w komis. Zgłoszenia do Dż. Bydg. pod „L. R. 1930”. 10499

Pożyczkę
500 złotych na krótki czas za dobrem oprocentowa-niem poszukuje gospodarz. Oferty do Dzien. Bydg. pod „Na”. (10551)

2000 zł.
poszukuje na I hipotekę. Łaskawe zgłoszenia pod oferty „2000” do Dzien. Bydg. (10542)

Zgubiona
książeczka wojskowa unieważniam. Antoni Mi-chalski. 10363

Unieważniam (10549)
patent skradziony w To-runiu II kategorii. M. Wil-czek, Biedaszkowo nr. 18.

Unieważniam
książeczkę wojskowa. Ry-szard Schoen. (10533)

MATRYMONJALNE

Chcesz
się ożenić lub wyjść za mąż szybko i dobrze zgłoś się do największego biura matrymonjalnego „Postęp” Warsza-wa, Senatorska 38, wysy-lamy kilkadziesiąt ofert za za-liczeniem. (10828)

Kojarzę 6184
solidnie, dyskretnie. „Przyszłość”, Śniadeckich 40. Listownie znaczki

INSTYTUT HIGJENY I PIĘKNOŚCI

M. Petrykowskiej

BYDGOSZCZ, ULICA GDAŃSKA NR. 159

Wykonuje zabiegi przeciw starzeniu się, przeciw zmarszczkom, piegom i czerwoności. Masaże upiększające, od-tuszczające. Farbowanie brwi i włosów na kolory naturalne. Usuwa defekty skóry, wagi, krosty, znamiona i t. p.

Wygładza rysy, linje i zapadłe policzki. Powoduje naturalne rumieńce i piękną karnację skóry.

7772)

Pomniki - nagrobki

w różnych stylach i gatunkach, posadzki - stopnie - balustrady oraz wszelkie w zakres wcho-dzące prace wykonuje najtaniej na dogodnych warunkach spłaty

Pierwszy Polski Zakład Kamieniarsko-rzeźbiarski

TEOFIL STREHLAU

Bydgoszcz, Błonia 17.

Założ. 1905 r. Założ. 1905 r.

August Latte

Mleczarnia, serownia i hurtownia sera

Telefon nr. 1108 Bydgoszcz Św. Trójcy 12e dostarcza po najniższych cenach dziennych wszelkie gatunki 5357

sera, wędliny rybne, marynaty rybne jak śledzie opiekane, śledzie zawijane, moskaliki itp.

Dostawa pocztą i koleją. Cenniki gratis. Składnica serów deserowych marki „Chłopiec w kapie!”.

RAKIETY TENISOWE

w wielkim wyborze oraz wszelkie przybory do ten., dobre naciagi i reperacje szybko i tanio z gwarancją za fason i stałość naciagu. — Ceny reklamowe. — Dogodne warunki spłaty. — Otwarte cały dzień. (9018)

B. PAUL, ul. Piotra Skargi 3.

PIANINA

pierwszorządna jakość materiału i precyzyjne wykonanie oto zasady fabryki pianin O. Matusiewski. Bydgoszcz, Pomorska 65, Tel 2060. Niskie ceny Dogodna spłata. Długoletnia gwarancja. (9045)

Szczeście

uśmiecha się temu, kto kupi los Loterii Państwowej w mej kolekturze, jednej z naj-szczęśliwszych w Wielkp. i na Pomorzu. Stale wyso-kie wygrane!

1/4 losu 10 zł., 1/2 losu 20 zł., cały los 40 zł.

Główna wygrana 750.000 zł.

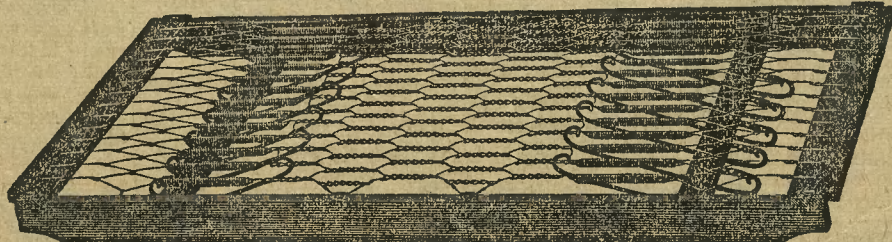
Co drugi los wygrywa. Ciągnięcie I kl. już 17 i 19 maja. (9740)

Zamówienia skuteczniam odwrotnie, dołącz. do losu blankiet wpłaty na P. K. O.

St. Jankowski
Kol. Loterii Państw.
Bydgoszcz, Długa 1.
P. K. O. 209580.

Dwa duże pokoje

w centrum miasta na parterze z oddzielnym wejściem na biura handlowe odstąpię zaraz. Zgłosz. Marszałka Focha 75, parter lewo. (5288)

Materace patentowe - Materace nakładane - Garnitury klubowe - Kanapy - Leżaki ulica Gdańska nr. 159, III podwórze Bydgoska Fabryka Mebli Wyściełanych Tow. z ogr. por. Materace patent. oddane rano do przeróbki lub naprawy zwracamy wieczorem gotowe na miejsce. Sprzed. sprężyny i wszelk. części druciane.

Dr med. Zofja Ziętakówna

specjalistka w chorobach kobiecych i położnictwie przyjmować będzie od poniedziałku, dn. 28 bm. przy ulicy Marsz. Focha 75, I. piętro (dawn. Jagiellońska) Godziny przyjęć od 9-11 i od 4-6. (z wyjątkiem soboty po południu). (10550)

Osiedliłam się przy ulicy Poznańskiej 5

R. Landsman uprawn. tech. dentysta. Godziny przyjęć 3-7. (10652)

Tresura psów.

Od niedzieli dnia 27 bm. jak również w każdą niedzielę i święta popoł. urzadza różne niespodzianki dla dzieci. Dla dorosłych strzelanie z wiatrówek. W zakładzie znajdują się małpki oraz różne zwierzęta. Koncert na miejscu. Zaprasza się Szanowną Publiczność z swoją dżiatwą. (10564) Tresura psów Bydgoszcz-Wilczak, Fr. Buda.

Tapety - Ceraty - Linoleum

8710 S. Strzyżyk, Bydgoszcz, Długa 34.

Najtrwalszy, najlepszy i najszybszy motocykl na długie dystanse jest

RUDGE-WHITWORTH

Dostawa natychmiast. Przedstawiciel EDWARD BUDA BYDGOSZCZ Gdańska 158. Tel. 15-59.

Piegi

plamy, wyrzuty usuwa krem i mydło „Benegni-na”. Puder Benegni-na jako konieczny dodatek nadaje cerze przepiękny wy-gład i naturalną świeżość. Cena kremu 2 zł, mydła 1,50 zł, pudru 1 zł. (5612) Mag. Jan Stenzel aptekarz Apteka pod „Łabędziem” Grudziądz, Rynek 20 Telefon 142. Wszędzie do nabycia.

Ostrzeżenie. Weksle, które dałem p. Adolf. Pomeranke płatne 5 czerwca 1930 100 zł, 5 lipca 1930 300 zł, 20 lipca 1930 100 zł, 5 sierpnia 1930 500 zł, jako żyrant Klara Bonin nie odpowiadam. 6094 Apollinary Bonin Świętojańska 4.

Nauki

księgowości, korespon-dencji i stenografii u-dziela (5856) G. Vorreau rewizor ksiąg Bydgoszcz ul. Marszałka Focha 14.

Kursy samochodowe

Z. Kochańskiego w Bydgoszczy 3 Maja 14a, tel. 1185 szkołą szoferów zawodowych oraz amatorów Patent. podw. kierownik przyspiesza naukę jazdy. Prospekt wysyła się na ży-czenia. — Zapisy przyjmuje się codziennie. Egzamina w Woj. Pozn. lub Pomorskim zależnie od miej-sca zamieszkania. Dla osób niezdolnie zają-tych specjalne kursy wieczor-ne od godz. 17 do 19-tej 30598

Gnieźnieńska Loteria na Konie

Cena losu 1 zł, 11 losów 10 zł wyłącznie porta lub za załozeniem Ciągnięcie 28-go kwietnia b. r. poleca 3962

Felicja Kaschowa kolektura Loterii Państwowej Gniezno, ulica Tumska nr. 5. Tel. 200. P. K. O. Poznań 207907.

Czas najwyższy

zaopatrzyć się w losy I. klasy 21. Polskiej Państw. Loterii Klasowej w kolekturze

M. REJEWSKA BYDGOSZCZ Dworcowa 17.

Główna wygrana 750.000 zł.

Ciągnięcie już 17 i 19 maja.

Cena losu: 1/4 - 10 zł, 1/2 - 20 zł, 1/1 - 40 zł.

Zamówienia listownie skuteczniam odwrotnie. P. K. O. 207963. Telefon 27. (10415)

Ostrzeżenie przed zakupem motocykli D. K. W. jest nieważne. Najbardziej niesłychane stało się faktem! Od dziś

D. K. W. jeszcze tańsze!

L. 200 4 HP zamiast 1815.- zł. L. 300 8 HP zamiast 2280.- zł. L. 500 14 HP zamiast 2980.-zł. 1690 zł. 2090 zł. 2750 zł.

Najdogodniejsze warunki zapłaty! Hermann Nickstadt, Jabłonowo (Pomorze) Telefon 58. Uznane przedstawicielstwo fabryk motocykli B. M. W. i D. K. W. 10385

POMORSKA FABRYKA ROWERÓW Willy Jahr, Bydgoszcz

Biuro i skład części Fabryka Składnica rowerów ul. Dworcowa 18b ul. Petersona 4 Unj Lubelskiej 5

Wystawa wzorów

moich wyrobów na Miedzynarodowym Targu w Poznaniu od 27. 4. 30 r. do 4. 5. 30 r.

Rowery - Ramy do rowerów

(zastrzeż. marki fabr.) Original Record - Pofaro - Phönix - Standard

Ostatnia nowość dla Polski POFARO - turowe i wyścigowe ROWERY zogumowaniem balonowem własnej konstrukcji.

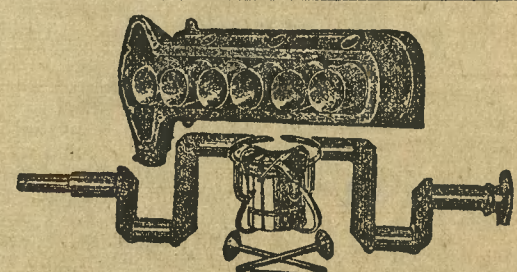
Najlepsi rowerzyści Polski Zachodniej jak: F. Więcek, B-cia Heinisch, Orczyk, Kluj, Zühlke, Rutkowski, Janicki i wielu innych używać będą również i w tym roku ze względu na szybkość i skuteczność roweru

ORIGINAL RECORD

10651

LIKWIDACJA za wszelką cenę!

„Czesanka“ Plac Wolności 1 Konfekcja damska Płaszcze — Suknie Swetry. 8049

Szlifowanie cylindrów

na (7160) najnowocześniejszej i najprecyzyjniejszej szlifierce w całej Polsce. „Autoarma“ Śniadeckich 45, telefon 18-24.

Zamiana starych maszyn do pisania na nowe modele. Stara rozprzedaż maszyn aruntośnie odremontowa-nych z gwarancją i prawem zamian. SKORA i S-ka POZNAŃ, Aleje Marink. 23 Bydgoszcz, ul. Gdańska 188

N. A. G. Sport 10-40 K. M.

w najlepszym stanie, z 6 oponami, nowo lakierowany, korzystnie na sprzedaż. Na żądanie długoterminowe spłaty. (10471) Inż. Willi Kirchoff, Bydgoszcz, Aleje Mickiewicza 12.

Ceny ogłoszeń: 25 gr. za wiersz milimetryowy na stronie 7-tamowej szerokości 38 mm. Za reklamy na stronie przed ogłoszeniami 60 gr., w tekście na drugiej i trzeciej stronie 1,00 zł., na dalszych stronach 85 gr. za milim. i lam., szer. 67 mm. Drobne ogłoszenia słowo tytułowe 25 gr., każde dalsze 15 gr.; dla poszukujących pracy oraz na nekrologi 20% zniżki. Większe ogłoszenia, zamieszczone wśród drobnych 100% drożej jak w zwykłym dziale ogłoszeniowym. Przy powtórzeniu ogłoszeń o tym samym tekście udziela się rabatu. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. — Ogłoszenia zagraniczne 25% dopłaty. — Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca o 20% drożej. Za terminowe umieszczenie i przepisane miejsce administracja nie odpowiada. — Miejsce płatności: Bydgoszcz. — Konta bankowe: Bank Związku Spółek Zarobkowych, Bank Ludowy, Bank M. Stadhagen. — Konto czekowe: P. K. O. 203713 Poznań.

Wydawca, nakładem i czcionkami: Drukarnia Bydgoska Sp. Akc. w Bydgoszczy. — Za redakcję odpowiedzialny: Stanisław Nowakowski w Bydgoszczy.